

Nota van Beantwoording

Module Energietransitie

Afbeelding op voorpagina:

'Windmolen bedrijventerrein Rivium' door Oscar Seijkens.

Inhoud

Inleiding.....	2
Thema vragen met antwoorden.....	3
Zonneladder	3
Zoekgebieden Zon	3
Subsidiariteit- betrokkenheid van GS bij de uitwerking van de zoekgebieden.....	4
A – Gemeenten.....	5
A001 - Gemeente Gouda	5
A002 – Gemeente Molenlanden	11
A003 - Gemeente Hoeksche Waard	13
A004 – Gemeente Zuidplas	16
A005 – Gemeente Barendrecht	21
A006 – Gemeente Den Haag	22
A007 – Gemeente Rotterdam	29
A008 – Gemeente Albrandswaard	41
A009 – Gemeente Waddinxveen	42
A010 – Gemeente Midden-Delfland	45
A011 – Gemeente Papendrecht	47
A012 – Gemeente Zwijndrecht	48
A013 – Gemeente Vlaardingen	49
A014 - Gemeente Gorinchem	51
A015 – Gemeente Noordwijk	53
A016 – Gemeente Goeree-Overflakkee	55
A017 – Gemeente Lansingerland	56
A018 – Gemeente Krimpenerwaard	58
A019 - Gemeente Bodegraven Reeuwijk	61
B – Overige Bestuursorganen.....	66
B001 – Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag	66
B002 – RES Holland Rijnland	76
B003 – de gemeenten van de Drechtsteden	78
C – Overige Instanties.....	80
C001 – LTO Noord	80
C002 – Energie Samen Zuid-Holland	85
C003 – LSned	87

C004 – Dorpsraad Rondom de Plassen	88
C005 – Glastuinbouw Nederland	94
C006 – Evides Dunea Oasen	96
C007 - JongRES	97
C008 – Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	99
D – Personen en bedrijven	102
D001 – Drechtse Energie	102
D002 – Solarfields Nederland B.V.	103
D003 – Stichting Windmolens N57 Nee!	104
D004 – Exportslachterij Clazing B.V.	112
D005 – Burgercoöperatie Drechtse Energie, Solarfields en Eneco	113
D006 - Eneco	115
D007 – Turbulent	121
D008 – Dorpsvereniging Filopopers	125
D009 – Rijnland Energie, Gebiedscoöperatie Groener Zoeterwoude en Eneco	132
D010 – Kernplatform Duinhoek	134
D011 – energiecoöperaties RES regio Holland Rijnland	139
D012 – Liander & Stedin	141
Bijlage 1: Tekstwijzigingen	144

Inleiding

Voor u ligt de Nota van Beantwoording van de ‘Herziening Energietransitie van de Provincie Zuid-Holland. In deze Nota van Beantwoording vindt u alle zienswijzen, samengevat en opgedeeld op onderwerp. Elke indiener en elke ‘deel-zienswijze’ is voorzien van een eigen unieke code.

Terinzagelegging

Het ontwerp van de ‘Herziening Energietransitie’ heeft officieel voor eenieder ter inzage gelegen van 14 juni 2022 tot en met 8 augustus 2022.

Gedurende de termijn van terinzagelegging zijn 42 zienswijzen ingediend. De zienswijzen zijn samengevat en beantwoord. Een aantal ingediende zienswijzen heeft geleid tot aanpassingen. Dit is terug te lezen in de antwoorden, en het overzicht van wijzigingen is te vinden in ‘Bijlage I’.

Daarnaast zijn de zienswijzen voor zon in een aantal gevallen voorzien van een thema vraag met bijbehorend antwoord. De thema’s die hiervoor zijn gebruikt zijn Zonneladder, Zoekgebieden Zon en Subsidiariteit- betrokkenheid van GS bij de uitwerking van de zoekgebieden.

Thema vragen met antwoorden

Zonneladder

Verschillende indieners hebben een zienswijze ingediend op de provinciale uitwerking van de zonneladder. Een deel van de indieners vraagt de provincie om de zonneladder nadrukkelijk niet als tijdsvolgordelijk in te zetten, maar meer als prioritering in wenselijke locaties waarop gelijktijdig zonne-energie kan worden ontwikkeld. Daarnaast zijn er zienswijzen die juist het belang van de volgordelijkheid benadrukken of zon op land helemaal willen beperken.

Meerdere indieners vragen om helder aan te geven hoe onderbouwd moet worden dat naast zon op dak ook zon op land nodig is. In het RES-proces is er immers ook al naar de potentie van zon op dak gekeken.

Antwoord:

De provinciale uitwerking van de zonneladder bevat de locaties waar zonnevelden buiten de zoekgebieden zon uit de RES'en mogelijk zijn. Deze locaties zijn gebaseerd op een aantal principes: bescherming schaarse open ruimte en landschapswaarden, meervoudig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en goede ruimtelijke ordening). Deze provinciale zonneladder houdt geen volgtijdelijkheid in maar vraagt wel om een zorgvuldige ruimtelijke afweging en motivering op het moment dat zonnevelden worden gerealiseerd op locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied of dak (trede 1)

De motivering kan bijvoorbeeld gevonden worden in de RES en aantoonbare inzet van de gemeente om zon op dak te stimuleren.

Zoekgebieden Zon

Verschillende indieners hebben vragen gesteld over de mogelijkheden voor de realisatie van zonnevelden binnen en buiten de zoekgebieden en het verschil daartussen.

Als achtergrondinformatie voor de beantwoording:

Na deze herziening kent het ruimtelijk beleid voor zonne-energie op hoofdlijnen de volgende 2 componenten:

1. Buiten de zoekgebieden zon uit de RES'en zoals die zijn vastgesteld door Provinciale Staten zijn zonnevelden uitsluitend mogelijk op locaties die passen binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder.
2. In de zoekgebieden zon uit de RES'en zoals die zijn vastgesteld door Provinciale Staten is, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder, meer mogelijk, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit, maar ook mogelijk andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied worden meegenomen.

Hoe van RES-zoekgebied zon tot een concrete locatie of afwegingskader zon wordt gekomen zal per RES verschillen. Elke RES zal daarin zijn eigen proces ontwerpen en doorlopen. De provincie zal als partner in de RES wel betrokken zijn bij de verdere uitwerking en afstemming daarover. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen.

Subsidiariteit- betrokkenheid van GS bij de uitwerking van de zoekgebieden

Verschillende indieners van zienswijzen geven aan dat de provincie te weinig ruimte biedt voor het aanpassen/toevoegen van zoekgebieden en/of uitwerking van de zoekgebieden. Ook ervaren zij het feit dat GS wil instemmen met de uitwerking van de zoekgebieden zoals die in de RES plaatsvindt als belemmerend.

Antwoord

De provincie hecht zeer aan het uitgangspunt dat de gemeente de eerste overheid is binnen het fysiek domein. Echter heeft de provincie hier ook een eigen verantwoordelijkheid. Deze is vastgelegd en gemotiveerd in de omgevingsvisie, hieraan wordt doorwerking gegeven in de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma.

Binnen het onderdeel sturingsfilosofie is beschreven op welke wijze, op welke momenten en waarom de provincie instrumenten inzet of interventies doet die de gemeentelijke autonomie raken. Uitgangspunt hierbij is terughoudendheid tenzij provinciale doelstellingen zoals vastgesteld in de omgevingsvisie in het gedrang komen. Per beleidskeuze is beschreven welke instrumenten inzet en doelstellingen worden beoogd.

In het geval van de zoekgebieden uit de RES ziet de provincie de uitwerking van de zoekgebieden als een vervolgstap in het RES-proces. De provincie is als partner in de RES betrokken bij de verdere uitwerking en afstemming over deze zoekgebieden. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen. Deze inzet, maar ook de inzet van de andere partners betrokken bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, zal in gezamenlijkheid leiden tot keuzes en conclusies over het al dan niet realiseren van zonnevelden in (delen) van deze zoekgebieden.

Uiteindelijk zal de uitwerking van een zoekgebied leiden tot een concrete plek voor een zonneveld waarvoor een omgevingsvergunning of wijziging van een bestemmingsplan/omgevingsplan aan de orde. Over deze locaties zal ook bij de andere RES-partners nadere besluitvorming plaatsvinden in colleges, mogelijk raden.

Voor een wijziging van het bestemmingsplan/omgevingsplan (of een buitenplanse omgevingsvergunning) gelden de instructieregels uit de omgevingsverordening voor het omgevingsplan. Daarop en op het beleid beoordeelt de provincie een uitwerking als die de vorm heeft van een omgevingsplanwijziging.

Overigens is de tekst van artikel 6.28a respectievelijk 7.76a aangepast: Zie hiervoor het Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening Zuid-Holland module energietransitie respectievelijk het Wijzigingsbesluit ZHOV module energietransitie.

A – Gemeenten

A001 - Gemeente Gouda

A001-BE001 Algemeen

De indiener juicht het toe dat de provincie zich verbindt aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Echter vindt de indiener de visie hierop nog terughoudend, mede ten aanzien van zonneweides en de toenemende urgentie voor duurzame opwek door de huidige gascrisis steeds meer toeneemt.

Antwoord

Als provincie onderschrijven we de nationale doelstelling. Voor de inzet in de uitvoering en realisatie sluiten we aan bij het bod van de regionale energiestrategieën (RES'en). Hierin is een breed proces opgezet wat heeft geleid tot zeven RES'en die nu worden verbonden in het provinciale omgevingsbeleid.

A001-LE001 lokaal eigendom

Volgens de indiener zijn er op het gebied van lokaal eigendom meer mogelijkheden denkbaar om de baten terug te laten vloeien naar de lokale omgeving. Vandaar lokaal eigenaarschap, waardoor er ook ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld een omgevingsfonds. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk zijn.

Antwoord

In het Klimaatakkoord hebben wij afgesproken te streven naar 50% lokaal eigendom van grootschalige wind- en zonneprojecten. Dit streven komt voort uit de wens een gelijke stem te geven bij beslissingen over het project aan de lokale omgeving in de ontwikkel-, bouw- en exploitatiefase van een project.

Hiernaast bestaan andere vormen van financiële participatie; financiële deelneming, een omgevingsfonds of een omwonendenregeling. Deze vallen niet binnen de definitie van lokaal eigendom.

Eén van de principes van energiecoöperaties is dat ze open staan voor iedereen. Enkele coöperaties hebben projecten ontwikkeld waar ook mensen die minder te besteden hebben aan mee kunnen doen. Als provincie delen wij deze goede voorbeelden met andere coöperaties zodat alle collectieve energieprojecten voor iedereen beschikbaar komen. Wanneer lokale energiecoöperaties mede-eigenaar van een energieproject zijn, biedt dit ook aan leden die zelf niet de middelen te hebben om te investeren de mogelijkheid zeggenschap over een project te hebben.

Bovendien is elk project uniek: wanneer een ontwikkelaar in gesprek met de lokale omgeving komt tot een afspraak waarbij met wederzijdse instemming geen 50% lokaal eigendom wordt gerealiseerd, kan daar ook ruimte voor zijn.

A001-PM001 MER

Tot slot wordt er in de module energietransitie gesproken over een RES 2.0 in juli 2023. Echter wordt er door de regio Midden-Holland onderscheid gemaakt tussen de voortgangsrapportage en de herijking in de RES 2.0. Dit is het onderscheid wat NPRES hanteert sinds duidelijk is dat de RES 2.0 plan-MER plichtig is. De indiener vraagt zich af in hoeverre dit onderscheid ook gemaakt dient te worden in de teksten van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie.

Antwoord

NP RES zegt het volgende over het onderscheid: "Een werkgroep met juristen en beleidsexperts van Rijk, provincies, gemeenten, NP RES, netbeheerders en de commissie m.e.r. bracht advies uit over de vraag in hoeverre er op basis van nationale en/of Europese regelgeving een plicht is om een milieueffectrapportage (MER) uit te voeren bij de Regionale Energiestrategie. Kern van het advies is dat voor het tot stand komen van de RES 1.0 een planMER niet verplicht was. De RES 2.0 is na het in werking treden van de Omgevingswet soms planMER plichtig. Dit heeft gevolgen voor de inrichting van het RES-proces. In de teksten voor de Herziening is het onderscheid naar wel/niet planMER plichtig niet gemaakt en is in meer algemene zin gesproken over de RES.

A001-WA001 Warmte

Op pagina 79 en verder: De paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 over bovenlokale warmtenetwerken zijn volgens de indiener in vergelijking met de overige paragrafen summier en nog erg op hoofdlijnen. Zaken als governance, eigendom, exploitatiemodellen en de rol van de provincie zullen in de komende tijd nader moeten worden ingevuld. We zien de te zetten stappen hiertoe graag terug in de toelichtende teksten.

Antwoord

De governance van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw en de rol daarbij van de provincie hebben volop aandacht. Momenteel zijn diverse partijen, waaronder het Rijk, RES'en en gemeenten bezig met de nadere invulling. Ook de provincie werkt aan het concretiseren van haar rol in samenhang met de andere beleidskeuzen, zoals de strategie voor de energie-infrastructuur. In de toelichting zullen de stappen daartoe kort beschreven worden.

A001-WI001 Wind

De indiener zou graag zien dat de provincie een essentiële rol vervult om de ruimtelijke plannen tussen verschillen RES-regio's af te stemmen zodat er voorkomen wordt dat er verschillende afwegingskaders ontstaan en een versnippering van windmolens indien van toepassing.

Antwoord

De provincie hecht zeer aan het uitgangspunt dat de gemeente de eerste overheid is binnen het fysiek domein. Echter heeft de provincie hier ook een eigen verantwoordelijkheid. Deze is vastgelegd en gemotiveerd in de omgevingsvisie, hieraan wordt doorwerking gegeven in de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma. Binnen het onderdeel sturingsfilosofie is beschreven op welke wijze, op welke momenten en waarom de provincie instrumenten inzet of interventies doet die de gemeentelijke autonomie raken. Uitgangspunt hierbij is terughoudendheid tenzij provinciale doelstellingen zoals vastgesteld in de omgevingsvisie in het gedrang komen. Specifiek voor windturbines geldt dat mede door de omvang en invloed op de ruimtelijke kwaliteit en het landschap van grote windturbines van belang is om een zorgvuldige en bovenregionale afweging op provinciaal niveau te maken over de locatiekeuze. De provincie heeft dit gedaan bij de vaststelling van de RES 1.0 en de herziening van de module energietransitie. De provincie wil grote turbines geconcentreerd plaatsen in daarvoor geschikte gebieden en versnippering over de hele provincie voorkomen. De provincie geeft middels voorwaarden aan ruimtelijke inpassing, procesparticipatie en lokaal eigendom in het omgevingsprogramma een basis voor lokale en regionale afwegingskaders.

A001-WI002 Wind

Op pagina 11 wordt gesproken over: Voor windturbines met een as-hoogte tot 45 meter kan de gemeente daarin haar afwegingen maken vanuit het lokale effect op de energieopwekking en

ruimtelijke impact. Zou de term lokale effect op de energieopwekking nader omschreven kunnen worden?

Antwoord

Het behouden en/of versterken van de ruimtelijke kwaliteit is een doelstelling bij elke ruimtelijke ontwikkeling, op elk schaalniveau: van provinciaal tot lokaal. Op het hoogste schaalniveau spreek je dan van de juiste ontwikkeling op de juiste plek. Om te bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling passend is, is vooral de ruimtelijke impact van belang in combinatie met de draagkracht van het landschap.

De aard en schaal van een gebied bepalen of een ontwikkeling in meer of mindere mate passend is. Windturbines met een as-hoogte tot 45 meter kunnen binnen bestaand stads- en dorpsgebied, glastuinbouwgebied en bedrijventerreinen voor zover passend bij de lokale situatie.

A001-WI003 Wind

De kaart (16) voor windenergie geeft volgens de indiener niet duidelijk weer waar de gemeentegrenzen zijn. Tevens is het voor de indiener onduidelijk of wind bij de A12 nu mogelijk is of niet.

Antwoord

Omdat het werkingsgebied de omgevingsverordening provincie Zuid-Holland betreft is de provinciale grens aangegeven en niet die van de gemeenten. Op kaart 16 staan enkele windlocaties aangegeven bij de A12. Op deze locaties is windenergie mogelijk.

A001-WI004 Wind

Op pagina 17 wordt gesproken over: Turbines met een as-hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads-en dorpsgebied worden geplaatst, mits rekening gehouden wordt met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Hier staat ook dat binnen bestaand stads-en dorpsgebied turbines met een ashoogte tot 15 meter mogelijk zijn. Betekent dit dan ook binnen stads/dorpskernen waarbij vaak sprake is van hinder (geluid, slagschaduw) en dichte bebouwing?

Antwoord

Turbines met een as-hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied worden geplaatst, mits rekening gehouden wordt met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Ook hier gelden de milieuregels voor geluid, slagschaduw, externe veiligheid, etc.. De plaatsing van turbines met een as-hoogte tot 15 meter is ter beoordeling aan de gemeente. De provincie kan wel een zienswijze indienen, indien te weinig rekening is gehouden met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten.

A001-WI005 Wind

Op pagina 12 staat dat grote windmolens langs grootschalige infra moeten komen. Concreet worden snelwegen en rivieren genoemd. De indiener verzoekt de provincie om ook spoorlijnen hieraan toe te voegen. Daarnaast verzoekt de indiener verduidelijking van de omschrijving 'grote energievragers'.

Antwoord

Op lokale schaal zijn uitzonderingen te vinden, maar de provincie beschouwt spoorlijnen in algemene zin niet als grootschalige infrastructuur met grote ruimtelijk-visuele kenmerken. Met grote energievragers wordt grootschalige bedrijvigheid bedoeld, zoals het havenindustriële complex of grote industrieterreinen.

A001-WI006 Wind

In de toelichting op pagina 17 schrijft de omgevingsvisie dat plaatsen van windturbines buiten de locaties niet is toegestaan. Graag zou de indiener zien dat er ruimte is voor gemeenten om na zorgvuldige ruimtelijke en energetische afweging van de aangewezen locaties af te wijken.

Antwoord

De afweging voor nieuwe locaties vindt primair plaats bij gemeenten en wordt afgestemd via het RES-proces waarin gemeenten, waterschappen en provincies samenwerken.

A001-WI007 Wind

Op pagina 22 wordt gesproken over uitbreiding van de windmolens bij Distripark. Echter wordt er ook al aangegeven dat een 5e molen daar niet haalbaar is. Wat wordt er dan bedoeld met de uitbreiding, opschaling naar grotere turbines misschien?

Antwoord

Met de uitbreiding van de windturbines bij Distripark wordt bedoeld dat het windpark dat uit vier windturbines bestaat mogelijk kan worden uitgebreid met één windturbine.

A001-ZG013 Zoekgebieden

De indiener verwacht van de provincie dat de module energietransitie ruimte biedt om de zoekgebieden voor zon op land uit te werken tot concrete locaties zodat daadwerkelijk zon op land kan worden gerealiseerd. Ook verwacht ze dat als de regio Midden Holland het bod van 0,435 TWh niet kan realiseren met alleen zon, dat er voldoende ruimte zit in de module energietransitie om te kijken naar wat nu is aangemerkt als reserve zoekgebieden voor wind en vraagt of de provincie dit kan bevestigen.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de RES Midden Holland is opgenomen dat wanneer blijkt dat de realisatie van zonneprojecten achterblijft of tussentijds lokale initiatieven ontstaan waarvoor draagvlak is in de samenleving en de betrokken besturen, gekeken zal worden naar de reserve-zoekgebieden voor windenergie langs snelwegen. Dit betekent wat de provincie betreft dat het nadrukkelijk een gezamenlijke keuze is van de partners in de RES om gebruik te maken van de reserve zoekgebieden wind. Als op enige moment in gezamenlijkheid besloten wordt tot het inzetten van het reserve zoekgebied voor wind dan zal de afweging voor de nieuwe locatie ook verder in het RES-proces moeten worden bepaald. De uiteindelijke concrete locatie moeten vervolgens worden vastgelegd op kaart 16 van de provinciale verordening. Nieuwe locaties voor wind worden daarbij bovenregionaal afgewogen.

A001-ZO001 Zon

De indiener is blij dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om en verzoekt de provincie deze als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie in Midden Holland onnodig vertragend en beperkend kan werken.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A001-ZO002 zon

Op pagina 30 staat beschreven dat zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied alleen zijn toegestaan als blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie op daken en in stedelijk gebied onvoldoende is en de gemeenten aannemelijk maken dat zij het benutten van zon op dak voldoende stimuleren. Hoewel de indiener de onderliggende beweegreden om dakoppervlak maximaal te benutten kan onderschrijven, wordt hier een extra hindernis opgeworpen voor het realiseren van zon op land en daarmee het behalen van de RES-doelstelling. Het woord 'blijken' suggereert, volgens de indiener, een volgtijdelijkheid in de realisatie die de RES M-H met het oog op de urgentie voor verduurzaming van de energievraag niet kan onderschrijven.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A001-ZO003 zon

Op pagina 31: Op locaties waar een andere functie is bestemd (denk aan bedrijventerrein, haven, woningbouw), maar waar die bestemming om diverse redenen vooralsnog niet wordt gerealiseerd (pauzelandchap) kan onder voorwaarden zonnevelden worden toegestaan. Klopt het dat het bestemmingsplan dus eerst onherroepelijk gewijzigd moet zijn naar een toekomstige bestemming voordat een zonneveld gerealiseerd mag worden? Als dit zo is dan leidt dit naar het idee van de indiener tot onnodige vertraging bij de realisatie van zonnevelden in pauzelandchappen, omdat een wijziging van een bestemmingsplan jaren kan duren. Naar het idee van de indiener zou dit moment naar voren gehaald moeten worden, bijvoorbeeld bij het opnemen van de toekomstige woonwijk of bedrijventerrein in de regionale projectenlijst woningbouw.

Antwoord

Zoals indiener aanneemt gaat het inderdaad om locaties waarvan de bestemming daadwerkelijk is vastgelegd in een bestemmingsplan, al dan niet herroepelijk. Hiermee worden zonnevelden als 'pauzelandchap' ontwikkeld op locaties waarvan vrij zeker is dat er uiteindelijk een andere ontwikkeling komt. Hiermee wordt voorkomen dat een zonnepark komt op een plek waarvan onzeker is of de uiteindelijke bestemming tot stand komt. Op deze manier wordt zorgvuldig omgegaan met de schaarse open ruimte in Zuid-Holland.

A001-ZO004 zon

Op pagina 37 staat te lezen dat een zonnepark een maximale gebruikstermijn mag hebben van 25 jaar. Waarom wordt deze termijn niet verruimd in enkele situaties? Gezien de technische ontwikkelingen is het volgens de indiener denkbaar dat velden langer dan 25 jaar geëxploiteerd kunnen worden.

Antwoord

Het door indiener aangehaalde punt wordt herkend. In de toelichting op het betreffende artikel is hier reeds rekening mee gehouden. Het is volgens de provincie goed om aan het einde van gebruikstermijn te heroverwegen of continuering van de functie logisch is of dat er nieuwe inzichten zijn waardoor continuering niet langer gewenst is.

A001-ZO005 zon

Op pagina 39: De voorkeur gaat uit naar het plaatsen van zonnepanelen op daken of binnen bestaand stads-en dorpsgebied. De verwachting is, en dat blijkt volgens de indiener ook uit de RES'en, dat er daarnaast aanvullend behoefte is aan locaties waar duurzame elektriciteit opgewekt kan worden met behulp van zonnepanelen ook buiten het bestaand stads-en dorpsgebied. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied. De indiener neemt aan dat deze voorwaarden de zoekgebieden zon in de RES 1.0 MH niet belemmeren.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de zoekgebieden voor zon uit de RES Midden Holland zijn, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder meer mogelijkheden, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit, maar ook mogelijk andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied worden meegenomen. De provincie zal als partner in de RES wel betrokken zijn bij de verdere uitwerking. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen.

A002 – Gemeente Molenlanden

A002-EI001 Infrastructuur

Indiener constateert dat ten aanzien van de regionale energie-infrastructuur aandacht is voor ruimtelijke kwaliteit, terwijl de bovenregionale energie-infrastructuur niet benoemd wordt in het omgevingsbeleid van de provincie. Hiervoor worden volgens indiener geen eisen gesteld en wordt niet aangegeven welke afwegingen de provincie maakt met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit of leefbaarheid. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft aangekondigd dat een nieuw tracé hoogspanningsmasten nodig zal zijn om te voldoen aan de landelijke vraag naar elektriciteit. Indiener verwacht ten aanzien van de tracékeuze en de wijze waarop het tracé ingepast wordt (bovengronds of zoveel mogelijk ondergronds) een (pro-)actieve houding van de provincie. Dit omdat het open veenweidelandschap van het Groene Hart en de Alblasserwaard in het geding is, omdat kernen en de leefbaarheid bedreigd worden als een nieuw tracé hoogspanningsmasten vlak langs of over een kern gaat. Indiener brengt op dit punt de volgende zienswijze in: “benoem in uw Omgevingsvisie en Omgevingsverordening dat nieuwe bovenregionale energie-infrastructuur geen substantiële afbreuk mag doen aan het landschap van het Groene Hart en de Alblasserwaard, dat het de leefbaarheid (waaronder gezondheid) en ruimte voor toekomstige ontwikkelingen bij kernen niet in de weg mag staan en dat actief gezocht dient te worden naar mogelijkheden en technieken om dit te bereiken.”

Antwoord

Het behoud van landschappelijke kwaliteiten zoals het veenweidelandschap van het Groene Hart en de Alblasserwaard wordt in het Provinciaal Omgevingsbeleid beschreven in het beleid voor ruimtelijke kwaliteit onder artikel 6.9. Het beleid voor ruimtelijke kwaliteit is het beoordelingskader voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in de Provincie Zuid-Holland, dus ook op ontwikkelingen ten behoeve van (boven)regionale energie-infrastructuur. In de lopende herziening Omgevingsbeleid die betrekking heeft op het Provinciaal beleid voor Energietransitie zijn geen wijzigingen op het artikel Ruimtelijke Kwaliteit voorzien.

De procedure voor de aanleg bovenregionale energie-infrastructuur zoals het genoemde tracé voor hoogspanning wordt uitgevoerd door het Rijk in de vorm van een Rijksinpassingsplan. De provincie heeft hier net als andere betrokken regionale en lokale overheden een adviserende rol. Het advies of de adviezen vanuit de regio neemt het Rijk mee bij het maken van een keuze voor het uiteindelijke tracé. Waar het voornemen van een Rijksinpassingsplan leidt tot aantasting van ruimtelijke kwaliteit of andere provinciale belangen uit het Omgevingsbeleid zullen we het Rijk in onze reactie adviseren deze te voorkomen, te mitigeren of compenseren. Waar ons belangen gelijk oplopen trekken wij hierbij graag gezamenlijk op met de betrokken andere overheden.

A002-ZO006 Zon

De indieners geven aan dat het voornemen van de provincie is om de mogelijkheden voor het realiseren van zon op land in te perken voor RES-regio's die geen zoekgebieden voor zon op land hebben opgenomen en achten dit vanuit het oogpunt van subsidiariteit onwenselijk is. Aangegeven wordt dat de gemeenteraden en -besturen zich zeer bewust zijn van de waarde van landschap, vruchtbare grond en goede ruimtelijke ordening, zoals ook blijkt uit onze toepassing van de zonneladder in RES 1.0. Indiener stelt er derhalve prijs op om zelf ruime besluitvormingsruimte te behouden wat betreft het vinden van een balans tussen de leefomgeving en de energietransitie. De indieners roepen daarom op om geen aanvullende provinciale eisen op te nemen voor zonnevelden (provinciale toestemming voor nieuwe zoekgebieden, hetgeen de facto betekent: herijking RES 2.0 en plan MER), maar deze afweging aan gemeenten te laten.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: De RES'en zijn de uitkomst van een gezamenlijk proces van de RES-partners. De zoekgebieden zoals deze zijn opgenomen in de RES1.0 zijn daarmee voor de provincie het uitgangspunt voor het vervolg. Mochten aanvullende zoekgebieden nodig zijn dan werken we als partners in de RES ook weer samen om te komen tot deze nieuwe zoekgebieden en een aanpassing van de RES op dat punt. Daarbij hoort een besluitvorming zoals die is afgesproken in het Klimaat akkoord. Ook is inmiddels gebleken dat een dergelijke aanpassing van de RES soms planMER plichtig is. Bezien kan worden in hoeverre de planMER van de provincie hierbij als startpunt gebruikt kan worden. In het advies over het planMER bij de module Energietransitie geeft de Commissie aan dat het MER een goede basis vormt voor een MER bij een RES Herijking.

A002-ZO007 Zon

De indieners roepen op om - indien de provincie wil vasthouden aan een mate van aanvullende provinciale sturing op zonnenvelden - in ieder geval maximale ruimte in het provinciale beleid op te nemen voor het realiseren van dorpszonneweiden, zon-PV op 'restruimten', zon-PV langs parkeerlocaties en infrastructuur en zonnenvelden in de nabijheid van windturbines (i.v.m. wenselijkheid t.a.v. netstabiliteit) en de kenmerken en randvoorwaarden hiervan duidelijk op te nemen in het provinciaal beleid.

Antwoord

Zonne energie buiten de zoekgebieden is mogelijk op locaties die zijn opgenomen in de provinciale uitwerking van de zonneladder. De in de zienswijze genoemde locaties zijn voor het merendeel daarin opgenomen.

In de handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie lichten we het provinciaal beleid nader toe en zijn mogelijke maatregelen opgenomen voor het ontwikkelen van een goede inrichting van een zonnenveld met meerwaarde voor de omgeving. Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden

A002-ZO008 Zon

Indiener geeft aan graag vaart te maken met de uitvoering van het gezamenlijk bod voor zonne-energie zoals opgenomen in de RES 1.0. Indiener vraagt hierbij hulp door voldoende lokale beslisruimte voor snelheid en kwaliteit in de uitvoering te behouden. En daarmee voorkomen dat er, door beleidsmatige beperkingen vanuit de provincie, tegen onnodige drempels wordt aangelopen, zoals de noodzaak om op korte termijn een herijking van de RES te moeten maken, inclusief verplichte plan-MER-procedure.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: De RES'en zijn de uitkomst van een gezamenlijk proces van de RES-partners. De zoekgebieden zoals deze zijn opgenomen in de RES 1.0 zijn daarmee voor de provincie het uitgangspunt voor het vervolg. Mochten aanvullende zoekgebieden nodig zijn dan werken we als partners in de RES ook weer samen om te komen tot deze nieuwe zoekgebieden en een aanpassing van de RES op dat punt. Daarbij hoort een besluitvorming zoals die is afgesproken in het Klimaat akkoord. Ook is inmiddels gebleken dat een dergelijke aanpassing van de RES soms planMER plichtig is. Bezien kan worden in hoeverre de planMER van de provincie hierbij als startpunt gebruikt kan worden. In het advies over het planMER bij de module Energietransitie geeft de Commissie aan dat het MER een goede basis vormt voor een MER bij een RES Herijking.

A003 - Gemeente Hoeksche Waard

A003-PA001 Participatie

Indiener vraagt om duidelijk te maken voor wie de voorwaarden rondom een goed participatieproces zijn bedoeld en in welke situaties deze van toepassing zijn.

Antwoord

Wij hebben ons laten adviseren over op te nemen uitgangspunten voor participatie, mede op basis van de input van Zuid-Hollandse gemeenten en RES-regio's. De initiatiefnemer van nieuw beleid of van een energieproject wordt gevraagd een participatieplan op te stellen waarin voor de uitgangspunten wordt beschreven hoe die in het participatieproces worden geadresseerd. Dat kunnen dus de RES-partners zijn wanneer het gaat om het vervolgproces van de RES of het uitwerken van een zoekgebied naar een -locatie, of de initiatiefnemer van een specifiek energieproject.

A003-PA002 Participatie

Indiener vraagt om de voorwaarden voor participatie alleen te betrekken op initiatieven waarvoor de provincie bevoegd gezag is, aangezien zijzelf een eigen participatievisie en uitwerking heeft.

Antwoord

Het heeft betrekking op beleid en projecten waar de provincie Zuid-Holland ofwel een besluit neemt, bevoegd gezag is, of wanneer wij vanuit onze bovenregionale verantwoordelijkheid voor goede ruimtelijke ordening betrokken zijn. Ook wanneer wij niet de initiatiefnemer zijn voor de participatie (met inwoners), hechten wij belang aan een goed proces. De geformuleerde uitgangspunten bieden ruimte voor lokale en regionale invulling.

A003-WI008 Wind

Indiener verbaast zich over de mogelijkheid om zoals deze in artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening is opgenomen om het aandeel opwek van windenergie te kunnen vergroten. De uitbreiding kan niet meer zijn dan een verdubbeling. Indiener wijst er op dat alle 5 windparken in de Hoekse Waard zijn opgenomen op kaart 16 Windenergie en de vergunningen onherroepelijk zijn. De aanpassing verbaast indiener omdat in het provinciaal coalitieakkoord 2019-2023 juist geen extra windmolens in de Hoeksche Waard mogelijk wil maken. Daarnaast geeft indiener aan dat in de RES-regio Hoeksche Waard geen zoekgebieden zijn opgenomen voor windparken. Aangezien de RES 1.0 door Provinciale Staten is vastgesteld vraagt indiener zich af wat de argumenten zijn om nu juist wel extra windturbines toe te staan.

Antwoord

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de provincie de huidige afspraken met het Rijk en gemeenten over wind op land uitvoert. Daarbij laat de provincie ruimte om te onderzoeken of bestaande locaties – zoals vastgelegd in ons omgevingsbeleid – kunnen worden uitgebreid. Dit is nu al in beperkte mate mogelijk in het beleid. Met de aanpassing van dit artikel in de verordening wil de provincie duidelijker zijn over de verruiming van de uitbreiding van bestaande locaties voor windenergie. Het betreft een specifieke en algemene instructieregel waarbij onder voorwaarden uitbreidingsmogelijkheden zijn. De provinciale criteria en uitgangspunten, voor onder meer landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit, participatie en draagvlak, blijven van kracht.

A003-WI009 Wind

Indiener geeft aan dat vanuit het programmaplan Duurzaamheid en uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal' is vastgesteld om geen extra ruimte te geven voor grootschalig opwekken van windenergie. Indiener verzoekt de voorgestelde aanpassing van artikel 7.76 te schrappen gezien de grote politiek en maatschappelijke impact in de Hoeksche Waard.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A003-WI008.

A003-WI010 Wind

Indiener geeft aan graag betrokken te zijn bij het uitvoeren van onderzoek naar mogelijkheden voor het plaatsen van kleine windturbines met een as-hoogte tussen 15 en 45 meter. Andersom betreft indiener de provincie graag bij haar eigen onderzoek dat als actiepoint is opgenomen in het gemeentelijk uitvoeringsprogramma 'Hoeksche Waard richting energieneutraal'.

Antwoord

Deze uitnodiging nemen we graag aan.

A003-WI011 Wind

Indiener verzoekt om de naam Windpark Oude Mol/Mariapolder aan te passen naar Windpark Oude Mol.

Antwoord

Zienswijze wordt overgenomen en de naam in het Omgevingsprogramma wordt aangepast.

A003-ZG014 Zoekgebieden

Indiener voert graag het gesprek over de duurzaamheidsopgaven in haar gebied en hoe samen invulling gegeven kan worden om aan de opgaven rondom de energietransitie passend binnen de Hoeksche Waard. Indiener verzoekt daarbij ruimte voor ontwikkeling, innovatie en een constructieve samenwerking met oog voor behoud van kwaliteit.

Antwoord

Deze uitnodiging neemt de provincie graag aan en voeren we graag binnen de RES regio Hoeksche Waard.

A003-ZO009 Zon

Indiener wijst erop dat een zonnepark buiten de door de provincie aangewezen zoekgebieden uitsluitend mogelijk is op basis van een ontheffing en er voor de RES-regio Hoeksche Waard geen zoekgebied voor zon-op-land is opgenomen. Indiener is voornemens om een uitnodigingskader op te stellen voor uitbreiding van zon-op-land, zon-op-water en overige restruimten. Indiener gaat te zijner tijd graag in gesprek met de provincie over de uitvoering van haar uitvoeringskader en wil voorkomen dat het volgen van een procedure tot verkrijging van ontheffing vertragend dan wel belemmerend werkt.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: Aangezien er in de RES 1.0 Hoeksche Waard op dit moment geen zoekgebieden voor zon zijn opgenomen zijn zonnevelden op locaties buiten de provinciale zonneladder inderdaad uitsluitend mogelijk op basis van een ontheffing.

De provincie gaat graag in gesprek met de gemeente over het uitnodigingskader zon. De wijze waarop de doorvertaling van dit uitnodigingskader naar de RES 2.0 dan plaatsvindt is wat de provincie betreft dan ook een onderwerp van gesprek. Zodat de besluitvorming hierover ook transparant is.

A003-ZO010 Zon

Indiener wijst er op dat het opnemen van dergelijke voorwaarden voor zonnepark buiten de zoekgebieden in het provinciaal beleid overbodig is, aangezien zij zelf in staat zijn om invulling te geven aan de door u geschetste afwegingen.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: Aangezien er in de RES 1.0 Hoeksche Waard op dit moment geen zoekgebieden voor zon zijn opgenomen zijn zonnevelden op locaties buiten de provinciale zonneladder inderdaad uitsluitend mogelijk op basis van een ontheffing.

De provincie gaat graag in gesprek met de gemeente over het uitnodigingskader zon. De wijze waarop de doorvertaling van dit uitnodigingskader naar de RES 2.0 dan plaatsvindt is wat de provincie betreft dan ook een onderwerp van gesprek. Zodat de besluitvorming hierover ook transparant is.

A004 – Gemeente Zuidplas

A004-BE002 Algemeen

De indiener juicht het toe dat de provincie zich verbindt aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Echter vindt de indiener de visie hierop nog terughoudend, mede ten aanzien van zonneweides en de toenemende urgentie voor duurzame opwek door de huidige gascrisis steeds meer toeneemt.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-BE001

A004-LE002 lokaal eigendom

Volgens de indiener zijn er op het gebied van lokaal eigendom meer mogelijkheden denkbaar om de baten terug te laten vloeien naar de lokale omgeving. Vandaar lokaal eigenaarschap, waardoor er ook ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld een omgevingsfonds. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk zijn.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

A004-PM002 MER

Tot slot wordt er in de module energietransitie gesproken over een RES 2.0 in juli 2023. Echter wordt er door de regio Midden-Holland onderscheid gemaakt tussen de voortgangsrapportage en de herijking in de RES 2.0. Dit is het onderscheid wat NPRES hanteert sinds duidelijk is dat de RES 2.0 plan-MER plichtig is. De indiener vraagt zich af in hoeverre dit onderscheid ook gemaakt dient te worden in de teksten van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - PM001

A004-WA002 Warmte

Op pagina 79 en verder: De paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 over bovenlokale warmtenetwerken zijn volgens de indiener in vergelijking met de overige paragrafen summier en nog erg op hoofdlijnen. Zaken als governance, eigendom, exploitatiemodellen en de rol van de provincie zullen in de komende tijd nader moeten worden ingevuld. We zien de te zetten stappen hiertoe graag terug in de toelichtende teksten.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - WA001

A004-WI012 Wind

De indiener zou graag zien dat de provincie een essentiële rol vervult om de ruimtelijke plannen tussen verschillen RES-regio's af te stemmen zodat er voorkomen wordt dat er verschillende afwegingskaders ontstaan en een versnippering van windmolens indien van toepassing.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI001

A004-WI013 Wind

Op pagina 12 staat aangegeven dat binnen bestaand stads- en dorpsgebied turbines met een ashoogte tot 45 m mogelijk zijn. Indiener vraagt of dit betekent ook binnen stads/dorpskernen waarbij sprake is van hinder (geluid, slagschaduw) en dichte bebouwing. Indiener acht dit niet wenselijk.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI004.

A004-WI014 Wind

Indiener verzoekt om op kaart 16 het deel van de locatie Distripark dat is getekend op het grondgebied van Zuidplas te schrappen. Indiener geeft aan dat het deel ten zuiden van de spoorlijn niet tot het Distripark behoort en ook ligt binnen de plangrens van het Middengebied ligt.

Antwoord

Gemeente Zuidplas heeft in 2014 ingestemd met het huidige zoekgebied, daarbij is wel de wens uitgesproken dat windturbines aansluiten op de bestaande lijnopstelling en niet op het grondgebied van Zuidplas worden gerealiseerd. De provincie zal bij de verdere ontwikkeling van de zoeklocatie zo goed mogelijk rekening houden met deze wensen. Het is echter mogelijk dat het vanuit gemeentegrens overschrijdende redenen, zoals het behalen van de RES opgave voor regio Midden Holland, nodig blijkt om een windturbine op grondgebied van gemeente Zuidplas te plaatsen. Het overleg hierover vindt plaats binnen de RES Midden Holland. Als er een alternatieve locatie is kan deze locatie van kaart 16 worden gehaald.

A004-ZG015 Zoekgebieden

De indiener verwacht van de provincie dat de module energietransitie ruimte biedt om de zoekgebieden voor zon op land uit te werken tot concrete locaties zodat daadwerkelijk zon op land kan worden gerealiseerd. Ook verwacht ze dat als de regio Midden Holland het bod van 0,435 TWh niet kan realiseren met alleen zon, dat er voldoende ruimte zit in de module energietransitie om te kijken naar wat nu is aangemerkt als reserve zoekgebieden voor wind en vraagt of de provincie dit kan bevestigen.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-ZG013

A004-ZG016 Zoekgebieden

Indiener verzoekt om de deelgebieden aangeduid als energielandschap en zoekgebieden duurzame energie uit de Bestuurs Overeenkomst ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder (hierna Overeenkomst) op te nemen in het omgevingsbeleid zodat er ruimte ontstaat voor nader af te wegen vormen van energie-opwek in het omgevingsplan voor het Middengebied, danwel flexibiliteit in het Omgevingsbeleid op te nemen, zodat voorkomen wordt dat vaststelling van het omgevingsplan voor het Middengebied wordt belemmerd door een (nog) niet passend planologisch kader van de Provincie.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de zoekgebieden voor zon uit de RES Midden Holland zijn, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder, meer mogelijkheden, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder

andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit, maar ook mogelijke andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied, worden meegenomen. De deelgebieden die in de Overeenkomst zijn aangeduid als energielandschap en zoekgebieden duurzame energie vallen binnen het zoekgebied zon zoals opgenomen in de RES Midden Holland. De gemeente heeft de intentie om in deze gebieden nadrukkelijk te zoeken naar het meekoppelen van andere opgaven en in te zetten op meervoudig ruimtegebruik waarmee zij invulling kan geven aan de bovengenoemde voorwaarden.

A004-ZG017 Zoekgebieden

NNN kaart irt energielandschappen. Indiener verzoekt om in de ecologische verbinding met beschermingscategorie 1, die het deelgebied dat is opgenomen als energielandschap in de bestuursovereenkomst Middengebied doorkruist, ruimte te bieden voor duurzame opwek.

Antwoord

De ecologische verbindingszone raakt de locatie waar een energielandschap is voorzien. Dit biedt kansen om de ontwikkeling van het energielandschap en de ecologische verbindingszone met elkaar te combineren. Dit sluit ook aan bij de ambitie van de gemeente om een multifunctioneel energielandschap te ontwikkelen met onder andere natuur. De provincie verkent graag samen met de gemeente hoe dit in de praktijk gerealiseerd kan worden.

A004-ZO011 Zon

De indiener is blij dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om en verzoekt de provincie deze als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie in Midden Holland onnodig vertragend en beperkend kan werken.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A004-ZO012 Zon

Op pagina 30 staat beschreven dat zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied alleen zijn toegestaan als blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie op daken en in stedelijk gebied onvoldoende is en de gemeenten aannemelijk maken dat zij het benutten van zon op dak voldoende stimuleren. Hoewel de indiener de onderliggende beweegreden om dakoppervlak maximaal te benutten kan onderschrijven, wordt hier een extra hindernis opgeworpen voor het realiseren van zon op land en daarmee het behalen van de RES-doelstelling. Het woord 'blijken' suggereert, volgens de indiener, een volgtijdelijkheid in de realisatie die de RES M-H met het oog op de urgentie voor verduurzaming van de energievraag niet kan onderschrijven.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A004-ZO013 Zon

Op pagina 31: Op locaties waar een andere functie is bestemd (denk aan bedrijventerrein, haven, woningbouw), maar waar die bestemming om diverse redenen vooralsnog niet wordt gerealiseerd (pauzelandschap) kan onder voorwaarden zonnevelden worden toegestaan. Klopt het dat het bestemmingsplan dus eerst onherroepelijk gewijzigd moet zijn naar een toekomstige bestemming voordat een zonneveld gerealiseerd mag worden? Als dit zo is dan leidt dit naar het idee van de indiener tot onnodige vertraging bij de realisatie van zonnevelden in pauzelandschappen, omdat een wijziging van een bestemmingsplan jaren kan duren. Naar het idee van de indiener zou dit moment naar voren gehaald moeten worden, bijvoorbeeld bij het opnemen van de toekomstige woonwijk of bedrijventerrein in de regionale projectenlijst woningbouw.

Antwoord

zie antwoord A001-ZO003

A004-ZO014 Zon

Op pagina 37 staat te lezen dat een zonnepark een maximale gebruikstermijn mag hebben van 25 jaar. Waarom wordt deze termijn niet verruimd in enkele situaties? Gezien de technische ontwikkelingen is het volgens de indiener denkbaar dat velden langer dan 25 jaar geëxploiteerd kunnen worden.

Antwoord

zie antwoord A001-ZO004

A004-ZO015 Zon

Op pagina 39: De voorkeur gaat uit naar het plaatsen van zonnepanelen op daken of binnen bestaand stads-en dorpsgebied. De verwachting is, en dat blijkt volgens de indiener ook uit de RES'en, dat er daarnaast aanvullend behoefte is aan locaties waar duurzame elektriciteit opgewekt kan worden met behulp van zonnepanelen ook buiten het bestaand stads-en dorpsgebied. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied. De indiener neemt aan dat deze voorwaarden de zoekgebieden zon in de RES 1.0 MH niet belemmeren.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de zoekgebieden voor zon uit de RES Midden Holland zijn, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder meer mogelijkheden, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit,

maar ook mogelijk andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied worden meegenomen. De provincie zal als partner in de RES wel betrokken zijn bij de verdere uitwerking. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen.

A005 – Gemeente Barendrecht

A005-ZG018 Zoekgebieden

De indiener verzoekt de provincie om het beleid aan te passen waardoor zonnelocaties in groengebied ten alle tijden vermeden worden. De indiener zet in op zonnelocaties op daken van bestaande en nieuwe gebouwen waarmee het gebruik van beperkte open ruimte voor zonvelden voorkomen wordt. De indiener stelt voor om dit expliciet op te nemen in de zonneladder.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A006 – Gemeente Den Haag

A006-BE029 Algemeen

De indiener roept op om energierechtvaardigheid als uitgangspunt op te nemen in de herziening. Dit zegt namelijk ook iets over het 'hoe' van de uitvoering en welke afwegingen bij keuzes worden gemaakt.

Antwoord

Energierichtvaardigheid is een begrip dat we als provincie niet gebruiken.

A006-BE030 Algemeen

De indiener vraagt zich af hoe de module Energietransitie zich verhoudt tot andere onderdelen van de POVI en brede beleidsafwegingen. Op welke manier krijgen afwegingen tussen deze verschillende beleidsvelden en bijbehorende maatschappelijke waarden invulling?

Antwoord

Het provinciaal Omgevingsbeleid bevat de visie, het programma en de regels van de provincie voor de thema's die van provinciaal belang zijn. De module energietransitie is één van deze thema's.

A006-BE031 Algemeen

De indiener vraagt specifiek aandacht voor het beeld van de provinciale rol als procescoördinator rond de energie-infrastructuur, ook in relatie tot die van samenwerkende overheden binnen de RES. Wij lezen op veel punten een sturende provinciale rol. Tegen het licht van de vele onzekerheden en afhankelijkheden vraagt dit voorafgaand om verduidelijking en onderlinge afstemming met medeoverheden. De uitvoering van de energietransitie ligt bij gemeenten en provincies en daarbij hoort een democratisch gekozen vertegenwoordiging met gezamenlijke, en eigen standpunten en principes over de rol van de RES hierbij.

Antwoord

Het vastleggen en borgen van de RES in het provinciaal Omgevingsbeleid is het borgen van de afspraken die in RES-verband zijn gemaakt. De provincie hecht zeer aan het uitgangspunt dat de gemeente de eerste overheid is binnen het fysiek domein. Echter heeft de provincie hier ook een eigen verantwoordelijkheid. Deze is vastgelegd en gemotiveerd in de omgevingsvisie, hieraan wordt doorwerking gegeven in de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma. Binnen het onderdeel sturingsfilosofie is beschreven op welke wijze, op welke momenten en waarom de provincie instrumenten inzet of interventies doet die de gemeentelijke autonomie raken. Uitgangspunt hierbij is terughoudendheid tenzij provinciale doelstellingen zoals vastgesteld in de omgevingsvisie in het gedrang komen. Per beleidskeuze is beschreven welke instrumenteninzet en doelstellingen worden beoogd.

A006-BE032 Algemeen

De indiener vraagt, voorafgaand aan processen / trajecten met veel onzekerheden en afhankelijkheden, om verduidelijking en onderlinge afstemming met medeoverheden over de rol van de provincie. De indiener gaat hierover graag in gesprek, onduidelijkheid over rolverdeling kan de realisatie van ambities namelijk onnodig belemmeren.

Antwoord

We zijn als partner in de RES en leveren daar onze inbreng vanuit de provinciale schaal. Zie antwoord A006-BE031

A006-BE033 Algemeen

De indiener onderschrijft de uitgangspunten zoals geformuleerd bij Ambitie 3: Schone energie voor iedereen (pagina 4). Deze sluiten goed aan bij de standpunten uit het Haagse Stedelijk Energieplan, de Haagse Transitievisie Warmte en de RES 1.0 Rotterdam-Den Haag en wij verzoeken u dan ook de verdere samenwerking langs de gezamenlijke vertrekpunten uit te werken.

Antwoord

Graag nemen wij de uitnodiging aan.

A006-LE015 lokaal eigendom

De indiener ziet graag een nadere duiding hoe de provincie de rolverdeling met de gemeenten op het volgende punt ziet. Op pagina 7 ... wij ondersteunen lokale initiatieven om de energietransitie vorm te geven. Ook lokaal eigendom van opwekinstallaties is van belang om lokaal te kunnen benutten wat daar wordt opgewekt'.

Antwoord

Voor meer over het ondersteunen van lokale initiatieven zie C002-LE019.

In de uitvoering van de maatregelen werken we graag samen met de gemeenten.

A006-LE016 lokaal eigendom

De indiener vraagt meer duidelijkheid rond de definitie, de beschrijving van de provincie lijkt momenteel te verschillen met die van de RES Rotterdam Den Haag. In de RES 1.0 laten wij de definitie relatief open, om alle mogelijke vormen van lokaal eigendom mogelijk te maken. U lijkt het meer in te kaderen. Op welke manier wordt de schaal bepaald (per project, regio of provincie) en door wie? Verder vraagt de definitie van lokale partijen nadere uitwerking en ook de wijze waarop monitoring van de doelstelling plaatsvindt.

Antwoord

zie antwoord A001 - LE001

A006-LE017 lokaal eigendom

Het streven naar 50% lokaal eigendom wordt door de indiener ondersteund. Er zijn momenteel echter geen juridische instrumenten om dat bij voorbaat te borgen, zodat ook projecten denkbaar zijn waarbij dit niet het geval zal zijn. Dit heeft dan natuurlijk invloed op de doelstelling die de provincie nastreeft.

Voor Den Haag vormt 50% lokaal eigendom geen doel op zich. Daar waar lokaal eigendom meer duurzame projecten mogelijk maakt, leidt tot meer initiatieven en/of versnelling van de uitvoering, zal de gemeente lokaal eigendom stimuleren, waarbij het percentage niet bij voorbaat 50% hoeft te zijn.

In het Omgevingsprogramma biedt u aan gemeenten te ondersteunen bij het ontwikkelen van een beleidskader. Graag gaan wij hierover met u in gesprek, om samen te bepalen wat passend is voor de Haagse situatie en ook recht doet aan de provinciale ambitie.

Antwoord

50% Lokaal eigendom is voor ons wel een doel op zich, juist omdat daarachter de gelijkwaardige eigendomsverhouding en dus zeggenschap voor de lokale omgeving zit. Zoals ook beschreven is, zien wij ook de mogelijkheid dat er projecten zijn waar een initiatiefnemer in gesprek met de omgeving tot de conclusie komt dat er geen behoefte is aan dergelijk risicodragend eigendom. In dat geval is het voor ons geen reden om het project niet door te laten gaan. Tenslotte vertrouwen wij erop dat het in

samenwerking met de omgeving ontwikkelen van energieprojecten zal leiden tot versnelling en niet tot vertraging.

We denken graag mee over uw lokale beleidskader.

A006-WA047 Warmte

De indiener verzoekt het uitgangspunt voor koude te behouden, omdat koude primair wordt gezien als lokaal vraagstuk. Voorts lezen wij dat naarmate oplossingen (bijvoorbeeld meer groen of water in stedelijke omgeving) een grotere bijdrage aan de leefomgevingskwaliteit leveren, deze meer gewicht krijgen. Het is ons niet duidelijk wat hier staat en verzoeken u dit te verduidelijken.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B001 - WA028

A006-WA048 Warmte

De indiener leest op pagina 82: 'Voor de collectieve benutting van geothermie en aquathermie verkent de provincie het belang en de mogelijkheden om sturing van deze bronnen op te nemen in het toekomstige Omgevingsbeleid'.

Antwoord

We hebben kennisgenomen van uw reactie

A006-WA049 Warmte

De indiener wordt graag betrokken bij een verkenning naar mogelijkheden voor sturing in toekomstig Omgevingsbeleid. Wij merken daarbij op dat de kenmerken van geothermie en aquathermie heel verschillend zijn, zowel qua beschikbaarheid als toepasbaarheid. Wij raden daarom aan hiervoor twee separate trajecten te organiseren.

Antwoord

Akkoord dat geothermie en aquathermie 2 verschillende technieken zijn met verschillende kenmerken. De provincie onderzoekt momenteel haar rol binnen de warmtetransitie en zal de uitkomsten communiceren. We nemen de sturing op beide technieken mee in ons onderzoek.

A006-WA050 Warmte

De indiener onderstreept het belang van een gedeelde visie op beschermen, beheren en benutten van de ondergrond, om de regionale initiatieven goed te laten aansluiten op de lokale invulling van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. De indiener werkt momenteel aan een Visie op de Ondergrond en stemt deze beleidsinzet graag verder met de provincie af.

Antwoord

We hebben kennisgenomen van uw reactie

A006-WA051 Warmte

In december 2021 heeft gemeente Den Haag een zienswijze ingebracht op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), het startdocument voor de PlanMER. Wij hebben daarin aangegeven, dat de gemeenteraad de RES 1.0 Rotterdam Den Haag heeft vastgesteld met uitzondering van de passages over de WarmtelinQ (RIS308458). Zorgvuldig afgewogen keuzes voor een passende (boven-) lokale warmtestructuur in het bestaand stedelijk gebied is van belang. Op dit punt hebben wij verzocht om in de milieueffectrapportage verschillende alternatieven van duurzame warmte, zoals industriële restwarmte, geothermie, aquathermie etc. inclusief bronnen, transport en distributie mee te nemen. Als één van de alternatieven hebben we voorgesteld een scenario zonder WarmtelinQ op te nemen

in het onderzoek. Daarnaast hebben wij gevraagd om ook de bijdrage van lokale bronnen inzichtelijk te maken, zoals individueel en collectief toegepaste lucht- en bodemwarmtepompen.

Aan onze zienswijze op de NRD is helaas geen gevolg gegeven. De scope van de PlanMER is beperkt tot de opwek van elektriciteit met wind en zon. Dit is opmerkelijk aangezien de vaststelling van de zeven Regionale Energie Strategieën in de provincie, met als wezenlijk onderdeel de Regionale Structuur Warmte (RSW), de voornaamste aanleiding is voor de herziening van de Module Energietransitie. Ook de Commissie voor de milieueffectrapportage geeft in zijn advies op de NRD in overweging om het bovenregionale warmtenetwerk toe te voegen aan het MER, indien het nader geconcretiseerd is.

Het rapport 'Integraal Ontwerp Warmtetransport Zuid-Holland' wat door de Gasunie in mei 2021 is opgeleverd had, samen met andere rapporten 'Collectieve warmtevoorziening RES Rotterdam Den Haag' en de 'Systeemstudie Energie-Infrastructuur Zuid-Holland 20-30-50', als basis voor de PlanMER kunnen dienen. Het is een gemiste kans dat er in de toelichting slechts wordt verwezen naar de MER van WarmtelinQ voor de tracés van Vlaardingen naar Den Haag en van Rijswijk naar Leiden, hiervan moet de laatste nog worden opgesteld en dus nu niet meegenomen kan worden in deze zienswijze op de herziening van de Module Energietransitie.

Antwoord

De provincie heeft de scope van de PlanMER conform het advies van de Commissie m.e.r. beperkt tot wind en zon. Volledigheidshalve verwijzen we naar de Nota van Beantwoording van de NRD Module Energietransitie. Voor toekomstige wijzigingen van de module Energietransitie zal de provincie opnieuw de afweging maken om andere beleidskeuzen zoals warmte in de gebouwde omgeving onderdeel te maken van de PlanMER.

A006-WA052 Warmte

De ontwikkeling van het bovenlokaal warmtesysteem heeft een grote impact, niet alleen op het energiesysteem, maar ook voor de keuzevrijheid voor consumenten en de ontwikkeling van lokale hernieuwbare warmte. Dit leidt tot zorgen in de gemeenteraad, waarbij ook de vraag wordt gesteld in hoeverre dit een duurzame oplossing is. Aan de projecten WarmtelinQ en WarmtelinQ+ zijn daarom door de gemeente de volgende voorwaarden verbonden:

- Het netwerk moet geschikt zijn voor lokale warmte (zoals geothermie).
- Lokale duurzame initiatieven krijgen altijd voorrang bij het leveren van warmte aan Haagse huishoudens.
- Er moet sprake zijn van een open net en onafhankelijk netbeheer.
- Afnemers blijven ook in de toekomst redelijke tarieven betalen en dit wordt onafhankelijk getoetst.
- De bedrijven die deze restwarmte leveren moeten versneld verduurzamen.

Antwoord

We hebben kennisgenomen van uw reactie

A006-WA053 Warmte

Op provinciaal niveau ontbreekt nu de beoordeling van de milieueffecten van het bovenlokaal warmtenetwerk, waaronder een scenario zonder WarmtelinQ, de inzet van verschillende alternatieve warmtebronnen, de bijdrage van lokale warmtebronnen, en als onderdeel van het integrale energiesysteem van productie, opslag en distributie van elektriciteit en duurzame brandstoffen (o.a. groen gas, waterstof).

Nut en noodzaak van het bovenlokaal warmtenetwerk, in het bijzonder WarmtelinQ, wordt door sommige partijen betwist. Kwantificeren van de bijdrage van het bovenlokale warmtenetwerk aan de reductie van de CO₂-uitstoot en/of besparing van aardgas helpt voor het creëren van draagvlak bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Bovendien kan het belang van minder aardgasgebruik in de context van de recente geopolitieke ontwikkelingen worden geplaatst.

Antwoord

Voor het project WarmtelinQ is een MER procedure van toepassing. Voor de Module Energietransitie in het omgevingsbeleid heeft de provincie de scope van de PlanMER conform het advies van de Commissie MER beperkt tot wind en zon. Volledigheidshalve verwijzen we naar de Nota van Beantwoording van de NRD Module Energietransitie. Voor toekomstige wijzigingen van de module Energietransitie zal de provincie opnieuw de afweging maken om andere beleidskeuzen zoals warmte in de gebouwde omgeving onderdeel te maken van de PlanMER.

A006-WA054 Warmte

In de warmtetransitie is een mix nodig van alternatieve bronnen. In lijn met de RES Rotterdam-Den Haag willen we graag meegeven dat er niet alleen gekeken moet worden naar de grootste warmtevragers als uitgangspunt van de verdeling van bronnen. We zien graag een verduidelijking van de provincie in de ontwerp herziening hoe de afweging tussen bronnen en warmtevragers tot stand komt.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B001 - WA035 en B001 - WA042

A006-WA055 Warmte

Wij willen benadrukken dat de warmtevoorziening in zijn geheel bekeken moet worden. Keuzes rondom de warmtevoorziening moeten leiden tot passende oplossingen in de hele regio en voor het gehele energiesysteem. Hoe zorgt de provincie ervoor dat de onderlinge effecten en afhankelijkheden meegenomen worden in de afwegingen?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B001 - WA036

A006-WA056 Warmte

Ten aanzien van geothermie zien wij graag dat de afwegingen vanuit de provincie gehouden worden bij strikte provinciale belangen (grondwater, etc.). We verzoeken u dat niet verder uit te breiden

Antwoord

De provincie zal voor haar visie op geothermie alle belangen afwegen.

A006-WA058 Warmte

De indiener verzoekt de provincie om mee te denken hoe lokale bronnen en de WarmteLinQ elkaar kunnen versterken in plaats van elkaar te beconcurreren. Daarbij verwachten wij dat u in de uitwerking van het beleid de verbindingen tussen, en de aanvulling van alle bronnen stimuleert. Dit bevordert een open netwerk en level playing field, wat goed is voor de betaalbaarheid en leveringszekerheid.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B001 - WA036

A006-WI067 Wind

De indiener vraagt aandacht voor de tekstpassage over windenergie op zee. Het realiseren van windenergie op zee is een rijks aangelegenheid. Echter, deze energie komt wel ergens aan land. Vanaf dat moment heeft het een relatie met de infrastructuur in de provincie. De locatie en het tracé waarlangs de energie naar het elektriciteitsnet op land wordt geleid, is onderwerp van gesprek tussen Rijk, provincie, kustgemeenten en andere betrokken partijen. Gelet op de specifieke belangen van de gemeente Den Haag (recreatie- en natuurdoelen, waterveiligheid en transitie Scheveningen-Haven) hechten wij eraan tijdig met elkaar in dialoog te gaan over de windambities voor de kust.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A015-WI062

A006-ZG043 Zoekgebieden

Op figuur 4.3 Zoekgebieden voor 2030 in de RES-regio Rotterdam Den Haag (pagina 60) zien wij dat de aanduiding van 'zon en/of wind' gehandhaafd is voor de zoekgebieden langs infrastructurele lijnen. Er staat bij het kaartje dat er sprake is van een momentopname en dat op lokaal niveau de mogelijkheden binnen de gearceerde gebieden worden onderzocht.

In het Stedelijk Energieplan heeft de gemeente Den Haag vastgesteld dat we geen mogelijkheden zien voor grote windturbines. Wel kleinschalige voorzieningen voor daksystemen en kleine windmolentjes. Gelet hierop constateren wij dat het gezamenlijke doel voor het zoekgebied langs deze infrastructurele lijnen wat ons betreft binnen onze gemeentegrenzen gericht moet worden op 'zon'.

Antwoord

De partners in de RES zijn gezamenlijk tot de zoekgebieden gekomen. De huidige zoekgebieden zijn daarom het startpunt van de verdere uitwerking. Als zoekgebieden toch niet geschikt zijn of anderen zoekgebieden in beeld komen dan kan via de besluitvorming over de RES2.0 tot een aanpassing van zoekgebieden worden gekomen.

A006-ZO071 Zon

De indiener vraagt zich af hoe er invulling wordt gegeven aan de volgende ambitie: 'Wij vinden het van belang dat voor het opwekken van duurzame energie in eerste instantie de gebouwen goed worden benut'. Het is onwenselijk dat eerst alle mogelijkheden op gebouwen moeten worden benut voordat er elders ontwikkeling mag worden gerealiseerd.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A006-ZO072 zon

De indiener ziet, voor de juiste interpretatie en doorwerking in teksten, graag een heldere definitie van de term zonneveld.

Antwoord

Een definitie van de term zonneveld wordt toegevoegd aan de begrippenlijst van de verordeningen. Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden en het thema antwoord Subsidiariteit.

A006-ZO073 zon

De indiener constateert dat de aangewezen zoekgebieden momenteel niet worden aangemerkt als gevallen waar zonnevelden zijn toegestaan. Daarmee blokkeert de Omgevingsverordening in onze ogen onnodig een snelle uitvoering van de RES 1.0 op dit onderdeel. Dit zou namelijk betekenen dat de gemeente, om medewerking te kunnen verlenen aan een initiatief tot realisatie van een gewenst

zonnevelden, eerst een nadere uitwerking moet opstellen, die ter goedkeuring moeten voorleggen aan Gedeputeerde Staten en vervolgens een procedure tot wijziging van het omgevingsplan moet volgen.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

In aanvulling op het thema antwoord: Op basis van artikel 7.76a lid 3 van de Zuid Hollandse omgevingsverordening/ artikel 6.28a van de Omgevingsverordening Zuid-Holland worden zonnevelden onder voorwaarden mogelijk gemaakt in de zoekgebieden zon.

A006-ZO074 zon

De indiener vraagt zich naar aanleiding van; 'Zonnevelden buiten bestaand stads- en dorpsgebied zijn alleen toegestaan als blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie op daken en in stedelijk gebied onvoldoende is en de gemeenten aannemelijk maken dat zij het benutten van zon op dak voldoende stimuleren (p.30)', af op welke wijze gemeenten aannemelijk moeten maken dat zij zon-op-dak in stedelijk gebied voldoende stimuleren. Zodat het voor het halen van hun RES ambities mogelijk wordt om grootschalige installaties buiten stads- en dorpsgebied te realiseren.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A006-ZO075 zon

De indiener verzoekt om de zonneladder als volgt te duiden en in te zetten: Een prioritering in wenselijkheid, en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. Het is namelijk mogelijk en wenselijk om tegelijkertijd op meerdere 'treden van de ladder' actief te zijn vanwege de urgentie van de energietransitie. Zo heeft zon op dak voorkeur boven zon op veld, maar hoeft niet gewacht te worden tot alle daken vol liggen voordat er overgegaan kan worden tot zon op veld. Door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument kan dit onnodig vertragend en beperkend werken.

Met betrekking tot doelbereik dragen wij als suggestie aan om doelstellingen op het gebied van zon op land te kwantificeren ten behoeve van de duidelijkheid van de opgave (en conform wat in de RES staat). In de RES Rotterdam Den Haag zijn de verschillende treden van de ladder namelijk gekwantificeerd met opbrengst. Hierdoor is duidelijk naar hoeveel opwek gezocht wordt.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A006-ZO076 zon

In het verlengde van de zonneladder roept de indiener nadrukkelijk op om de mogelijkheden van zon in stads- en dorpsranden te behouden vanuit de bijdrage aan ambities in de RES Rotterdam-Den Haag en de zorgvuldige totstandkoming van de huidige zoekgebieden in het gezamenlijke regionale proces van de RES. Wij lezen namelijk dat deze locaties zijn geschrapt uit de provinciale uitwerking van de zonneladder. Graag zien wij een onderbouwing van deze keuze.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007 - ZO021

A007 – Gemeente Rotterdam

A007-BE003 Algemeen

De indiener maakt zich zorgen over de integraliteit, zowel binnen de module energietransitie als ook in de samenhang tussen de Module Energietransitie en overige delen van het Omgevingsbeleid. Zo ontbreekt volgens de indiener de “Energielaag” in de provinciale ruimtelijke hoofdstructuur (Hoofdstuk 8 van het vigerend Omgevingsbeleid). Een koppeling met beleidskeuze “Landschap” ontbreekt eveneens.

Antwoord

De reden dat deze module energietransitie is gestart is om een bijdrage te leveren aan een meer integraal omgevingsbeleid. In de RES'en zijn zoekgebieden opgenomen, die nu worden verbonden met het provinciale omgevingsbeleid. Bij de uitwerking van de zoekgebieden wordt de verbreding met andere thema's gezocht. Dit komt ook terug in de specifieke lokale voorstellen.

A007-BE004 Algemeen

De indiener vindt het vrijgegeven document lastig te doorgronden en zou een grondige redactieslag en aanvulling met infografieken, overzichten en illustratieve kaarten op prijs stellen. Tevens doet de indiener het voorstel een begrippenlijst op te nemen.

Antwoord

De module energietransitie is onderdeel van het provinciale Omgevingsbeleid. Qua vorm is dit digitaal benaderbaar. Dat maakt voor de huidige tekst dat het geen zelfstandige opmaak kent, maar de uitsnede is van het Omgevingsbeleid.

A007-BE005 Algemeen

De indiener stelt voor om in de RES-en, in provinciale studies en verkenningen en in het Omgevingsbeleid dezelfde eenheden te gebruiken voor het aangeven van de elektriciteitsopgave, liefst zowel vermogen (MW) als jaarlijkse productie (MWh.) met verduidelijking van infografiek over wat dit (indicatief) betekent in hectaren (zonne-energie), of in aantal windturbines (...van ...tot, afhankelijk van grootte).

Antwoord

Eenheden zijn inderdaad een complexpunt om energietransitie in uit te drukken. Omdat de (landelijke)doelstellingen verschillende eenheden kennen wordt dat soms lastig leesbaar. We zetten ons in om hier een eenduidige keuze in te maken.

A007-EI002 Infrastructuur

Pagina 91 – Omgevingsverordening: “Een bestemmingsplan voor een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling houdt rekening met eventuele effecten op de regionale energie-infrastructuur.”: De indiener vindt het van belang dat een illustratieve kaart van de regionale infrastructuur in het document opgenomen wordt: bestaande en, indien bekend, indicatieve toekomstige delen.

Antwoord

Door nader onderzoek en ontwikkelingen pMIEK zal deze verordeningstekst vervallen. Daarmee ook de noodzaak voor kaartmateriaal.

A007-PM003 MER

In de reactie op de NRD heeft de indiener gevraagd om de scope van de MER – in de geest van de Omgevingswet te verbreden. Wat de indiener vooral belangrijk vindt is dat de diverse beleidsdoelen van de provincie tegen elkaar worden afgezet wat volgens de indiener niet gedaan is. De indiener ziet

dat een risico van de stapsgewijze aanpassing van het Omgevingsbeleid is, dat in latere aanpassingen niet voldoende rekening wordt gehouden met eerder gemaakte keuzes.

Antwoord

De selectie van beoordelingscriteria in het MER is op grond van het advies van de Commissie m.e.r. op de NRD tot stand gekomen. Er is een selectie gemaakt van die criteria die samenhangen met de realisatie van grootschalige zon / wind op land. In het MER worden aan de hand van de criteria diverse beleidsdoelen getoetst op bijvoorbeeld het vlak van natuur, veiligheid en wonen. We onderschrijven het belang van een integrale afweging. Bij de totstandkoming van de herziening zijn de vertegenwoordigers van de andere beleidsdoelen van de provincie betrokken geweest. Dit is o.a. tot uitdrukking gebracht in de leefomgevingstoets.

A007-PM004 MER

De indiener constateert dat de scope van de PlanMER is verkleind ten opzichte van de NRD. De indiener begrijpt dat op advies van de MER Commissie alleen de effecten van zon en wind zoekgebieden worden onderzocht. Transport, distributie, opslag van elektriciteit opgewekt door windturbines en zonnevelden komt in het MER echter niet aan de orde, terwijl deze randvoorwaardelijk zijn om hernieuwbare bronnen te kunnen gebruiken.

Antwoord

Zoals de indiener aangeeft is de scope van het MER op advies van de Commissie m.e.r. verkleind. De beleidsuitwerking van transport, distributie en opslag is in deze herziening nog niet dusdanig ruimtelijk concreet om in een MER te beoordelen. De Commissie m.e.r. beveelt aan om bij de RES Herijking specifiek rekening te houden met opslag van energie en het verwachte ruimtegebruik.

A007-PM005 MER

Volgens de indiener is het verwarrend dat er steeds van de TWh bod van de RES regio's wordt uitgegaan, terwijl de ontwikkelingen op het havengebied ook onderzocht worden en bij twee alternatieven het havengebied ook als mogelijke schuiflocatie wordt beschouwd. Een verduidelijking hierbij ontbreekt.

Antwoord

De doelstellingen van de zeven RES-regio's zijn vertaald naar aantallen windturbines en hectares zonnevelden. We kijken daarbij specifiek naar de nieuw te realiseren opgave voor grootschalige zon en wind uit de RES 1.0. Zie paragraaf 5.2 voor een nadere toelichting van de wijze waarop de vertaling van RES bod in TWh tot aantallen windturbines en hectares tot stand is gekomen.

A007-PM006 MER

Op advies van de MER Commissie zijn de onderzoeksaspecten beperkt gehouden. De indiener ziet toch graag, dat de impact van het Omgevingsbeleid op biodiversiteit (ook op niet beschermde gebieden) onderzocht wordt.

Antwoord

In het MER wordt uitsluitend op hoofdlijnen en integraal gekeken naar het aspect 'natuur' bij de bepaling van mogelijke locaties voor windturbines. Zo zijn de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in beeld gebracht, evenals de ligging van natuurgebieden (en een contour hieromheen) ten opzichte van de onderzoekslocaties (zie paragraaf 4.1 en 4.2). Daarnaast is er een beoordeling van de mogelijke effecten voor soortgroepen die extra gevoelig zijn voor met name windenergie (vogels en vleermuizen) gemaakt (paragraaf 4.3). De kaart Beoordeling Broedvogels en Niet-broedvogels bevat als referentielaag een kaartbeeld waarin voor de gehele provincie Zuid-Holland de verwachte risico's van windturbines op vogelsoorten (trekvoegel,

broedvogel, wintergast) is beoordeeld aan de hand van de verspreiding, aantallen en vliegbewegingen van deze vogelsoorten. Op deze manier ontstaat een beeld van de gebieden in de provincie waar naar verwachting de risico's van windturbines op kwetsbare soorten het grootst zijn. De kaart Beoordeling Vogeltrek bevat een kaartbeeld waarin de vogeltrek in de gehele provincie in beeld is gebracht. Op basis van zichtbare landtrek is een modellering van de vogeltrek (seizoensgebonden vliegbewegingen) uitgevoerd om zo te komen tot een treksterktekaart. In tegenstelling tot vogels zijn voor vleermuizen geen recente, gedetailleerde en overzichtelijke kaarten als referentielaag beschikbaar. De zoekgebieden zijn daarom beoordeeld aan de hand van de beschikbare verspreidingsgegevens van alle voorkomende soorten in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) en expert judgement.

Omdat effecten van windturbines op bijvoorbeeld vogels en vleermuizen op het abstractieniveau van het MER lastig zijn in te schatten, dient voorafgaand aan de (mogelijke) realisatie van windturbines op een locatie, door de initiatiefnemer nader ecologisch onderzoek uitgevoerd te worden bij het aanvragen van een vergunning of ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. In dit onderzoek kunnen ook mitigerende maatregelen worden betrokken om mogelijke effecten op natuurwaarden te verminderen.

A007-RK004 Ruimtelijke kwaliteit

Pagina 68-69 - Omgevingsprogramma Ruimte en Landschap in de energietransitie/RES: De indiener omarmt het initiatief om, richting RES 2.0, de rol van 'ruimte' in het RES proces te versterken. Ten behoeve van dit doel is de provincie van plan om ontwerp onderzoek en ruimtelijke verkenningen uit te voeren. De indiener vraagt zich af, of het nog haalbaar is om de uitkomsten van de nog uit te voeren studies in het RES 2.0 toe te passen. (deadline RES 2.0 is midden 2023).

Antwoord

De provincie waardeert uw ondersteunende zienswijze om de rol van ruimte in het RES-proces te versterken. De resultaten van de ruimtelijke verkenningen rond wind en zon zoals die benoemd zijn in de energiemodule zijn voor de RES 2.0 bekend. Dit betekent niet dat alles bekend is of er niet vele keuzes nog te maken zijn. De ruimtelijke verkenning naar het energiesysteem zal een langere periode beslaan. Daarnaast voorziet de provincie dat het leren en denken over de energietransitie een continue proces zal zijn. Dit doet de provincie graag samen met andere partijen.

A007-WA003 Warmte

De indiener benoemd het overschot aan restwarmte en het groot groeiende tekort aan restwarmte en vindt dat de provincie hierin een signalerende rol heeft. De indiener vraagt of het Uitvoeringsprogramma Schone Energie 2020-2023 aangepast wordt en of er een vervolgprogramma komt. De indiener vraagt tevens wat het programma bereikt heeft, wat nog in de laatste 1,5 jaar verwacht wordt en welke verbanden te leggen zijn met de diverse Omgevingsprogramma's die in het aangepaste Omgevingsbeleid zijn beschreven.

Antwoord

Het programma Schone Energie 2020-2023 geldt voor deze periode. Een nieuw programma volgt na de verkiezingen in 2023. Voor de resultaten van het programma wordt verwezen naar de jaarlijkse PZH Meterstand. Het collegeprogramma en de verbanden met de diverse andere onderdelen van het omgevingsbeleid zijn uitgangspunt en benoemd in de aangepaste omgevingsvisie die ter consultatie is gelegd.

A007-WA015 Warmte

Pagina 79 – De indiener geeft aan dat Warmtetransitie grotendeels een gemeentelijke opgave is. Beleidsterreinen waarbij voor de provincie een belangrijke rol is weggelegd, zijn onder andere het

beschermen van het bodem -en grondwatersysteem, de grondwaterkwaliteit, de drinkwatervoorziening en landschap, de inpassing van regionale energienetwerken, de bescherming van archeologisch erfgoed van bovenlokale betekenis en andere functies zoals recreatie, toekomst van de glastuinbouwsector.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - WA001

A007-WA016 Warmte

Pagina 80 - 82 – De indiener geeft aan dat in het beleid het volgende is opgenomen: “Voor de collectieve benutting van geothermie en aquathermie verkent de provincie het belang en de mogelijkheden om sturing van deze bronnen op te nemen in het toekomstige Omgevingsbeleid.” De indiener verzoekt om aanvulling met het volgende: “...in samenwerking met de gemeenten waarbij met vigerend gemeentelijk beleid rekening wordt gehouden.”

Antwoord

Er wordt niet expliciet benoemd rekening te houden met beleid van andere overheden, ook niet die van de gemeente. De warmtetransitie vindt plaats in goed overleg met de gemeente. De provincie hecht zeer aan het uitgangspunt dat de gemeente de eerste overheid is binnen het fysiek domein. Echter heeft de provincie hier ook een eigen verantwoordelijkheid. Deze is vastgelegd en gemotiveerd in de omgevingsvisie, hieraan wordt doorwerking gegeven in de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma. Binnen het onderdeel sturingsfilosofie is beschreven op welke wijze, op welke momenten en waarom de provincie instrumenten inzet of interventies doet die de gemeentelijke autonomie raken. Uitgangspunt hierbij is terughoudendheid tenzij provinciale doelstellingen zoals vastgesteld in de omgevingsvisie in het gedrang komen. Per beleidskeuze is beschreven welke instrumenteninzet en doelstellingen worden beoogd.

A007-WA031 Warmte

Wat wil de provincie bereiken: De indiener stelt voor om diversificatie van warmtebronnen en balancerende maatregelen (zoals netwerk van seizoenale opslaglocaties) als beleidskeuzes in het beleid op te nemen. Een aandachtspunt is dat geothermie niet zonder meer aan te sluiten is op voor de hoge temperatuur restwarmte ontworpen transport- en distributienet. Oplossing van deze problematiek is ook essentieel voor een duurzaam systeem.

Antwoord

Ja, gevraagde beleidskeuzes en rollen gaan over een volgende fase van doorontwikkeling van de provinciale warmtestructuur. Momenteel zijn de ontwikkelingen (RES'en en TVW's) onvoldoende ver om daar al vorm en inhoud aan te geven. Aangekondigd is dat de provincie de rol van opslagsystemen en geothermie wil verkennen voor toekomstige wijziging van de omgevingsvisie.

A007-WA032 Warmte

Graag ziet de indiener één of meer illustratieve kaart(en) in het Omgevingsbeleid waarin het bestaande transportnetwerk, (indicatieve) nieuwe delen, ruimtereserveringen, geothermie, WKO, HTO potentie (zoverre bekend), bestaande en (indicatief) geplande warmtebronnen, bestaande, (indicatief) geplande grootschalige stationaire onderdelen van het netwerk en met distributienet voorziene gebieden (wijken, glastuinbouwgebieden, overige?) aangegeven staan.

Antwoord

Goede suggestie, maar is geen onderdeel van de POVI. We werken aan kaartmateriaal omtrent de warmtetransitie en deze zal worden gecommuniceerd.

A007-WA033 Warmte

Provinciaal belang: Graag richt de indiener de aandacht van de provincie op het feit dat het gebruik van geothermie (op dit moment nog) niet helemaal CO2 vrij is. Bijvangst gas, aanvullende warmtebron voor midden- en peakbelasting, warmteverlies aan het netwerk, eventuele opwaardering van de warmte om bestaande transport- en/of distributienetwerk te kunnen gebruiken, zorgen voor een niet verwaarloosbare hoeveelheid CO2 uitstoot.

Antwoord

Ja er komt CO2 vrij bij het benutten van Geothermie, dit zal zo blijven. Toch ziet de provincie geothermie als een duurzame invulling van de warmtevraag. Ook de hulpenergie die nodig is om geothermie te benutten zullen conform het klimaatakkoord voor 2050 klimaatneutraal zijn.

A007-WI082 Wind

(p.10) De indiener benoemt de opgave van 735,5MW tot 2020 waarvan 2/3 behaald tot eind 2021. Waarvan een deel in de haven gerealiseerd Volgens de Landelijke Monitor wordt hiermee jaarlijks zo'n 1,4 TWh elektriciteit geproduceerd. De opgave tot 2030 is meer dan de genoemde hoeveelheid en met het RES-proces is een knip gemaakt tussen RES en CES opgave, wat in het document onduidelijk blijft. De indiener vraagt wat de Provincie wil bereiken.

Antwoord

De provincie heeft met het Rijk in 2013 afgesproken om 735,5 MegaWatt (MW) aan opgesteld vermogen (geplaatste windmolens) te realiseren. Deze opgave betreft die van Wind op Land. De opgave van 2013 (Energieakkoord) is integraal onderdeel van het Klimaatakkoord met als opgave 35 TWh die een horizon heeft van 2030. Al in 2017 hebben Rijk en provincies geconstateerd dat de doelstelling gehaald wordt, maar nog niet op het afgesproken moment (31 december 2020). Het college van Gedeputeerde Staten richt zich op realisatie van de opgave in 2023.

Hiernaast is aangegeven dat Provinciale Staten in juni 2021 over de zeven RES-regio's een besluit hebben genomen en deze zijn vastgesteld als strategische verkenning. In het Omgevingsprogramma is hiertoe de maatregel 'RES-zoekgebieden zon en wind' opgenomen. Als uit de RES'en concrete windlocaties komen, worden deze opgenomen in de Omgevingsverordening.

A007-WI083 Wind

(p.11) Indiener benoemd van pagina 10 en 16: 'Met het oog op de verwachte klimaatveranderingen en energieschaarste is het voorzien in een groter aandeel duurzame energie urgenter geworden. Het bieden van ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie is daarbij van groot belang'. Indiener constateert dat terwijl al in 2030 aanzienlijk meer en grotere windturbines in de provincie staan, nog steeds uitgangspunten van 2015 genoemd.

Antwoord

Voor het windenergiebeleid gaan wij nog steeds uit van deze ruimtelijke uitgangspunten.

A007-WI084 Wind

(p.11) De indiener deelt de mening van de PARK (Provinciale Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit) waarbij hij vraagtekens plaatst bij teveel waarde aan lijnopstellingen. Door een dicht geweven snelwegstructuur en relatief korte stukken snelweg in het buitengebied kan een dergelijke lijnopstelling averechts werken. Met oog op de urgentie roept de indiener op om ruimte voor maatwerk aan de RES regio's te bieden, met het uitgangspunt dat versnippering zo veel mogelijk voorkomen dient te worden. De indiener ziet in het Omgevingsbeleid graag toelichting op de procedure die dergelijke maatwerkoplossingen mogelijk maakt.

Antwoord

Het PARK-advies Regionale Energiestrategieën en het Groene Hart' vraagt aandacht voor de samenhang op schaal van het landschap van het Groene Hart. De uitgangspunten uit het advies herkennen en erkennen we. De grenzen van de RES komen niet vanzelf overeen met de landschappelijke grenzen. In het proces naar de RES2.0 en de vertaling naar het omgevingsbeleid benutten we ook de uitgangspunten van het advies.

De provincie deelt de urgentie van de indiener én ziet dat de moderne windturbines impact hebben op zeer grote afstand.

Nieuwe windlocaties worden bovenregionaal afgewogen. Indien de uitwerking van de zoekgebieden in de RES 2.0 verder worden gecontinueerd of concreet worden uitgewerkt is een mogelijke volgende stap deze te verwerken in de regels en kaarten (kaart 16 wind) in de Omgevingsverordening.

A007-WI085 Wind

(p.11) De indiener stelt het volgende: "Huidige windturbines zijn al vaak (veel) hoger dan 100 meter. Hiermee halen we onze ambities wellicht met aanzienlijk minder turbines, maar met een indirecte milieuruimte die groter is dan van de turbines die nu in gebruik zijn. Het voorgesteld beleid behandelt op een gelijke manier alle windmolens van boven de 45 m. Het is niet even of een turbine 50 of 150m hoog. Op locaties waar een vervanging gaat plaatsvinden kan dit tot het vervallen van de locatie leiden (windmolens van 3 MW of kleiner blijken weinig aantrekkelijk te zijn om erin te investeren)".

Antwoord

Dit is niet onderzocht in deze herziening. Wel gaan we onderzoek doen middels ontwerpend onderzoek naar toekomstige opstellingen van windenergie (hoge en middelhoge turbines) vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit (zie het Omgevingsprogramma).

Bij eventuele vervanging zal op dat moment bekeken moeten worden of een windturbine met meer vermogen (MW) haalbaar is.

A007-WI086 Wind

Pagina 13 De indiener verzoekt om meer aandacht voor cumulatieve effecten in het beleid, o.a. bij kleine windmolens, daar deze dicht bij elkaar kunnen staan.

Antwoord

Zienswijze overnemen. Aanpassing: cumulatieve effecten toevoegen aan paragraaf 'Te onderzoeken effecten' in het Omgevingsprogramma Windenergie op land

A007-WI087 Wind

Pagina 17 Toelichting omgevingsverordening: De indiener stelt voor om de passage 'Private partijen zijn aan zet voor initiatieven tot plaatsing van windturbines' aan te passen naar 'Met name private partijen zijn aan zet voor initiatieven tot plaatsing van windturbines'. Daar indiener het voor mogelijk houdt dat in de toekomst gemeenten zelf als ontwikkelaar gaan optreden om een locatie mogelijk te maken.

Antwoord

Zienswijze overnemen en de passage wordt aangepast.

A007-WI088 Wind

Pagina 22-27 Bijlage 3, Kaart 16: Indiener verzoekt om de woonkern van Rozenburg als stedelijk gebied te arceren. Alleen de Landtong van Rozenburg is een windlocatie.

Antwoord

Op kaart 16 in de Omgevingsverordening staan de aangewezen locaties voor windenergie, zo ook voor de Rotterdamse regio. Op deze kaart staan geen andere functiegebieden vermeld. Het plaatsen van windturbines kan alleen binnen de gestelde milieuregels. Daarom is plaatsing in of nabij een woonkern uitgesloten.

A007-WI089 Wind

Pagina 28 De indiener stelt dat hier wordt toegelicht dat het Havenconvenant is verwijderd uit de tekst. Indiener geeft aan dat de officiële einddatum van het Havenconvenant formeel einde 2020 is, maar dat de doelstelling pas bereikt is, als het windpark op de Tweede Maasvlakte in 2023 in exploitatie gaat. Daarnaast moet luidt indiener de komende jaren in het havengebied ingezet blijven worden op het behoud van het huidig opgesteld vermogen aan windenergie.

Antwoord

Zienschijde overnemen en de passage aanpassen.

A007-ZG001 Zoekgebieden

Pagina 54 – Beleidskeuze bevorderen energietransitie: Volgens de indiener beperken de ambities in dit hoofdstuk zich tot het elektriciteitssysteem en blijven overige uitvoeringslijnen (warmte, brandstoffen) buiten beschouwing. De indiener stelt daarom aanpassing van de titel voor (beleidskeuze). De indiener ziet graag ambities die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, toegevoegd. De genoemde 35 TWh, is de landelijke RES ambitie. Graag ziet de indiener in het Omgevingsbeleid benoemd, wat het provinciale aandeel is.

Antwoord

De ambities op de fysieke leefomgeving zijn vastgelegd in het omgevingsbeleid breed en gelden nog onverkort. In het omgevingsprogramma zijn de RES-zoekgebieden opgenomen. Wij nemen de suggestie over om daarin de (opgetelde) ambities van de RES'en van Zuid-Holland van 6,4-6,8 TWh worden opgenomen. Uit de PlanMER bij deze herziening blijkt immers dat "met de beperkingen die volgen uit de PlanMER, het mogelijk lijkt om de opgetelde doelstellingen voor energieopwekking vanuit de RES'en binnen Zuid-Holland in te kunnen vullen."

A007-ZG002 Zoekgebieden

Pagina 62 - Beleid wind: Graag richten de indiener nogmaals de aandacht op de genoemde bedenking, met betrekking tot de lijnopstelling als algemene voorkeuroplossing. (Zie reactie pagina 11)

Antwoord

Zie antwoord op zienschijde A007-WI084.

A007-ZG003 Zoekgebieden

Pagina 61 -65 - Uitwerking zoekgebieden – Proces, Scope, Product: De indiener stelt dat volgens het huidige proces de RES regio's verantwoordelijk voor de uitwerking van de zoekgebieden zijn. De provincie is in alle RES regio partner. Volgens de indiener is het aan de RES regio's om het proces, de scope en het product van de uitwerking te bepalen. De provincie kan, vanuit haar rol, als deelnemende partner, de RES regiogrens overschrijdende belangen vertegenwoordigen en zich inzetten op harmonisering tussen RES regio's binnen de provincie. De indiener stelt voor om de zeer gedetailleerde uiteenzetting van de provinciale visie op de uitwerking van de zoekgebieden te schrappen dan wel beperken op de hoofdlijnen.

Antwoord

–

Zie thema antwoord subsidiariteit

A007-ZO016 Zon

Pagina 29 – Omgevingsvisie – Aanleiding: “Zonnevelden buiten bestaand stads- en dorpsgebied hebben invloed op de kwaliteit van het landschap en de ruimte voor voedselproductie”. De indiener stelt dat als gevolg van de binnenstedelijke groei en de verschillende transitieopgaves zijn, naast de door de provincie genoemde voedselproductie, andere concurrerende ruimtebehoeftes ook essentieel. Waaronder ruimte voor recreatie en voor biodiversiteit. Tevens groeit de druk vanuit circulaire economie en duurzame logistiek. De indiener verzoekt daarom om aanvulling van de geciteerde zin. Gezien bovengenoemde trends verwachten de indiener een nog sterkere inzet van de provincie op het meervoudig ruimtegebruik, als regulerende en toetsende overheid maar vooral via relevante stimulerende en faciliterende maatregelen. Bovendien vindt de indiener het bieden van (experimenteer)ruimte aan en het stimuleren van flexibele technieken zoals verrijdbare panelen ook belangrijk.

Antwoord

De provincie herkent de door indiener geschetst druk op de ruimte. Vanuit die druk acht de provincie het dan ook van belang dat zorgvuldig om gegaan moet worden met de schaarse ruimte.

In de voorliggende aanpassing is evenwicht gevonden in enerzijds het faciliteren en anderzijds het stimuleren van duurzame energie opwek. De provinciale uitwerking van de zonneladder bevat de locaties waar zonnevelden buiten de zoekgebieden zon uit de RES'en mogelijk zijn. Deze locaties zijn gebaseerd op een aantal principes: bescherming schaarse open ruimte en landschapswaarden, meervoudig ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en goede ruimtelijke ordening). Deze provinciale zonneladder houdt geen volgtijdelijkheid in maar vraagt wel om een zorgvuldige afweging en motivering op het moment dat zonnevelden worden gerealiseerd op locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied of dak (trede 1)

Daarnaast is de gemeente bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een zonneveld en kan zij zelf ook sturen op dubbel ruimtegebruik.

Voor experimenten met zonnevelden, waarbij proefopstellingen nodig zijn of onderzoeksvragen worden beantwoord die uitsluitend op locaties kunnen buiten de locaties die vallen binnen het provinciale beleid voor zon, kan gekeken worden of gebruik gemaakt kan worden van de artikelen 6.29 'ontheffing' of artikel 6.34 'maatwerk' van de provinciale verordening/ artikel 7.82 'ontheffing of artikel 7.86 'maatwerk' van de Zuidhollandse Omgevingsverordening.

A007-ZO017 Zon

De indiener ziet graag een uitleg op wat onder “overige functies” bedoeld wordt in: “Principe 1 Meervoudig ruimtegebruik. “Benut bestaande en nieuwe bebouwing en overige functies die combinaties kunnen vormen met zonne-energie. (PV en warmtecollectoren)”

Antwoord

Dit uitgangspunt heeft zich vertaald in de locaties opgenomen in de provinciale uitwerking van de zonneladder: onder 1 'op daken en binnen bestaands stads- en dorpsgebied' en onder 2 Locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied – waarbij sprake is van meervoudig ruimtegebruik.

A007-ZO018 Zon

Principe 2. Schaarste open ruimte en landschapswaarden: "... Dit betekent dat de provincie terughoudend is met het toestaan van zonnevelden met enkelvoudig ruimtegebruik." - De indiener vindt dat de zin op deze manier niet helemaal duidelijk is en stelt een "knip" voor: Stap 1: de provincie is terughoudend met het toestaan van zonnevelden. Stap 2: Als door de omstandigheden dit de enige optie is, wordt in ieder geval ingezet op meervoudig grondgebruik.

Antwoord

De door indiener ingebracht zienswijze wordt onderkend. De gegeven uitleg kan leiden tot onnodige onduidelijkheid. De tekst wordt aangepast waarbij duidelijk gemaakt wordt dat de provincie terughoudend is met het toestaan van zonnevelden. Het belang van meervoudig ruimtegebruik is al benoemd in uitgangspunt 1.

Wijziging: tekst 'met enkelvoudig ruimtegebruik' wordt geschrapt

A007-ZO019 Zon

Met de andere twee principes is de indiener het eens. Wat de leidende rol van de infrastructuur betreft, is volgens de indiener enige maatwerk op zijn plaats, gezien de vele aspecten waarmee rekening moet worden gehouden.

Antwoord

Er wordt kennis genomen van de zienswijze. De constatering ten aanzien van maatwerk wordt herkent. Daarom is in onze omgevingsvisie ook een beleidskeuze Regionale energie-infrastructuur opgenomen.

A007-ZO020 Zon

De indiener geeft aan dat in de Toelichting is opgenomen dat stads- en dorpsranden geschrapt worden van de lijst van "in principe" toegestane locaties in de Zonneladder. Tegelijkertijd heeft Provinciale Staten ingestemd met RES 1.0 van Regio Rotterdam-Den Haag, waarbij stads- en dorpsranden als mogelijke locaties voor zon zijn genoemd. De indiener ziet deze tegenspraak graag opgelost. (Al: Let op: hier is een overeenkomst met Zienswijzen Molenlanden en Gorinchem)

Antwoord

De stads- en dorpsranden zijn geschrapt uit de provinciale zonneladder, omdat in deze gebieden veel opgaven samen komen en omdat deze gebieden vaak van waarde zijn voor bewoners als uitlooplegebied of recreatiegebied. Met name in het stedelijke gebied van de provincie is in de stads- en dorpsranden ook vaak sprake van een beschermingscategorie 2 (groene buffer en/of recreatie).

In de zoekgebieden zon kan, na een zorgvuldige afweging, waarbij rekening wordt gehouden met de provinciale inzet zoals op genomen in de maatregel RES zoekgebieden zon en wind, tot de conclusie gekomen worden dat de stads- en dorpsranden in dat zoekgebied wel een mogelijke plek zijn voor de ontwikkeling van een zonneveld.

Op het moment dat de gemeente een bestemmingsplan/omgevingsplan wijzigt of een omgevingsvergunning afgeeft voor een zonneveld in de stads- en dorpsranden buiten de zoekgebieden kan de provincie op basis van haar omgevingsbeleid een zienswijze indienen.

A007-ZO021 Zon

Pagina 30- Locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied: "Locaties die vallen onder de bestemming infrastructuur" – De indiener stelt dat bij infrastructuur vaak op de mogelijkheden van bermen en taluds gewezen wordt. Zonder deze uit te willen sluiten zou de indiener graag zien dat we

vooral eerst naar de “harde constructieve delen” van de infrastructuur kijken en de ontwikkelingen van energieopwekking geïntegreerd in, of gemonteerd op deze delen en gerelateerde innovaties nadrukkelijk (financieel) stimuleren.

Antwoord

De zienswijze van indiener wordt gedeeld dat per situatie goed gekeken moet worden naar de mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen waaronder op harde constructieve delen. Om meervoudig ruimtegebruik niet uit te sluiten wordt hiervoor echter geen beperking opgenomen. De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.

A007-ZO022 Zon

Pagina 31 - Overige locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied: De indiener wijst op het volgende: Locaties waar een andere functie is bestemd - pauzelandenschappen die voor woningbouw, haven en bedrijventerrein zijn bestemd, dienen vooral voor tijdelijke woningen, opvanglocaties, tijdelijke schuifruimte voor bedrijven, voorzieningen of opslag in de overgangperiode naar circulaire economie voor hergebruikbare materialen, grond, enz. In de verdichtende stad zijn deze ruimtes enorm belangrijke reserves. De mogelijkheid van zonne-energie kan onderzocht worden in combinatie van, maar niet in plaats van de genoemde functies. Het is een kenmerk van dergelijke functies dat je er van tevoren moeilijk mee kan plannen. De indiener stelt daarom voor om met pauzelandenschappen terughoudend om te gaan.

Antwoord

Voor de realisatie van zonnevelden als pauzelandenschap gaat het om locaties waarvan de bestemming daadwerkelijk is vastgesteld in een bestemmingsplan. De provincie biedt in haar beleid ruimte voor tijdelijke ontwikkeling van zonnevelden op dergelijk locaties.

In de huidige situatie is de gemeente bevoegd gezag voor de verlening van de omgevingsvergunning voor het zonneveld. Daarmee kan de gemeente zelf de afweging maken of zij ook daadwerkelijk op dergelijk locaties zonnevelden wil toestaan.

A007-ZO023 Zon

Zonne-energie opwekking op locaties, waar windenergie reeds gerealiseerd, of in de pijplijn is, lijkt volgens de indiener daarentegen een logische optie, wel op een natuurinclusieve manier. Hierbij wil we de indiener de aandacht van de provincie richten op het belang van natuurinclusiviteit in de hele Module Energietransitie.

Antwoord

In het beleid en de Omgevingsverordening voor zon is aangegeven dat voor zon de provincie inzet op gelijk blijven en het liefst verbeteren van de biodiversiteit, zie art. 6.28a.5.a in de ontwerp Omgevingsverordening. Tevens wordt de handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie uitgebreid met een onderdeel biodiversiteit bij zonne velden om een ander praktisch toepasbaar te maken.

In het kader van windenergie heeft de provincie samen met andere provincies, het rijk, de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), TenneT en groene partijen (Vogelbescherming Nederland, Zoogdiervereniging en de Natuur en Milieufederaties) de afgelopen jaren samengewerkt aan het traject Natuurinclusieve Energietransitie voor wind en hoogspanning op land (NIEWHOL). Met NIEWHOL nemen partijen die betrokken zijn bij de energietransitie hun verantwoordelijkheid en spannen zich in om negatieve effecten op vogels en vleermuizen te beperken.

A007-ZO024 Zon

Omgevingsverordening Artikel 7.76/6.28a lid 2/b “Locaties waarbij de functie/bestemming verkeerinfrastructuur is toegedeeld”. De indiener verzoekt hierbij toe te voegen: “mits, bij toetsing van de omgevingsvergunning voor benutten van bermen en taluds aangetoond wordt dat er geen aantasting van de landschappelijke kwaliteit (bijvoorbeeld grenzend op beschermingscategorie 1 of 2 gebieden) plaats vindt.” Op basis van de eerder genoemde bedenking over pauzelandenschappen (zie reactie op pagina 31) stelt de indiener voor, om Artikel 7.76 en Artikelen 6.28a lid 2 onder e van de Omgevingsverordening te herzien.

Antwoord

Het door indiener gevraagde zorgvuldigheidsprincipe bij gebruik van zon-PV bij infrastructuur is reeds ondervangen in art. 6.28a lid 4 onder b (Omgevingsverordening) en art. 7.76a lid 4 onder b (ZHOV) bij de zorgvuldige landschappelijke inpassing. Daarnaast zijn ook altijd de regels voor ruimtelijke kwaliteit en de andere regels uit de provinciale omgevingsverordening van toepassing.

A007-ZO025 Zon

In Artikel 7.76/6.28a lid 5 onder d – “er wordt ingezet op zoveel mogelijk hergebruiken van grondstoffen en materialen bij het ontmantelen van het zonneveld. De indiener stelt voor om “zo veel mogelijk” te schrappen en de volgende tekst te gebruiken: ‘er wordt ingezet op een zo volledig mogelijk hergebruik voor zover de best beschikbare technieken dit redelijkerwijs toelaten.’ Het voorstel geldt ook voor windturbines.

Antwoord

Hoewel de door indiener gestelde ambitie wordt erkend en ondersteund zijn de mogelijkheden om dit ruimtelijk te regelen beperkt. Er is na juridische toetsing van het ontwerp Omgevingsbeleid gebleken dat een dergelijke eis niet ruimtelijk relevant is en derhalve geen onderdeel kan zijn van de provinciale ruimtelijke regels zoals opgenomen in het omgevingsbeleid. De artikelen worden op dit punt dan ook aangepast. De betreffende regel wordt geschrapt. Uiteraard staat het individuele gemeente vrij om nadere afspraken over hergebruik van grondstoffen en materialen bij het sluiten van anterieure overeenkomsten en vergunningverlening op te nemen.

A007-ZO026 Zon

Pagina 45 - Omgevingsprogramma Zonne-energie - Stimuleren Zonne-energie op daken. De indiener stelt voor om te overwegen om deelname in OER programma’s (Opwekking Energie op Rijksvastgoed) langs infrastructuur als apart Omgevingsprogramma in het beleid op te nemen. Het zou volgens de indiener een programma zijn met een directe, duidelijke ruimtelijke impact. Op basis van de ambities in het Omgevingsbeleid kan de provincie niet alleen als eventuele grondeigenaar deelnemen, maar ook als vertegenwoordiger van het belang van bovenlokale ruimtelijke-landschappelijke samenhang. De indiener geeft aan dat de provincie daarnaast innovaties op het gebied van infrastructuur geïntegreerde oplossingen kan stimuleren, zoals solarroad/zonnewegdek, zon in geluidschermen (energiewallen), zonnefolie op vangrails, overkappen van verzorgingsplaatsen, tunnelingangen, enzovoort). Volgens de indiener wordt een groot deel van dit soort oplossingen op dit moment al in de voorverkenningfase als onhaalbaar verklaard. Volgens de indiener wordt de focus op grondgebonden zonnevelden gelegd, maar zou de provincie ook een bemiddelende rol kunnen innemen en de samenwerking stimuleren tussen OER programma’s en naburige locaties, waar men bezig is met energietransitie (bijvoorbeeld bedrijventerreinen). Dit kan tot haalbare projectgrootte, meer inzet op daken en een efficiëntere aansluiting op het netwerk (minder belasting van bodem) leiden.

Antwoord

De provincie neemt op dit moment al deel aan de OER-programma's die lopen in Zuid-Holland, juist ook om bovenregionale samenhang en afstemming te bevorderen. Daarbij kan zij zeker innovaties en kennisontwikkeling in brengen. Waar mogelijk wordt ingezet op realisatie van zon-PV. Zoals aangegeven in beantwoording onder B001 – ZO044 is hierbij het doel de energie transitie te faciliteren en niet om zelf energieleverancier te worden.

A008 – Gemeente Albrandswaard

A008-WI015 Wind

Indiener verzoekt om de windzoeklocatie Distripark Eemhaven van de kaart te halen omdat deze niet haalbaar is vanwege een tweetal punten:

1. De grondeigenaar van het Distripark Eemhaven wil de gronden niet beschikbaar stellen. Dit is bekend bij de provincie.
2. De gemeente acht een windpark niet haalbaar vanwege veiligheidsrisico's. Op het bedrijventerrein zijn bedrijven aanwezig die gebruik maken van chemische middelen en gevaarlijke stoffen.

Indiener heeft eerder al bij de provincie het verzoek ingediend om de locatie te schrappen.

Antwoord

De locatie Distripark Eemhaven is onderdeel van het windenergie convenant Rotterdamse Regio. De locaties in dit convenant zijn op basis van de uitkomsten van het planMER geschikt of geschikt te maken voor windenergie en voldoen daarnaast aan de ruimtelijke en landschappelijke plaatsingscriteria voor windenergie. De aspecten die genoemd worden in de zienswijzen, zijn meegenomen in het planMER-onderzoek. De planMER –resultaten leiden tot aandachtspunten per locatie, zo ook voor Distripark Eemhaven. Voor alle locaties geldt dat de resultaten en bevindingen in het planMER-onderzoek betrokken moeten worden in het vervolgtraject.

Locaties kunnen alleen van kaart 16 worden gehaald als er een alternatieve locatie is. Het gesprek hierover dient in RES-verband plaats te vinden, want locaties uit het convenant van de Rotterdamse regio zijn pijlpiln projecten in de RES RDH.

A008-ZO027 Zon

Indiener is geen voorstander van zonnevelden in de open (groene) ruimte en zet in op zon op nieuwe en bestaande daken. Indiener verzoekt om het provinciale beleid zodanig aan te passen dat zonnevelden in de open gebieden vermeden worden.

Antwoord

De gemeente is bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een zonneveld en kan zelf sturen op het geven van ruimte voor de realisatie van zonnevelden in het open gebied. Het provinciaal omgevingsbeleid dient als toetsingskader, waarbij zorgvuldig ruimtegebruik wordt voorgestaan.

A009 – Gemeente Waddinxveen

A009-BE006 Algemeen

De indiener juicht het toe dat de provincie zich verbindt aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Echter vindt de indiener de visie hierop nog terughoudend, mede ten aanzien van zonneweides en de toenemende urgentie voor duurzame opwek door de huidige gascrisis steeds meer toeneemt.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-BE001

A009-LE003 lokaal eigendom

Volgens de indiener zijn er op het gebied van lokaal eigendom meer mogelijkheden denkbaar om de baten terug te laten vloeien naar de lokale omgeving. Vandaar lokaal eigenaarschap, waardoor er ook ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld een omgevingsfonds. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk zijn.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

A009-PM007 MER

Tot slot wordt er in de module energietransitie gesproken over een RES 2.0 in juli 2023. Echter wordt er door de regio Midden-Holland onderscheid gemaakt tussen de voortgangsrapportage en de herijking in de RES 2.0. Dit is het onderscheid wat NPRES hanteert sinds duidelijk is dat de RES 2.0 plan-MER plichtig is. De indiener vraagt zich af in hoeverre dit onderscheid ook gemaakt dient te worden in de teksten van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001- PM001

A009-WA004 Warmte

Op pagina 79 en verder: De paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 over bovenlokale warmtenetwerken zijn volgens de indiener in vergelijking met de overige paragrafen summier en nog erg op hoofdlijnen. Zaken als governance, eigendom, exploitatiemodellen en de rol van de provincie zullen in de komende tijd nader moeten worden ingevuld. We zien de te zetten stappen hiertoe graag terug in de toelichtende teksten.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - WA001

A009-WA009 Warmte

Indiener geeft aan dat inzetten op biomassa in de gemeente geen optie is.

Antwoord

Het provinciaal beleid voor biomassa is beschreven. Gemeenten hebben een eigenstandige bevoegdheid ten aanzien van vergunningverlening voor biomassa installaties.

A009-WI016 Wind

De indiener zou graag zien dat de provincie een essentiële rol vervult om de ruimtelijke plannen tussen verschillen RES-regio's af te stemmen zodat er voorkomen wordt dat er verschillende afwegingskaders ontstaan en een versnippering van windmolens indien van toepassing.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI001

A009-WI017 Wind

Op pagina 17 wordt gesproken over: Turbines met een as-hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads-en dorpsgebied worden geplaatst, mits rekening gehouden wordt met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Hier staat ook dat binnen bestaand stads-en dorpsgebied turbines met een ashoogte tot 15 meter mogelijk zijn. Betekent dit dan ook binnen stads/dorpskernen waarbij vaak sprake is van hinder (geluid, slagschaduw) en dichte bebouwing?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI004

A009-WI018 Wind

Op pagina 12 staat dat grote windmolens langs grootschalige infra moeten komen. Concreet worden snelwegen en rivieren genoemd. De indiener verzoekt de provincie om ook spoorlijnen hieraan toe te voegen. Daarnaast verzoekt de indiener verduidelijking van de omschrijving 'grote energievragers'.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI005

A009-WI019 Wind

Op pagina 22 wordt gesproken over uitbreiding van de windmolens bij Distripark. Echter wordt er ook al aangegeven dat een 5e molen daar niet haalbaar is. Wat wordt er dan bedoeld met de uitbreiding, opschaling naar grotere turbines misschien?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI007

A009-ZG019 Zoekgebieden

De indiener verwacht van de provincie dat de module energietransitie ruimte biedt om de zoekgebieden voor zon op land uit te werken tot concrete locaties zodat daadwerkelijk zon op land kan worden gerealiseerd. Ook verwacht ze dat als de regio Midden Holland het bod van 0,435 TWh niet kan realiseren met alleen zon, dat er voldoende ruimte zit in de module energietransitie om te kijken naar wat nu is aangemerkt als reserve zoekgebieden voor wind en vraagt of de provincie dit kan bevestigen.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de RES Midden Holland is opgenomen dat wanneer blijkt dat de realisatie van zonneprojecten achterblijft of tussentijds lokale initiatieven ontstaan waarvoor draagvlak is in de samenleving en de betrokken besturen, gekeken zal worden naar de reserve-zoekgebieden voor windenergie langs snelwegen. Dit betekent wat de provincie betreft dat het nadrukkelijk een gezamenlijke keuze is van de partners in de RES om gebruik te maken van de reserve

zoekgebieden wind. Als op enige moment in gezamenlijkheid besloten wordt tot het inzetten van het reserve zoekgebied voor wind dan zal de afweging voor de nieuwe locatie ook verder in het RES-proces moeten worden bepaald. De uiteindelijke concrete locatie moeten vervolgens worden vastgelegd op kaart 16 van de provinciale verordening. Nieuwe locaties voor wind worden daarbij bovenregionaal afgewogen.

A009-ZO028 Zon

De indiener is blij dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om en verzoekt de provincie deze als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie in Midden Holland onnodig vertragend en beperkend kan werken.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A009-ZO029 Zon

Op pagina 37 staat te lezen dat een zonnepark een maximale gebruikstermijn mag hebben van 25 jaar. Waarom wordt deze termijn niet verruimd in enkele situaties? Gezien de technische ontwikkelingen is het volgens de indiener denkbaar dat velden langer dan 25 jaar geëxploiteerd kunnen worden.

Antwoord

zie antwoord A001-ZO004

A010 – Gemeente Midden-Delfland

A010-BE021 Algemeen

Indiener vraagt om verduidelijking van het begrip lokale omstandigheden.

Antwoord

Lokale omstandigheden is de situatie op lokale schaal.

A010-RK001 Ruimtelijke kwaliteit

Indiener vindt het van groot belang dat bij de locatiekeuze en ruimtelijke inpassing van alle windturbines in en nabij het bijzonder provinciaal landschap van Midden-Delfland nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Antwoord

Het provinciaal landschap van Midden-Delfland kent een grote landschappelijke waarde en bij locatiekeuze dient rekening te worden gehouden met landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden. Dit geldt ook voor lokale uitwerkingen.

A010-RK002 Ruimtelijke kwaliteit

Indiener geeft belang aan van een integrale afweging rondom windenergie en evenwichtige balans tussen de omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief en dat negatieve gevolgen voor het landschap ruimtelijk worden gecompenseerd.

Antwoord

Het belang wordt onderkend

A010-RK003 Ruimtelijke kwaliteit

Indiener geeft in overweging om een bepaling op te nemen over het compenseren van negatieve gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving van een windturbine locatie en verwijst hierbij naar een compensatie-eis zoals die is opgenomen op grond van art. 2.15 in de omgevingsverordening van de provincie Flevoland. Daarbij benadrukken wij dat wij compensatie in deze context uitsluitend zien als een manier om meer maatschappelijk draagvlak te creëren voor hoge windturbines. Compensatie mag geen reden zijn voor de betrokken overheden om lagere eisen te stellen ten aanzien van de ruimtelijke inpassing en de omgevingskwaliteit van hoge windturbines.

Antwoord

Ook voor windturbine locaties gelden de algemene richtlijnen voor ruimtelijke kwaliteit.

A010-WA044 Warmte

Indiener benoemt als voordeel van geothermie dat de mogelijke gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van het bijzonder provinciaal landschap van Midden-Delfland relatief klein zijn ten opzichte van de gevolgen van windturbines en zonnevelden en wacht de bevindingen m.b.t. dit onderwerp af.

Antwoord

We hebben kennisgenomen van uw reactie.

A010-WI062 Wind

Indiener is minder positief over de keuze om een afwijkingsmogelijkheid voor windturbines hoger dan 45 meter op te nemen om een uitbreiding van deze locaties mogelijk te maken.

Antwoord

Met de aanpassing van dit lid wil de provincie duidelijker zijn over de omvang van de mogelijke uitbreiding van bestaande locaties voor windenergie. Met deze regel in de verordening wordt ruimte geboden om uitbreiding van bestaande locaties mogelijk te maken en daarmee ruimte te bieden om het aandeel opwek van windenergie te kunnen vergroten. De provinciale criteria en uitgangspunten, voor onder meer landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit, participatie en draagvlak, blijven van kracht.

A010-ZG042 Zoekgebieden

Indiener vraagt om in de beleidsmodule aandacht te besteden aan de eventuele grensoverstijgende gevolgen van windturbinelocaties en zonnevelden en de noodzaak van een tijdige afstemming met buurgemeenten op grond van art. 3.1.1, lid 1 Besluit ruimtelijke ordening of art. 10.2, lid 1 en 2 van het Omgevingsbesluit.

Antwoord

In het kader van wind en zonne-energie heeft de provincie uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening en zorgvuldig ruimtegebruik (ruimtelijke kwaliteit) een belang bij een goede integrale afweging. De provincie beveelt daarom vooroverleg tussen de (buur)gemeenten en andere stakeholders aan.

De artikelen waarnaar de indiener verwijst regelen het breed betrekken van partijen door het bestuursorgaan dat aan de slag gaat met een bestemmingsplan/omgevingsplan. Wat de indiener aanbeveelt is dus al geregeld..

A010-ZO069 Zon

Indiener vraagt om de tekstvoorstellen over zonnevelden aan te vullen met een bepaling dat in het geval van zonnevelden binnen een agrarisch bouwblok rekening gehouden wordt met de eventueel aanwezige cultuurhistorische waarden in of nabij dat bouwblok.

Antwoord

Bij het afgeven van een omgevingsvergunning voor een zonneveld op een agrarisch bouwperceel of elke andere locatie zijn ook altijd de regels voor ruimtelijke kwaliteit en de andere regels uit de provinciale omgevingsverordening van toepassing.

A011 – Gemeente Papendrecht

A011-WI020 Wind

Indiener dient specifiek een zienswijze in gericht op het schrappen van de VRM-locatie Oosteind zoals die opgenomen is op Kaart 16. Indiener verzoekt om de VRM locatie Groote Lindt te schrappen van kaart 16 Windenergie en deze kaart in overeenstemming te brengen met de uitwerkingsgebieden uit de RES 1.0 Indiener beargumenteert het verzoek door te verwijzen naar de brief van het College van B&W uit april 2013 waarin deze locatie wordt afgewezen. Ook wordt dit bevestigd in de besluitvorming van de gemeenteraad van Papendrecht over de RES 1.0 op 1 juli 2021. Indiener geeft aan dat in het bestuurlijk overleg RES van 15 juli 2021 een aanvullende afspraak is gemaakt om locaties die niet meer actueel zijn af te voeren en verzoekt deze afspraak in deze herziening van het omgevingsbeleid alsnog mee te nemen.

Antwoord

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

A012 – Gemeente Zwijndrecht

A012-WI021 Wind

Indiener dient specifiek een zienswijze in gericht op het schrappen van de VRM-locatie Groote Lindt zoals die opgenomen is op Kaart 16. Indiener verzoekt om de VRM locatie Groote Lindt te schrappen van kaart 16 Windenergie en deze kaart in overeenstemming te brengen met de uitwerkingsgebieden uit de RES 1.0. Tevens verzoekt indiener om de aanpassing van artikel 7.76 te herformuleren, zodat deze in overeenstemming is met de vastgestelde RES 1.0. Indiener beargumenteert het verzoek door te verwijzen naar het onderzoek en de inspraakprocedures die hebben plaatsgevonden in 2015 en het besluit van de gemeenteraad van 15 december 2015 om geen uitvoering te geven aan de windlocatie Groote Lindt. Tevens wordt aangegeven dat het onderzoek naar een alternatieve locatie voor de locatie Kijfhoek-Zuid op 17 mei 2016 heeft geresulteerd in een besluit van de gemeenteraad om deze locatie af te wijzen als alternatieve locatie voor windenergie. Daarop heeft het College van B&W de zoektocht naar alternatieve locaties gestaakt.

Antwoord

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

A013 – Gemeente Vlaardingen

A013-WA046 Warmte

Indiener constateert dat de provincie op voorhand geen CO2-emissievrije technieken uitsluit. (blz. 5) Indiener geeft aan dat zij, onder andere vanwege de impact op de luchtkwaliteit in een verstedelijkte omgeving als Vlaardingen en in het belang van een gezonde leefomgeving, de verbranding van groene grondstoffen (hout) uitsluit.

Antwoord

Het provinciaal beleid voor biomassa is beschreven. Gemeenten hebben een eigenstandige bevoegdheid ten aanzien van vergunningverlening voor sommige biomassa installaties.

A013-WI022 Wind

Indiener constateert dat de provincie de realisatie van het Klimaatakkoord ruimtelijk mogelijk maakt in een aantal specifieke gebieden. (Omgevingsverordening kaart 16). Maar geeft aan dat kaart 16 onduidelijk is.

Indiener geeft aan Windenergie in het Oostelijke gedeelte onwenselijk te vinden vanwege de nabijheid van bestaande woningbouw Maasboulevard en Vop-wijk en de gebiedsontwikkeling van District-U (o.a. woningbouw en scholen). In het Beleidskader Windenergie heeft de indiener vanwege deze nabijheid van (toekomstige) woningen de Oostgrens voor windenergie gelegd ter hoogte van het bedrijf NesteTerminal Rotterdam aan de Zevenmanshaven Oost (maximaal twee turbines). Indiener geeft aan de bezwaren tegen de Oostelijk hiervan gelegen potentiële windlocaties al meerdere keren te hebben ingebracht in de (bestuurlijke) overleggen over het Stadsregionale Convenant Windenergie en de herziening VRM.

In het Overdrachtsdocument van 16 maart 2022 wordt locatie 't Scheur met twee turbines beschreven. Indiener ziet graag dat de provincie met respect voor eerdere afspraken de Oostgrens van potentiële windlocaties legt op de grens zoals hiervoor beschreven.

Antwoord

Op kaart 16 in de Omgevingsverordening staan de aangewezen locaties voor windenergie.

De precieze turbineposities zijn nog niet bekend. De provincie gaat niet over de uiteindelijke inrichting van een gebied. In een vervolg/projectfase zal een eventuele ontwikkelaar onderzoek moeten doen naar de feitelijke inpassing en de (milieu)effecten daarvan, en het plan verder moeten uitwerken. Afhankelijk van het type turbine bepalen de ontwikkelaar en de gemeente in onderling overleg de verdere invulling van de locatie. Wij zien dan ook geen aanleiding om de begrenzing van kaart 16 aan te passen.

Voor alle onderzoeksgebieden in het planMER is de kans op cumulatieve geluidsbelasting beoordeeld. Hierbij is gekeken naar de kans op cumulatie met windturbines in naastgelegen onderzoeksgebieden en met andere geluidsbronnen in de omgeving van het betreffende onderzoeksgebied. Op basis daarvan is de kans op cumulatieve effecten in kaart gebracht. In een vervolgfase zal de cumulatieve geluidsbelasting in het kader van de ruimtelijke ordening specifiek worden berekend. Hierbij worden zowel het windturbinegeluid op basis van specifieke posities en afmetingen, als de overige geluidsbronnen in de omgeving in de berekening meegenomen. De beoordeling van het effect van de cumulatieve geluidsbelasting op de omgevingskwaliteit zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming in de vervolgfase.

Zie voorts het antwoord op zienswijze A007-WI088.

A013-WI023 Wind

Indiener geeft aan dat zij op voorhand de realisatie van windenergie langs de A4 (zoekgebied zon en wind van RES) niet wenselijk achten gelet op de impact op de natuur- en landschappelijke kwaliteit (ruimtelijke inpasbaarheid) en verstoring van het Midden-Delfland gebied.

Indiener geeft aan dat zij ook bij windenergie op land, in het belang van lokaal eigendom, de voorkeur geven aan initiatieven van energie coöperaties. Nu staat in de tekst 'private partijen zijn aan zet voor initiatieven tot plaatsing van windturbines.

Antwoord

Wij nemen kennis van uw zienswijze en verzoeken de indiener deze nadrukkelijk in te brengen in het RES-proces.

De provincie heeft uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening en zorgvuldig ruimtegebruik (ruimtelijke kwaliteit) een belang bij de afwegingen van (grotere) windturbines.

Voor een windpark in of nabij NNN- en Natura 2000-gebieden is het verplicht te onderzoeken of er een belangrijk effect is op het betreffende gebied. Wanneer is aangetoond dat windturbines geen belangrijke effecten hebben op de planten- en diersoorten of de leefomgeving waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn windturbines in of nabij dit gebied mogelijk.

Zie antwoord op zienswijze A007-WI087 .

A013-ZG020 Zoekgebieden

Indiener vraagt aandacht voor gebieden met een (potentiële) ecologische waarde binnen de zoekgebieden uit de Regionale energie strategieën en zou graag zien dat deze gebieden worden uitgesloten.

Antwoord

De inzet van de provincie in de uitwerking van het zoekgebied is opgenomen in het omgevingsprogramma maatregel 'zoekgebieden wind en zon'. Daarin is nadrukkelijk opgenomen dat rekening moet worden gehouden met het geldende provinciale omgevingsbeleid. Dus ook de regels in de verordening rond natuur en ruimtelijke kwaliteit.

A013-ZO030 Zon

Indiener geeft aan dat in een gemeentelijke, regionale en provinciale ecologische (hoofd)structuur geen zonnepanelen zouden moeten kunnen ook al vallen onder de functie verkeersinfrastructuur. U beschrijft locaties onder de functie verkeersinfrastructuur (inclusief berm en taluds van rijks- en provinciale wegen, spoorwegen en parkeerplaatsen.)

Antwoord

Naast het provinciale beleid en de regels voor zonne energie zijn ook alle andere regels uit de omgevingsverordening van toepassing, waaronder de regels rondom ruimtelijke kwaliteit.

A014 - Gemeente Gorinchem

A014-WI024 Wind

Indiener geeft aan met de RES-partners in gesprek te gaan over het huidige RES-bod richting RES 2.0, specifiek als het gaat om windmolens op land. Indiener wil het traject RES 2.0 benutten om het huidige RES-bod op windenergie samen met de gemeente Molenlanden en het waterschap te herijken. Indiener gaat hierover ook graag met de provincie in gesprek en zal hiertoe het initiatief nemen tot bestuurlijk overleg.

Antwoord

We zien de uitnodiging tegemoet en vernemen graag de redenen van uw overweging. Gelijktijdig wil de provincie de verdere uitwerking en onderzoeken rondom windlocatie Avelingen voortzetten.

A014-ZO031 Zon

De indieners geven aan dat de het voornemen van de provincie om de mogelijkheden voor het realiseren van zon op land in te perken voor RES-regio's die geen zoekgebieden voor zon op land hebben opgenomen vanuit het oogpunt van subsidiariteit onwenselijk is. Aangegeven wordt dat de gemeenteraden en -besturen zich zeer bewust zijn van de waarde van landschap, vruchtbare grond en goede ruimtelijke ordening, zoals ook blijkt uit onze toepassing van de zonneladder in RES 1.0. Indiener stelt er derhalve prijs op om zelf ruime besluitvormingsruimte te behouden wat betreft het vinden van een balans tussen de leefomgeving en de energietransitie. De indieners roepen daarom op om geen aanvullende provinciale eisen op te nemen voor zonnevelden (provinciale toestemming voor nieuwe zoekgebieden, hetgeen de facto betekent: herijking RES 2.0 en plan MER), maar deze afweging aan gemeenten te laten.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: De RES'en zijn de uitkomst van een gezamenlijk proces van de RES-partners. De zoekgebieden zoals deze zijn opgenomen in de RES1.0 zijn daarmee voor de provincie het uitgangspunt voor het vervolg. Mochten aanvullende zoekgebieden nodig zijn dan werken we als partners in de RES ook weer samen om te komen tot deze nieuwe zoekgebieden en een aanpassing van de RES op dat punt. Daarbij hoort een besluitvorming zoals die is afgesproken in het Klimaat akkoord. Ook is inmiddels gebleken dat een dergelijke aanpassing van de RES soms planMER plichtig is. Bezien kan worden in hoeverre de planMER van de provincie hierbij als startpunt gebruikt kan worden. In het advies over het planMER bij de module Energietransitie geeft de Commissie aan dat het MER een goede basis vormt voor een MER bij een RES Herijking.

A014-ZO032 Zon

De indieners roepen op om - indien de provincie wil vasthouden aan een mate van aanvullende provinciale sturing op zonnevelden - in ieder geval maximale ruimte in het provinciale beleid op te nemen voor het realiseren van dorpszonneweiden, zon-PV op 'restruimten', zon-PV langs parkeerlocaties en infrastructuur en zonnevelden in de nabijheid van windturbines (i.v.m. wenselijkheid t.a.v. netstabiliteit) en de kenmerken en randvoorwaarden hiervan duidelijk op te nemen in het provinciaal beleid.

Antwoord

Zonne energie buiten de zoekgebieden is mogelijk op locaties die zijn opgenomen in de provinciale uitwerking van de zonneladder. De in de zienswijze genoemde locaties zijn voor het merendeel daarin opgenomen.

In de handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne energie lichten we het provinciaal beleid nader toe en zijn mogelijke maatregelen opgenomen voor het ontwikkelen van een goede inrichting van een zonneveld met meerwaarde voor de omgeving.

Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden

A015 – Gemeente Noordwijk

A015-LE004 Lokaal eigendom

De indiener onderschrijft de zienswijze van de RES Holland Rijnland waarin wordt voorgesteld om de term lokaal eigendom te vervangen door lokaal eigenaarschap.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

A015-PA003 Participatie

Indiener adviseert om de zienswijze periode te optimaliseren en in het vervolg de termijn waarin een zienswijze kan worden ingediend aan te passen en deze niet te beperken door deze te laten overlappen met vakantieperiodes of de termijn te verlengen. De provincie hecht immers belang aan de mogelijkheden tot participatie.

Antwoord

Gezien de ambitie om deze nieuwe module Energietransitie nog deze bestuursperiode vast te stellen, waren we genoodzaakt de zienswijze periode op deze manier te plannen, om deze reden hebben we wel besloten de terinzagelegging te verlengen tot 8 weken.

A015-WI025 Wind

Indiener geeft aan dat in de vastgestelde RES Holland Rijnland de volgende 2 uitgangspunten zijn opgenomen:

1. De beperkingen die voortkomen uit ingezet of voorgenomen beleid door het Rijk, provincie en gemeenten vragen aanpassing. Dit vraagt om de bijbehorende bereidheid om deze beperkingen in overleg weg te nemen. Het meer of minder loslaten van al deze beperkingen in onze regio is een politieke afweging. Handhaving van de huidige situatie resulteert in een bod dat evenredig met de beperkingen wordt verlaagd.
2. De opwekpgave voor zowel zonnepanelen als windturbines worden evenredig over de regio verdeeld, rekening houdend met mogelijkheden van de gemeenten in de regio.

Indiener constateert dat in het ontwerp van de omgevingsverordening module energie de geldende beperkingen voor windenergie in het Groene Hart niet zijn weggenomen en is van mening dat hierdoor geen sprake is van een evenredige verdeling over de regio. In de planMER alternatieven zijn zelfs extra windturbines in de Duin- en Bollenstreek getekend ter compensatie van het wegvallen van de mogelijkheden in het Groene Hart.

In het nieuwe coalitie akkoord sluit de gemeente Noordwijk windturbines in het buitengebied uit. De gemeente is van mening dat de landschappelijke waarde minstens zo groot is als die van het Groene Hart. Indiener vraagt om dit ook in de omgevingsverordening op te nemen.

Antwoord

Het behoud van het open landschap in het Groene Hart is voor de provincie erg belangrijk. Daarom wil de provincie daar geen nieuwe locaties voor windenergie. Wel is uitbreiding mogelijk van bestaande locaties in het Groene Hart, waarbij ook een combinatie met zon mogelijk is. Wij gaan graag met u en de andere RES-partners in Holland Rijnland in gesprek over wat de besluitvorming van de afzonderlijke partners betekent voor de ambitie in de RES2.0.

A015-WI077 Wind

Indiener geeft aan dat zij de zichtbare windturbines voor de kust als bijzonder storend en ontsierend ervaren. Indiener vraagt de provincie om een, nog door de indiener op te starten, lobby om als kustgemeente een aantal windturbines voor de kust te kunnen zetten met raad en daad te ondersteunen. (noot samenvatter: misschien even contact hebben met de indiener, ik kan de lobby namelijk niet rijmen met het eerste deel van de zienswijze.....)

Antwoord

De betreffende zinsnede gaat over windenergie op zee. Het realiseren van windenergie op zee is een rijksaangelegenheid. Deze herziening heeft betrekking op Wind op Land.

A016 – Gemeente Goeree-Overflakkee

A016-WI026 Wind

De indiener verzoekt om de passage te schrappen voor bestaande windparken op Goeree-Overflakkee. In de RES1.0 is geen ontwikkelruimte en zoekgebieden opgenomen voor windparken. 'In het kader van deze herziening is de in dit ontwerp een voorstel voor de aanpassing van artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) voorgesteld. Met de aanpassing van dit lid wil de provincie duidelijker zijn over de omvang van de mogelijke uitbreiding van bestaande locaties voor windenergie.

Met deze regel in de verordening wordt ruimte geboden om uitbreiding van bestaande locaties mogelijk te maken en daarmee ruimte te bieden om het aandeel opwek van windenergie te kunnen vergroten. In de huidige voorstellen is opgenomen dat de uitbreiding niet meer kan zijn dan een verdubbeling van de huidige vastgestelde windlocaties op kaart 16 behalve windpark Spui. De provinciale criteria en uitgangspunten, voor onder meer landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit, participatie en *draagvlak*, blijven van kracht.'

Antwoord

De provincie blijft de mogelijkheid bieden om bestaande windlocaties uit te breiden. Gemeenten kunnen door middel van het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning waarbij van het bestemmingsplan wordt afgeweken op grond van artikel 2.12 lid 1 onder a 3e onderdeel Wabo een windpark uitbreiden met een capaciteit tot en met 5 MW. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de lokale omstandigheden van deze mogelijkheid en mits de uitbreiding een samenhangend geheel vormt met het bestaande windpark en aan de overige regels uit de Omgevingsverordening wordt voldaan. Het is aan de gemeenten om hiertoe al dan niet initiatieven te ontplooiën waarbij afstemming plaatsvindt in de RES.

A017 – Gemeente Lansingerland

A017-BE007 Algemeen

De indiener ziet veel overeenkomsten met de beleidsmatige uitgangspunten die de indiener de voorbije jaren regionaal en lokaal heeft neergezet, voornamelijk voor (de voorkeuren voor) zonne-energie en de wijze waarop participatie vorm gegeven kan worden.

De indiener vraagt de provincie tegelijkertijd om enkele beleidsmatige uitgangspunten voor de definitieve besluitvorming te heroverwegen.

Antwoord

We hebben kennisgenomen van uw reactie

A017-LE005 Lokaal eigendom

Het betreft het streven naar 50% lokaal eigendom bij de ontwikkeling van windmolens of een zonneweide. De indiener kan zich bij grondgebonden zonprojecten voorstellen dat er een ondergrens gehanteerd wordt bij de omvang van zonneweides met als eis lokaal eigendom, omdat bij kleinere velden ingeboet wordt op rentabiliteit. De indiener vraagt hierom te overwegen om de term 'grootschalig' die hiervoor in het Omgevingsprogramma wordt gebruikt nader te specificeren.

Antwoord

Dat is gespecificeerd, namelijk vanaf 15 kWp, in lijn met de landelijke afspraken daarover.

A017-WA005 Warmte

De indiener geeft aan dat het hen vaker opvalt dat de warmtevraag (context toekomst) van de glastuinbouwsector een bijrol speelt in het verhaal van de gebouwde omgeving, zo ook in de teksten uit het ontwerp. De indiener ziet graag duidelijker in de tekst gemarkeerd dat de impact van de glastuinbouw op de energietransitie en die als economische waarde zeer aanzienlijk is.

De indiener stelt dat deze opgave een andere aanpak en inzet vraagt, en ziet graag dat de inzet op specifiek deze sector duidelijker wordt ingevuld door bijvoorbeeld de toevoeging van een separate paragraaf over glastuinbouwgebieden.

Antwoord

Het economisch belang van de sector is omschreven in de bestaande provinciale omgevingsvisie, zie beleidskeuze 'Versnelling transitie Greenports' (4.1.2). Er komt geen aparte paragraaf glastuinbouw in de paragraaf energietransitie gebouwde omgeving. Wel vullen we de huidige tekst aan wat betreft de impact en relatie van de energietransitie in de glastuinbouw in relatie tot de gebouwde omgeving.

A017-WA006 Warmte

Het gehele financiële kader vormt een van de grotere belemmeringen stelt de indiener wat o.a. een stevigere samenwerking tussen overheden(lagen) vraagt. De indiener ziet deze rol onvoldoende beschreven.

Antwoord

Het financiële kader van de energietransitie (en de samenwerking daarbij) valt buiten de kaders van het omgevingsbeleid.

A017-WA007 Warmte

De indiener verzoekt om bij het streven naar een bovenregionaal warmtetransportnet een stevigere ambitie te formuleren op de Greenports Westland en Oostland en Leiden, dan de huidige formulering dat deze 'in beeld' zijn bij het streven naar een bovenregionaal warmtetransportnet.

De indiener mist in samenhang met voorgaande omtrent de formulering van een stevigere ambitie, het Energieakkoord Greenport West-Holland naast onder andere het Klimaatakkoord en Fit for 55 pakket in de scherpe gedeelde ambities voor deze sector.

Antwoord

Inzet en ambitie voor uitbreiding van het warmtetransportnet is beschreven. Wat betreft de speerpunten: 'Greenport Westland', 'Greenport Oostland' en regio Leiden worden deze specifiek benoemd.

A017-WI027 Wind

De indiener constateert dat wordt vastgehouden aan de windlocatie Prisma-Bleizo. De gemeenteraden van Zoetermeer en Lansingerland hebben eind 2021 het Ontwikkelperspectief Bleizo-West vastgesteld (indiener verwijst naar de brief van 5 juli met kenmerk T22.03755 aan GS). Dit perspectief is een langetermijnvisie voor de ontwikkeling van woningen, gecombineerd met bedrijvigheid. De indiener stelt dat wonen onverenigbaar is met windenergie en vraagt te heroverwegen het Omgevingsbeleid zo aan te passen dat de windaanduiding voor het gebied Prisma-Bleizo-Overbuurtsche Polder, komt te vervallen.

Eveneens stelt de indiener voor om het beleid zo in te richten dat er minder stringent wordt omgegaan met zoeklocaties die achterhaald zijn en flexibeler te zijn voor de ontwikkeling van alternatieve windlocaties.

De indiener vindt dat de voorgestelde aanpassing in artikel 7.76 in de verordening hierin deels voorziet, omdat het uitgangspunt voor uitbreiding het bestaande zoekgebied betreft. Voor alternatieve locaties die geografisch los staan van de bestaande zoekgebieden wordt geen ruimte geboden.

Antwoord

Mede vanwege de reservering ten behoeve van windenergie is in ons omgevingsbeleid op de betreffende locatie geen ruimte voor (permanent) wonen. Dit beleid is afgelopen februari 2022 nog door PS bekrachtigd. Afgesproken is dat deze casus op basis van een aanvullende onderbouwing opnieuw aan PS kan worden voorgelegd. Over de inhoud van deze aanvullende onderbouwing is de provincie nog met de gemeente in gesprek. Het past ons inziens niet om hierop vooruit te lopen. Dit geldt ook voor evt. Aanpassing van artikel 7.76. Voor de alternatieve windlocaties zijn de bestaande regels voor ruimtelijke kwaliteit van toepassing.

De aangewezen locaties zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening op kaart 16. De locaties zijn het resultaat van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit. Mochten die om technische of andere redenen niet haalbaar zijn, dan moet het opnemen van nieuwe locaties worden overwogen. Daarvoor is dan aanpassing van de verordening nodig.

A018 – Gemeente Krimpenerwaard

A018-BE008 Algemeen

De indiener juicht het toe dat de provincie zich verbindt aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Echter vindt de indiener de visie hierop nog terughoudend, mede ten aanzien van zonneweides en de toenemende urgentie voor duurzame opwek door de huidige gascrisis steeds meer toeneemt.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-BE001

A018-LE006 lokaal eigendom

Volgens de indiener zijn er op het gebied van lokaal eigendom meer mogelijkheden denkbaar om de baten terug te laten vloeien naar de lokale omgeving. Vandaar lokaal eigenaarschap, waardoor er ook ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld een omgevingsfonds. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk zijn.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

A018-PM008 MER

Tot slot wordt er in de module energietransitie gesproken over een RES 2.0 in juli 2023. Echter wordt er door de regio Midden-Holland onderscheid gemaakt tussen de voortgangsrapportage en de herijking in de RES 2.0. Dit is het onderscheid wat NPRES hanteert sinds duidelijk is dat de RES 2.0 plan-MER plichtig is. De indiener vraagt zich af in hoeverre dit onderscheid ook gemaakt dient te worden in de teksten van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001- PM001

A018-WI028 Wind

De indiener zou graag zien dat de provincie een essentiële rol vervult om de ruimtelijke plannen tussen verschillen RES-regio's af te stemmen zodat er voorkomen wordt dat er verschillende afwegingskaders ontstaan en een versnippering van windmolens indien van toepassing.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI001

A018-WI029 Wind

Op pagina 11 wordt gesproken over: Voor windturbines met een as-hoogte tot 45 meter kan de gemeente daarin haar afwegingen maken vanuit het lokale effect op de energieopwekking en ruimtelijke impact. Zou de term lokale effect op de energieopwekking nader omschreven kunnen worden?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI002

A018-WI030 Wind

Op pagina 17 wordt gesproken over: Turbines met een as-hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads-en dorpsgebied worden geplaatst, mits rekening gehouden wordt met het

omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Hier staat ook dat binnen bestaand stads-en dorpsgebied turbines met een ashoogte tot 15 meter mogelijk zijn. Betekent dit dan ook binnen stads/dorpskernen waarbij vaak sprake is van hinder (geluid, slagschaduw) en dichte bebouwing?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI004

A018-ZG021 Zoekgebieden

De indiener verwacht van de provincie dat de module energietransitie ruimte biedt om de zoekgebieden voor zon op land uit te werken tot concrete locaties zodat daadwerkelijk zon op land kan worden gerealiseerd. Ook verwacht ze dat als de regio Midden Holland het bod van 0,435 TWh niet kan realiseren met alleen zon, dat er voldoende ruimte zit in de module energietransitie om te kijken naar wat nu is aangemerkt als reserve zoekgebieden voor wind en vraagt of de provincie dit kan bevestigen.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de RES Midden Holland is opgenomen dat wanneer blijkt dat de realisatie van zonneprojecten achterblijft of tussentijds lokale initiatieven ontstaan waarvoor draagvlak is in de samenleving en de betrokken besturen, gekeken zal worden naar de reserve-zoekgebieden voor windenergie langs snelwegen. Dit betekent wat de provincie betreft dat het nadrukkelijk een gezamenlijke keuze is van de partners in de RES om gebruik te maken van de reserve zoekgebieden wind. Als op enige moment in gezamenlijkheid besloten wordt tot het inzetten van het reserve zoekgebied voor wind dan zal de afweging voor de nieuwe locatie ook verder in het RES-proces moeten worden bepaald. De uiteindelijke concrete locatie moeten vervolgens worden vastgelegd op kaart 16 van de provinciale verordening. Nieuwe locaties voor wind worden daarbij bovenregionaal afgewogen.

A018-ZO033 Zon

De indiener is blij dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om en verzoekt de provincie deze als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie in Midden Holland onnodig vertragend en beperkend kan werken.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A018-ZO034 Zon

Op pagina 39: De voorkeur gaat uit naar het plaatsen van zonnepanelen op daken of binnen bestaand stads-en dorpsgebied. De verwachting is, en dat blijkt volgens de indiener ook uit de RES'en, dat er daarnaast aanvullend behoefte is aan locaties waar duurzame elektriciteit opgewekt kan worden met behulp van zonnepanelen ook buiten het bestaand stads-en dorpsgebied. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zonnenvelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied. De indiener neemt aan dat deze voorwaarden de zoekgebieden zon in de RES 1.0 MH niet belemmeren.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de zoekgebieden voor zon uit de RES Midden Holland zijn, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder meer mogelijkheden, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit, maar ook mogelijk andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied worden meegenomen. De provincie zal als partner in de RES wel betrokken zijn bij de verdere uitwerking. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen.

A019 - Gemeente Bodegraven Reeuwijk

A019-BE009 Algemeen

De indiener juicht het toe dat de provincie zich verbindt aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO2-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Echter vindt de indiener de visie hierop nog terughoudend, mede ten aanzien van zonneweides en de toenemende urgentie voor duurzame opwek door de huidige gascrisis steeds meer toeneemt.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-BE001

A019-LE007 lokaal eigendom

Volgens de indiener zijn er op het gebied van lokaal eigendom meer mogelijkheden denkbaar om de baten terug te laten vloeien naar de lokale omgeving. Vandaar lokaal eigenaarschap, waardoor er ook ruimte ontstaat voor bijvoorbeeld een omgevingsfonds. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk zijn.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

A019-PM009 MER

Tot slot wordt er in de module energietransitie gesproken over een RES 2.0 in juli 2023. Echter wordt er door de regio Midden-Holland onderscheid gemaakt tussen de voortgangsrapportage en de herijking in de RES 2.0. Dit is het onderscheid wat NPRES hanteert sinds duidelijk is dat de RES 2.0 plan-MER plichtig is. De indiener vraagt zich af in hoeverre dit onderscheid ook gemaakt dient te worden in de teksten van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001- PM001

A019-WA008 Warmte

Op pagina 79 en verder: De paragrafen 3.2.1 en 3.2.2 over bovenlokale warmtenetwerken zijn volgens de indiener in vergelijking met de overige paragrafen summier en nog erg op hoofdlijnen. Zaken als governance, eigendom, exploitatiemodellen en de rol van de provincie zullen in de komende tijd nader moeten worden ingevuld. We zien de te zetten stappen hiertoe graag terug in de toelichtende teksten.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - WA001

A019-WI031 Wind

De indiener zou graag zien dat de provincie een essentiële rol vervult om de ruimtelijke plannen tussen verschillen RES-regio's af te stemmen zodat er voorkomen wordt dat er verschillende afwegingskaders ontstaan en een versnippering van windmolens indien van toepassing.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze WI001-A001

A019-WI032 Wind

Op pagina 11 wordt gesproken over: Voor windturbines met een as-hoogte tot 45 meter kan de gemeente daarin haar afwegingen maken vanuit het lokale effect op de energieopwekking en ruimtelijke impact. Zou de term lokale effect op de energieopwekking nader omschreven kunnen worden?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze WI002-A001

A019-WI033 Wind

Op pagina 12 staat dat grote windmolens langs grootschalig infra moeten komen. De indiener verzoekt de provincie om ook spoorlijnen hieraan toe te voegen, naast de concreet benoemde snelwegen en rivieren. Daarnaast verzoekt de indiener verduidelijking van de omschrijving 'grote energievragers'.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijzen: WI005-A001

A019-WI034 Wind

Op pagina 12 staat vermeld onder Windturbines met een ashoogte tot 45 meter: 'deze worden alleen binnen bestaand stads-en dorpsgebied toegestaan'. De indiener vraagt wat de reden is om deze buiten het bestaand stads-en dorpsgebied niet toe te staan?

Antwoord

Windturbines met een as-hoogte tot 45 meter kunnen binnen bestaand stads- en dorpsgebied, glastuinbouwgebied en bedrijventerreinen voor zover passend bij de lokale situatie. De ruimtelijke uitgangspunten voorkomen hiermee versnippering en verrommeling van het gebied.

A019-WI035 Wind

De kaart (16) voor windenergie geeft volgens de indiener niet duidelijk weer waar de gemeentegrenzen zijn. Tevens is het voor de indiener onduidelijk of wind bij de A12 nu mogelijk is of niet.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI003

A019-WI036 Wind

In de toelichting op pagina 17 schrijft de omgevingsvisie dat plaatsen van windturbines buiten de locaties niet is toegestaan. Graag zou de indiener zien dat er ruimte is voor gemeenten om na zorgvuldige ruimtelijke en energetische afweging van de aangewezen locaties af te wijken.

Antwoord

Nieuwe locaties voor wind worden bovenregionaal afgewogen. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES- proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave. Na het proces van de RES 2.0 kunnen nieuwe locaties op kaart 16 in de Omgevingsverordening worden geplaatst.

A019-WI037 Wind

Op pagina 17 wordt gesproken over: Turbines met een as-hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads-en dorpsgebied worden geplaatst, mits rekening gehouden wordt met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Hier staat

ook dat binnen bestaand stads-en dorpsgebied turbines met een ashoogte tot 15 meter mogelijk zijn. Betekent dit dan ook binnen stads/dorpskernen waarbij vaak sprake is van hinder (geluid, slagschaduw) en dichte bebouwing?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI004

A019-WI038 Wind

Op pagina 20 is opgenomen: We starten een onderzoek naar grotere windturbines op boerenerven tot 35 meter as hoogte. Wanneer wilt u dit onderzoek starten?

Antwoord

De start van het onderzoek is naar verwachting in augustus/september dit jaar en zal circa enkele maanden in beslag nemen.

A019-WI039 Wind

Op pagina 22 wordt gesproken over uitbreiding van de windmolens bij Distripark. Echter wordt er ook al aangegeven dat een 5e molen daar niet haalbaar is. Wat wordt er dan bedoeld met de uitbreiding, opschaling naar grotere turbines misschien?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001-WI007.

A019-ZG022 Zoekgebieden

De indiener verwacht van de provincie dat de module energietransitie ruimte biedt om de zoekgebieden voor zon op land uit te werken tot concrete locaties zodat daadwerkelijk zon op land kan worden gerealiseerd. Ook verwacht ze dat als de regio Midden Holland het bod van 0,435 TWh niet kan realiseren met alleen zon, dat er voldoende ruimte zit in de module energietransitie om te kijken naar wat nu is aangemerkt als reserve zoekgebieden voor wind en vraagt of de provincie dit kan bevestigen.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de RES Midden Holland is opgenomen dat wanneer blijkt dat de realisatie van zonneprojecten achterblijft of tussentijds lokale initiatieven ontstaan waarvoor draagvlak is in de samenleving en de betrokken besturen, gekeken zal worden naar de reserve-zoekgebieden voor windenergie langs snelwegen. Dit betekent wat de provincie betreft dat het nadrukkelijk een gezamenlijke keuze is van de partners in de RES om gebruik te maken van de reserve zoekgebieden wind. Als op enige moment in gezamenlijkheid besloten wordt tot het inzetten van het reserve zoekgebied voor wind dan zal de afweging voor de nieuwe locatie ook verder in het RES-proces moeten worden bepaald. De uiteindelijke concrete locatie moeten vervolgens worden vastgelegd op kaart 16 van de provinciale verordening. Nieuwe locaties voor wind worden daarbij bovenregionaal afgewogen.

A019-ZO035 Zon

De indiener is blij dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om en verzoekt de provincie deze als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie in Midden Holland onnodig vertragend en beperkend kan werken.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A019-ZO036 Zon

Op pagina 30 staat beschreven dat zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied alleen zijn toegestaan als blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie op daken en in stedelijk gebied onvoldoende is en de gemeenten aannemelijk maken dat zij het benutten van zon op dak voldoende stimuleren. Hoewel de indiener de onderliggende beweegredenen om dakoppervlak maximaal te benutten kan onderschrijven, wordt hier een extra hindernis opgeworpen voor het realiseren van zon op land en daarmee het behalen van de RES-doelstelling. Het woord 'blijken' suggereert, volgens de indiener, een volgtijdelijkheid in de realisatie die de RES M-H met het oog op de urgentie voor verduurzaming van de energievraag niet kan onderschrijven.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

A019-ZO037 Zon

Op pagina 31: Op Locaties waar een andere functie is bestemd (denk aan bedrijventerrein, haven, woningbouw), maar waar die bestemming om diverse redenen vooralsnog niet wordt gerealiseerd (pauzelandchap) kan onder voorwaarden zonnevelden worden toegestaan. Klopt het dat het bestemmingsplan dus eerst onherroepelijk gewijzigd moet zijn naar een toekomstige bestemming voordat een zonneveld gerealiseerd mag worden? Als dit zo is dan leidt dit naar het idee van de indiener tot onnodige vertraging bij de realisatie van zonnevelden in pauzelandchappen, omdat een wijziging van een bestemmingsplan jaren kan duren. Naar het idee van de indiener zou dit moment naar voren gehaald moeten worden, bijvoorbeeld bij het opnemen van de toekomstige woonwijk of bedrijventerrein in de regionale projectenlijst woningbouw.

Antwoord

zie antwoord A001-ZO003

A019-ZO038 Zon

Op pagina 32 staat geciteerd: 'Zonnevelden in deze zoekgebieden zijn pas daadwerkelijk aan de orde als GS hebben ingestemd met de in de RES vastgestelde uitwerking van een zoekgebied'. De indiener vraagt hoe de provincie deze uitwerking beoordeelt? Wat moeten de indiener dan opleveren? De indiener roept de provincie op om ook ruimte te geven voor pilots rond zonnevelden.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: De provincie ziet de uitwerking van de zoekgebieden als een vervolgstap in het RES-proces. De provincie zal als partner in de RES betrokken zijn bij de verdere uitwerking en afstemming over de zoekgebieden. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen. Uiteindelijk zal de uitwerking van een zoekgebied leiden tot een concrete plek voor een zonneveld waarvoor een omgevingsvergunning of wijziging van een bestemmingsplan/omgevingsplan aan de orde is. Voor een wijziging van het bestemmingsplan/omgevingsplan (of een buitenplanse omgevingsvergunning) gelden de instructieregels uit de omgevingsverordening voor het omgevingsplan. Daarop en op het beleid beoordeelt de provincie een uitwerking als die de vorm heeft van een omgevingsplanwijziging.

A019-ZO039 Zon

Op pagina 37 staat te lezen dat een zonnepark een maximale gebruikstermijn mag hebben van 25 jaar. Waarom wordt deze termijn niet verruimd in enkele situaties? Gezien de technische ontwikkelingen is het volgens de indiener denkbaar dat velden langer dan 25 jaar geëxploiteerd kunnen worden.

Antwoord

Zie antwoord A001-ZO004

A019-ZO040 Zon

Op pagina 39: De voorkeur gaat uit naar het plaatsen van zonnepanelen op daken of binnen bestaand stads-en dorpsgebied. De verwachting is, en dat blijkt volgens de indiener ook uit de RES'en, dat er daarnaast aanvullend behoefte is aan locaties waar duurzame elektriciteit opgewekt kan worden met behulp van zonnepanelen ook buiten het bestaand stads-en dorpsgebied. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zonnevelden buiten bestaand stads-en dorpsgebied. De indiener neemt aan dat deze voorwaarden de zoekgebieden zon in de RES 1.0 MH niet belemmeren.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: In de zoekgebieden voor zon uit de RES Midden Holland zijn, aanvullend op de locaties uit de provinciale uitwerking van de zonneladder meer mogelijkheden, mits er een integrale nadere verkenning en uitwerking van de zoekgebieden is uitgevoerd waarbij onder andere opgaven rond de landbouw vanwege bodemdaling, waterkwaliteit, stikstof en biodiversiteit, maar ook mogelijk andere ruimtelijke opgaven die spelen in het betreffende gebied worden meegenomen. De provincie zal als partner in de RES wel betrokken zijn bij de verdere uitwerking. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen.

B – Overige Bestuursorganen

B001 – Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag

B001-BE010 Algemeen

De indiener geeft aan in de RES 1.0 een aantal uitgangspunten te hebben opgenomen, waaronder over betaalbaarheid en betrouwbaarheid en geeft aan, met uitzondering van (energie)rechtvaardigheid, deze te zien terugkomen in de herziening. De indiener roept de provincie op (energie)rechtvaardigheid als uitgangspunt te verwerken in de herziening.

Antwoord

Energierichtvaardigheid is een begrip dat we als provincie niet gebruiken in het omgevingsbeleid.

B001-BE011 Algemeen

De indiener staat positief op het slaan van een brug tussen de energietransitie en de bredere ruimtelijke ontwikkeling. Het roept voor de indiener echter ook de vraag op hoe de Module Energietransitie zich verhoudt tot de andere onderdelen van de POVI en bredere beleidsafwegingen. De indiener vraagt zich af op welke manier afwegingen tussen deze verschillende beleidsvelden en mogelijk bijbehorende maatschappelijke waarden invulling krijgen.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007-BE003

B001-BE012 Algemeen

De indiener interpreteert dat de provincie op onderdelen nog op zoek is naar exacte rolbepaling en - invulling. De indiener doet een beroep op de provincie om dat in gezamenlijkheid nader vorm te geven. Volgens de indiener vraagt vanuit de RES bezien de rol van de provincie op sommige punten verduidelijking, doordat de huidige teksten op onderdelen kunnen worden geïnterpreteerd (anticiperend op) een (te) sterk sturende rol of, anderzijds, juist te beperkt aanwezig. Specifiek zou nadrukkelijker de bestaande rol van de provincie als handhaver terug mogen komen.

Antwoord

De rol van de provincie in de energietransitie is gekoppeld aan de rol van het midden-bestuur. De bovenregionale schaal en het provinciaal belang zijn hierbij het vertrekpunt. Afhankelijk van het belang van de opgave, de fase van een proces in de beleidsvorming en/of de realisatie zijn de rollen van rechtmatig overheid, presterende overheid, samenwerkende overheid en/of responsieve overheid die we vervullen.

B001-BE013 Algemeen

Daarnaast verzoekt de indiener de provincie haar rol als procescoördinator rond de energie- infrastructuur, ook in relatie tot die van samenwerkende overheden binnen de RES, te nuanceren. Volgens de indiener is deze op dit moment namelijk te sturend.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B001 - BE012

B001-BE024 Algemeen

Ook vraagt de indiener zich af hoe de invulling van het provinciaal belang wordt gezien in relatie tot de samen binnen de RES en de ambities. En wanneer de provincie kaderstellend is en wanneer

sturend. En hoe de publieke belangen geborgd blijven in de relatie tot private partijen. De indiener gaat hierover graag met de provincie in gesprek.

Antwoord

Dank voor uw uitnodiging, die nemen wij graag aan.

B001-EI003 Infrastructuur

De indiener ziet graag de visie van de provincie terug op het gebruik en inpassing van energiesystemen en infrastructuren in de ondergrond. De wens van de RES-partners is daarbij dat, met het oog op ontwikkeling van decentrale energiesystemen en bodemenergiesystemen als onderdeel daarvan, de genoemde visie in onderlinge afstemming tussen decentrale overheden te ontwikkelen.

Antwoord

De visie op gebruik energiesystemen en infrastructuur in de ondergrond valt onder huidige beleid met betrekking tot het optimaal benutten, beschermen en beheren van bodem en ondergrond. Daarvoor is nu opgenomen: "Het provinciaal belang is gelegen in het op een rechtvaardige manier benutten van potenties van bodem en ondergrond voor de maatschappelijke opgaven op regionale schaal. De provincie beoogt in samenwerking met andere overheden om 3D-Ordering standaard en structureel onderdeel te laten worden van alle relevante ruimtelijke planprocessen in Zuid-Holland. Zo worden in het kader van de Omgevingswet tussen provincies, omgevingsdiensten en gemeenten afspraken gemaakt over samenwerking en een nieuwe rolverdeling bij het realiseren van een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond." De verbinding tussen de beleidskeuzes energie infrastructuur en Ondergrond en ook Warmtetransitie in de gebouwde omgeving zal in een volgende herziening extra aandacht krijgen. Deze beleidsvorming en herziening wordt afgestemd met de andere overheden.

B001-EI005 Infrastructuur

De indiener heeft behoefte aan een concrete kaart (of een link naar) waar de netwerken op staan, huidig en toekomstig.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007 - EI002.

B001-EI007 Infrastructuur

Wind op zee is een aangelegenheid van het Rijk. Echter, deze energie komt wel ergens aan land. Vanaf dat moment heeft het een relatie met de infrastructuur in de provincie. De indiener ziet graag terug hoe de provincie omgaat met de aanlanding van wind op zee, gezien het belang hiervan voor de regionale energie-infrastructuur.

Antwoord

Als stakeholder zijn wij betrokken bij de aanlanding van Wind op Zee, gezamenlijk met onder andere de regionale netbeheerders. Zij zijn primair verantwoordelijk voor de impact en effect op de regionale infrastructuur. Waar nodig zullen uitbreidingen/investeringen opgenomen worden in het investeringsplan van de regionale netbeheerder.

B001-LE008 Lokaal eigendom

De laatste...voor vinden (herziening p. 78) -> De indiener ziet hier een spanning en geeft aan dat deze discussie ook in het kader van de eigen RES loopt. De uitkomsten zijn volgens de indiener relevant voor het vervolgproces na deze herziening.

Antwoord

Wij volgen de ontwikkelingen graag samen en blijven hierover in gesprek.

B001-LE009 Lokaal eigendom

Wij streven...Zuid-Hollandse projecten EN De provincie...lokale deelname (herziening p. 72) -> De indiener geeft aan dat er een verschil lijkt te zitten tussen het lokaal eigendom zoals beschreven in de herziening en in de RES Rotterdam Den Haag. In de RES 1.0 laat de indiener de definitie relatief open, om alle mogelijke vormen van lokaal eigendom mogelijk te maken. De provincie lijkt het meer in te kaderen. De indiener vraagt de provincie om verduidelijking hierover en op welke manier de schaal wordt bepaald (per project, regio of provincie) en door wie.

Antwoord

zie antwoord A001-LE001

B001-WA017 Warmte

De indiener stelt voor om vanwege de samenhang tussen de onderwerpen de paragrafen over gebouwde omgeving en regionaal transport samen te voegen tot één stuk.

Antwoord

Samenvoegen (of opsplitsen) van paragrafen hangt samen met de structuur van het collegeprogramma en de provinciale begroting en heeft daarmee beperkingen.

B001-WA018 Warmte

De indiener zou graag de visie van de provincie op de inzet van waterstof in de gebouwde omgeving in deze herziening terug zien.

Antwoord

ja, akkoord met opnemen van de provinciale visie op waterstof.

B001-WA019 Warmte

Snel, betaalbaar...circulaire economie (herziening p. 79) -> De indiener geeft aan een brede ambitie hierin terug te zien en erkent de noodzaak voor een integrale afweging. Wel stelt de indiener voor om duidelijk te maken hoe de verschillende belangen onderling worden gewaardeerd.

Antwoord

Er is niet een volgorde vooraf te bepalen, de belangen zullen altijd in overleg, locatie en tijd afhankelijk worden gewogen.

B001-WA020 Warmte

Klimaat neutrale energievoorziening (herziening p. 79, 80, 82) -> De RES Rotterdam Den Haag gebruikt de term klimaatneutraal niet. De regio verzoekt de provincie om een definitie op te nemen van klimaatneutraal met daarbij per welk jaar dit bereikt zou moeten zijn.

Antwoord

Het begrip klimaatneutraal wordt nader toegelicht.

B001-WA021 Warmte

Het afwegingskader...lokale omstandigheden (herziening p. 81) -> De indiener geeft aan dat het inzetten van kaders als hulpmiddel overeenkomt met de RES Rotterdam Den Haag en dit stuk tekst verband lijkt te houden met de volgende zinnen:

Antwoord

De provincie vervult momenteel vooral een faciliterende rol bij de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw. De rollen, organisatie en sturing in deze transitie worden door diverse partijen verkend en komen daarbij in beeld. Ook de provincie verkent momenteel haar rol bij de ontwikkeling van warmtesystemen. Daarbij worden de samenwerkingspartners betrokken, waaronder de RES Rotterdam Den Haag. Onderdeel van deze verkenning is of en hoe de provincie een meer sturende rol kan vervullen.

B001-WA022 Warmte

Voor een...energiesysteem sturend (herziening p. 79) EN Andersom is...kan worden (herziening p. 79) -> Hieruit ontstaan volgens de indiener een meer sturend beeld dan een ondersteunend beeld. De indiener heeft de voorkeur voor kaders als hulpmiddel, niet als sturing.

Antwoord

zie antwoord B001-WA021

B001-WA023 Warmte

De visie...te kijken (herziening p. 79) -> Het is hier voor de indiener niet duidelijk welke keuzes de provincie hier in maakt. Worden er zaken getoetst, afgewogen, geweigerd? De indiener heeft de voorkeur voor kaders als hulpmiddel, niet als sturing.

Antwoord

zie antwoord B001-WA021

B001-WA024 Warmte

De provincie...rol oppakken (herziening p. 79) -> 'Samenhang' komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag en de indiener verzoekt de provincie dit te behouden. Daarnaast vraagt de indiener zich af hoe dit ook meer kan zijn dan alleen vragen om afstemming.

Antwoord

zie antwoord B001-WA021

B001-WA025 Warmte

Het afwegingskader...de energiedragers (herziening p. 81) -> Dit komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag en de indiener verzoekt de provincie dit te behouden.

Antwoord

De provincie is verheugd te vernemen dat er inhoudelijke overeenstemming is op dit punt.

B001-WA026 Warmte

Energietoepassing van...in aanmerking (herziening p. 81) -> Dit komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag en de indiener verzoekt de provincie dit te behouden. Daarnaast vindt de indiener het wenselijk dat dit standpunt een meer sturend karakter krijgt.

Antwoord

zie antwoord B001-WA021

B001-WA027 Warmte

Bij de...duurzame bronnen (herziening p. 82) -> Dit komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag en de indiener verzoekt de provincie dit te behouden. De RES Rotterdam Den Haag ziet koude primair als lokaal vraagstuk.

Antwoord

De provincie onderzoekt de samenhang van de koudevoorziening met het energiesysteem en zal de uitkomsten communiceren.

B001-WA028 Warmte

Naarmate oplossingen...meer gewicht (herziening p. 82) -> Het is de indiener niet duidelijk wat hier staat en ze verzoekt de provincie dit te verduidelijken.

Antwoord

De provincie heeft meerdere taken, doelstellingen en belangen. Deze worden integraal afgewogen. specifiek voor de invulling van koude-vraag kan deze ook via andere sporen worden ingevuld, door bijvoorbeeld meer groen en water rondom de gebouwde omgeving te positioneren. Vandaar de benoeming van de mogelijke invulling via andere sporen dan energietransitie.

B001-WA029 Warmte

Voor de...toekomstige omgevingsbeleid (herziening p.82) -> De indiener verzoekt de provincie om duidelijk te maken hoe de sturing vormgegeven wordt. Waarop wordt gestuurd? En wat is hierbij de rol van provincie, regio en gemeenten? De RES Rotterdam Den Haag biedt de handvatten om de sturing duidelijk en concreet te maken.

Antwoord

zie antwoord B001-WA021

B001-WA034 Warmte

De indiener geeft aan in het stuk een breder verhaal en omgevingsregels rondom het realiseren van warmtenetten te missen.

Antwoord

De provinciale omgevingsvisie richt zich op de provinciale rol in het omgevingsbeleid. De realisatie van warmtenetten is in handen van een groot aantal samenwerkende partijen. De beschrijving daarvan hoort niet thuis in de omgevingsvisie.

B001-WA035 Warmte

In de warmtetransitie is volgens de indiener een mix nodig van alternatieve bronnen. De indiener wil graag meegeven dat er niet alleen gekeken moet worden naar de grootste warmtevragers als uitgangspunt van de verdeling van bronnen. De indiener ziet graag een verduidelijking van de provincie in het stuk hoe de afweging tussen bronnen en warmtevragers tot stand komt.

Antwoord

Het Afwegingskader Warmtekeuze beschrijft de afweging tussen bronnen vanuit het perspectief van de Provincie. Daarbij is het uitgangspunt zo weinig mogelijk energiekwaliteitsverlies te veroorzaken. De bronnen zijn dus geordend op volgorde van het minste verlies aan energiekwaliteit. Verlies van

energiekwaliteit bepaalt de zuinigheid van een proces. Hoe meer energiekwaliteit ongebruikt verloren wordt, hoe onzuiniger een proces is. Voor ruimteverwarming en productie van warm tapwater is heet water een optimale bron, die met minimaal verlies van energiekwaliteit de beide gevraagde functies kan vervullen.

B001-WA036 Warmte

De indiener wil benadrukken dat de warmtevoorziening in zijn geheel bekeken moet worden. Keuzes rondom de warmtevoorziening moeten volgens de indiener leiden tot passende oplossingen in de hele regio en voor het gehele energiesysteem. De indiener vraagt zich af hoe de provincie ervoor zorgt dat de onderlinge effecten en afhankelijkheden meegenomen worden in de afwegingen.

Antwoord

De verbinding met de warmtevraag vereist een vertaling van de lokale situatie door gemeenten en partijen in de warmteketen waarbij het provinciale Afwegingskader als handzaam kader benut kan worden om de minst belastende bronnen te kiezen. Zie ook B001-WA042.

B001-WA037 Warmte

De indiener ziet graag dat bij geothermie de afwegingen vanuit de provincie gehouden worden bij strikte provinciale belangen (grondwater, etc.). De indiener verzoekt dat niet verder uit te breiden.

Antwoord

De provincie zal voor haar visie op geothermie alle belangen afwegen.

B001-WA038 Warmte

De ontwikkeling...provinciaal beleid (herziening p. 83) -> Dit komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag, met uitzondering van 'klimaatneutraal'.

Antwoord

Zie B001-WA020

B001-WA039 Warmte

Om deze...en glastuinbouw (herziening p. 83) -> De indiener mist hier de aandacht voor provinciale dekking, kleinere kernen waar ook een warmtevraag is lijken hiermee buiten de boot te vallen. De indiener ziet ook graag aandacht voor kleinere warmtevraag gebieden verduidelijkt vanuit een breed provinciaal standpunt.

Antwoord

Het Afwegingskader Warmtekeuze beschrijft de afweging tussen bronnen vanuit het perspectief van de Provincie.

B001-WA040 Warmte

De realisatie...én bespaard (herziening p. 83) -> Dit komt overeen met de RES Rotterdam Den Haag en de indiener verzoekt de provincie dit te behouden.

Antwoord

De provincie is verheugd te vernemen dat er inhoudelijke overeenstemming is op dit punt.

B001-WA041 Warmte

De inzet...gebouwde omgeving (herziening p. 83) -> De indiener mist hier de glastuinbouw en vindt dit onderbelicht in de warmteparagraaf. Graag ziet de indiener de nadruk op het belang van de koppeling met de glastuinbouw terug in het provinciaal beleid.

Antwoord

De aanpak en inzet voor de glastuinbouw is omschreven in de geconsulteerde visietekst. Het economisch belang van de sector is omschreven in de paragraaf glastuinbouw van de POVI. Er komt geen aparte paragraaf glastuinbouw in de paragraaf energietransitie gebouwde omgeving. Wel de reeds opgenomen tekst aanvullen wat betreft de impact en relatie van de energietransitie in de glastuinbouw in relatie tot de gebouwde omgeving.

B001-WA042 Warmte

De provincie...verder helpen (herziening p. 84) -> De indiener geeft aan dat er hier lijkt te worden gewerkt vanuit aanbod gedreven ontwikkeling. De indiener geeft aan juist (ook) vraag gedreven de transitie te willen benaderen en zou de provincie hier graag bij zien aansluiten.

Antwoord

Samenhang tussen de aanbod- en vraagzijde van de warmtevoorziening is essentieel. De regie van de ontwikkeling van de vraagzijde van de warmtetransitie ligt bij de gemeente. De Transitievisie Warmte (TvW) en de bijbehorende Wijkuitvoeringsplannen geven hier inzicht in. Daar sluit de provincie op aan. Zie ook WA035

B001-WA043 Warmte

De provincie...omlaag brengen (herziening p. 84) -> Inhoudelijk komt dit punt overeen met het standpunt van RES Rotterdam Den Haag.

Antwoord

De provincie is verheugd te vernemen dat er inhoudelijke overeenstemming is op dit punt.

B001-WA045 Warmte

Voor het...van warmtenetten (herziening, p. 7). -> De indiener roept de provincie op om bij het uitzoeken en verkennen van de uitwerking van dit punt de samenwerking te zoeken met de RES-regio(s).

Antwoord

De provincie onderschrijft het belang van samenwerking met de RES-regio's en neemt reeds actief deel aan alle 7 RES'en in de provincie.

B001-WI069 Wind

De indiener vraagt de provincie te verduidelijken hoe het proces verloopt van zoekgebied naar zoeklocatie en ziet graag vermeld dat er op verzoek van deelnemende gemeenten in de RES ruimte bestaat om nieuwe zoeklocaties toe te voegen conform de zoekgebieden in de RES 1.0 en in lijn met de werkwijze die hiervoor binnen de samenwerking van de RES Rotterdam Den Haag is bepaald.

Antwoord

Zoekgebieden: zijn plekken/zones/grotere gebieden waar een nadere uitwerking, verfijning en afweging nodig is over de realisatie van duurzame opwek. Het kan gaan om zon en/of wind. Een zoeklocatie is compacter en een kansrijke locatie binnen een zoekgebied. Voor de realisatie van opwek dienen de zoeklocaties nog verder te worden uitgewerkt, verbeelding en onderzoek naar

effecten op bijvoorbeeld natuur, radar, andere opgaven zijn hierbij aan de orde. Op grond van een zoeklocatie kan een vergunning worden afgegeven.

B001-WI070 Wind

Kaart 16. De indiener ziet graag dat het Havenconvenant niet wordt verwijderd totdat alle windturbines uit de projecten in exploitatie zijn (naar verwachting in 2023). Ook zal er volgens de indiener inzet nodig zijn om het huidig opgestelde vermogen te behouden.

Antwoord

Zie de beantwoording van de zienswijze A007-WI089.

B001-ZG004 Zoekgebieden

De uitstoot van broeikasgassen willen we in 2030 hebben teruggedrongen met 49% van de uitstoot in 1990 en in 2050 naar 5% van de uitstoot die we in 1990 hadden. Dit komt overeen met het standpunt van RES Rotterdam Den Haag. De indiener ziet dit graag behouden worden.

Antwoord

In deze herziening van deze module energietransitie zijn de doelstellingen uit het Klimaatakkoord overgenomen. De genoemde percentages komen daarmee overeen en de provincie houdt vast aan deze doelstellingen.

B001-ZO041 Zon

De indiener ziet graag een heldere definitie van de term zonneveld voor de juiste interpretatie en doorwerking van de teksten.

Antwoord

Een definitie van de term zonneveld wordt toegevoegd aan de begrippenlijst van de verordeningen. Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden en het thema antwoord Subsidiariteit.

Zienswijze leidt tot de volgende aanpassing: Toevoegen van de term zonneveld aan de begrippenlijst bij de verordening en wel als volgt. Zonneveld: samenstelsel van voorzieningen waarmee elektriciteit of warmte met behulp van zon wordt geproduceerd.

Daarnaast worden, volgens de indiener, de in de RES 1.0 aangewezen locaties (zoekgebieden) niet aangemerkt waar zonnevelden zijn toegestaan. Daarmee blokkeert de Omgevingsverordening in de ogen van de indiener onnodig een snelle uitvoering van de RES 1.0 op dit onderdeel, vanwege de toestemming die gemeenten van GS moeten krijgen.

Antwoord:

Zie thema antwoord subsidiariteit

B001-ZO042 Zon

De indiener is positief dat er meer ruimte ontstaat buiten de zonneladder om. Daarnaast verzoekt de indiener de provincie de zonneladder als 'Een prioritering in wenselijkheid' in te zetten en niet als kaderstellend in tijd of volgorde. De indiener geeft aan dat door de zonneladder te gebruiken als volgordelijk instrument het proces van de energietransitie onnodig vertraagd en beperkt kan worden.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

B001-ZO043 Zon

De indiener suggereert om doelstellingen op het gebied van zon op land te kwantificeren t.b.v. de duidelijkheid van de opgave (en conform wat in de RES staat) om zo duidelijk te maken naar hoeveel opwek gezocht wordt.

Antwoord

De doelstellingen voor de opwek van duurzame elektriciteit zijn opgenomen in de RES'en. Zon op land is altijd maatwerk waarbij rekening gehouden moet worden met de specifieke situatie op de beoogde locatie. Daarom zijn de verschillende treden van de provinciale uitwerking van de zonneladder niet gekwantificeerd.

B001-ZO044 Zon

De indiener ziet graag toegevoegd dat bij infrastructurele constructies ook zonne-energie toegepast wordt door de provincie zelf.

Antwoord

In de provinciale omgevingsvisie is onder ambitie 2 'Bereikbaar Zuid-Holland' de maatregel 'minder energie verbruiken en meer duurzame energie opwekken' opgenomen. Hieruit volgt dat waar dit kosteneffectief en veilig kan de provincie mogelijkheden wil bieden voor meer energieopwekking. Hierbij is het doel de energie transitie te faciliteren en niet om zelf energieleverancier te worden. De provincie zal projecten uitvoeren om meer ervaring op te doen met beheren en afspraken maken over gebruik en exploitatie van de opgewekte energie. Dit is te zien bij onder andere de N211 en N470. Op basis van deze ervaringen zal verder beleid ontwikkeld worden.

B001-ZO045 Zon

Agrarische bouwblokken...wordt gebruikt (herziening p. 30) -> De indiener verzoekt dit verder te verduidelijken en vraagt zich af wat er mogelijk is buiten het bouwblok. Enerzijds in relatie tot zon in veld en anderzijds in relatie tot gebiedsontwikkeling en het vinden van nieuwe zoekgebieden.

Antwoord

Bouwmogelijkheden op een agrarisch bouwperceel zijn vastgelegd in bestemmingsplannen van de gemeente. In de verordening wordt mogelijk gemaakt dat op het agrarisch bouwperceel zoals vastgelegd in het bestemmingsplan van de gemeente de realisatie van zonnevelden mogelijk is. In de handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie zijn handvatten en inrichtingsprincipes opgenomen voor de realisatie van een zonne-energie op het agrarisch bouwperceel. Buiten het bouwperceel zijn zonnevelden mogelijk wanneer het gaat om locaties die vallen binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder. Of als het gaat om een locatie die past binnen een uitwerking van een zoekgebied.

Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden

B001-ZO046 Zon

Bescherming van...enkelvoudig ruimtegebruik (herziening p. 30) -> De indiener ziet graag een verduidelijking van de gebruikte term 'terughoudendheid', mede in relatie tot voorgaande opmerking over doelstellingen van zon op land. Het is voor de indiener vanuit de RES onwenselijk dat dit leidt tot het afvallen van zoekgebieden uit de RES, die in het gezamenlijke proces met zorg tot stand zijn gekomen. De indiener suggereert om beter te duiden onder welke voorwaarden het wél kan.

Antwoord

Indiener verwijst naar een van de principes waarop de provincie haar provinciale uitwerking van de zonneladder heeft gebaseerd.

Buiten de zoekgebieden geldt dat de provincie in haar beleid terughoudend is met het toestaan van zonnevelden en deze uitsluitend op basis van een deugdelijke ruimtelijke afweging op locaties binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder wil toestaan.

Binnen de zoekgebieden ontstaan meer mogelijkheden onder de randvoorwaarden dat er een integrale nadere verkenning en uitwerking van deze zoekgebieden is uitgevoerd, waarbij onder andere is gekeken is naar andere opgaven die in het gebied spelen.

Zie ook het thema antwoord Zoekgebieden

B001-ZO047 Zon

Locaties in...de zonneladder (herziening p. 52) -> De indiener roept de provincie nadrukkelijk op om de mogelijkheden van zon in stads-en dorpsranden te behouden vanuit de bijdrage aan ambities in de RES Rotterdam Den Haag en de zorgvuldige totstandkoming van de huidige zoekgebieden in het gezamenlijke regionale proces van de RES. En of de provincie deze keuze kan en wil onderbouwen.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007 - ZO020

B002 – RES Holland Rijnland

B002-BE023 Algemeen

Indiener vraagt de provincie om gezamenlijk met RES partners de opgaven voor Zuid Holland in samenhang te beschouwen, en hier een op een de energietransitie en de benodigde ingrepen in de elektriciteitsinfrastructuur in mee te nemen.

Dit naar aanleiding van de constatering dat de provincie, net als de RES-regio, staat voor ingrijpende opgave in het ruimtelijk-economisch domein. De provincie trekt hard aan de versnelling in de verstedelijkingsopgaven en woningbouwrealisatie en beschouwt dit in samenhang met mobiliteit maar het meenemen van de energievoorziening en bijbehorende infrastructuur bij dergelijke planvorming is nog niet vanzelfsprekend.

Antwoord

De samenhang van de energietransitie met de andere grote opgaven zien wij ook als een belangrijk punt. Bij de uitwerking van de zoekgebieden enerzijds en anderzijds bij de ontwikkelingen van de energiesystemen zijn deze ook van evident belang om mee te nemen en mee te wegen.

B002-EI006 Infrastructuur

Indiener vraagt de provincie om samen met de RES partners een duidelijke rol voor haar zelf en anderen te definiëren in de planning en aanleg van de elektriciteitsinfrastructuur die hoognodig opgewaardeerd dient te worden in provincie en regio. We vragen regie, proactieve houding, daadkracht en lef van de provincie.

Dit naar aanleiding van de constatering dat de elektriciteitsinfrastructuur steeds meer aandacht vraagt vanwege beperkingen en congestie.

Antwoord

Als onderdeel van de uitwerking van het provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat zal nadere invulling aan de regierol worden gegeven in gezamenlijkheid met mede-overheden, netbeheerders en andere partners.

B002-LE014 lokaal eigendom

Indiener geeft aan dat lokaal eigendom gaat om meer dan alleen (financiële) baten terug laten vloeien naar (economische of juridische) eigenaren van opwekvoorzieningen. Om die redenen bepleiten gemeenten in de RES regio Holland Rijnland in op het gebruik van de term lokaal eigenaarschap in plaats van alleen lokaal eigendom. De indiener vraagt de provincie om lokaal eigendom zo ruim toe te passen dat er ook andere vormen van lokale betrokkenheid mogelijk kan zijn.

Antwoord

zie antwoord A001 - LE001

B002-PM010 Participatie / MER

Indiener verzoekt de provincie zo veel als mogelijk de keuzes die via het RES-proces en de bijbehorende samenwerking tot stand zijn gekomen (in het bijzonderde RES 1.0), als vertrekpunt te nemen voor uw POV/Module energietransitie. Zonder dat dit vraagt om aanvullende participatie of besluitvorming rondom keuzes die al in de RES zijn gemaakt. Dit draagt bij aan voortvarendheid en helderheid voor inwoners en andere betrokkenen.

Dit naar aanleiding van de constatering dat er met de ter inzage legging van de module en de eigen provinciale planMER een nieuwe ronde participatie mogelijk lijkt op producten die zijn vastgesteld in RES verband (de RES1.0). In de aanloop naar de vaststelling van de RES1.0 heeft hierover ook al

participatie plaatsgevonden. Ook constateert de indiener dat de scenario's in het planMER van de provincie niet overeenkomen met die van Holland Rijnland.

Antwoord

We hebben de RES-afspraken voor zover die zijn vastgesteld door PS overgenomen in de module Energietransitie, hierover heeft geen verdere participatie plaatsgevonden.

In het participatieproces hebben we gesproken over de provinciale inzet bij het werken aan de energietransitie.

In het MER zijn verschillende alternatieven beoordeeld. Het eerste alternatief (RES 1.0) komt overeen met de RES 1.0 zoals opgeleverd door de 7 regio's in Zuid-Holland. Met andere woorden, RES 1.0 HR zit in basisalternatief. De andere alternatieven zijn variaties van de RES 1.0 binnen de kaders van de RES'en. Er zijn bijvoorbeeld geen nieuwe zoekgebieden toegevoegd.

B002-RK005 Ruimtelijke kwaliteit

Indiener vraagt de provincie om samen in de RES regio Holland Rijnland te verkennen hoe het ontwerp onderzoek ons kan helpen bij de discussie omtrent opwek duurzame elektriciteit op land.

Dit naar aanleiding van de constatering dat met name het vinden van locaties voor de duurzame opwek van elektriciteit ingewikkeld ligt. Deze opwek wel nodig is om de ambities te halen. De regio denkt dat ontwerp onderzoek kan helpen ook door de verbinding te zoeken met andere opgaven (verstedelijking, woningbouw, stikstof...).

Antwoord

De provincie zet ontwerp onderzoek in met haar partners om zowel de ruimtelijke puzzel van Zuid-Holland als de verbinding tussen opgaves verder te verkennen. Hierbij is er binnen de RES-gebieden, maar ook tussen de RES-gebieden aandacht nodig voor ruimte, landschap en de integrale afweging.

B003 – de gemeenten van de Drechtsteden

B003-BE022 Algemeen

Indiener is van mening dat de RES 1.0 onvolledig is geborgd in de ontwerp teksten van de Module Energietransitie. Zij meent dat in de herziening een (stevige) provinciale bestuurlijke afweging doorklinkt. Indiener erkent dat er een integrale afweging nodig is maar vindt dat de WRO en de nieuwe Omgevingswet nu net de verantwoordelijkheid hiervoor bij de gemeenten legt en is van mening dat de ruimte voor een afwegingskader vooral lokaal dient te liggen. Indiener is van mening dat in deze herziening onvoldoende recht wordt gedaan aan het intensieve en participatieve proces van de RES 1.0 m.n. met betrekking tot de zonnevelden.

Antwoord

De provincie hecht zeer aan het uitgangspunt dat de gemeente de eerste overheid is binnen het fysiek domein. Echter heeft de provincie hier ook een eigen verantwoordelijkheid. Deze is vastgelegd en gemotiveerd in de omgevingsvisie, hieraan wordt doorwerking gegeven in de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma. Binnen het onderdeel sturingsfilosofie is beschreven op welke wijze, op welke momenten en waarom de provincie instrumenten inzet of interventies doet die de gemeentelijke autonomie raken. Uitgangspunt hierbij is terughoudendheid tenzij provinciale doelstellingen zoals vastgesteld in de omgevingsvisie in het gedrang komen. Per beleidskeuze is beschreven welke instrumenten inzet en doelstellingen worden beoogd.

B003-WI040 Wind

Indiener verzoekt om de VRM locaties in de regio Drechtsteden waarvoor geen draagvlak is te schrappen van kaart 16 Windenergie en deze kaart in overeenstemming te brengen met de uitwerkingsgebieden uit de RES 1.0. Hiermee worden de bestuurlijke inspanningen van de afgelopen jaren erkend.

Antwoord

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

B003-ZG005 Zoekgebieden

Indiener is van mening dat de urgentie zoals o.a. in het recente IPCC-rapport wordt onderbouwd onvoldoende terugkomt in de teksten van de herziening van het Omgevingsbeleid module energietransitie en daardoor wellicht leidt tot onnodige vertraging in de uitvoering. Indiener verwijst hierbij naar de eisen m.b.t. een integrale afweging voor zon op land en bepleit dat er met het oog op 2030 juist een versnelling van de uitvoering noodzakelijk is om de klimaatdoelen te behalen.

Antwoord

In de Ontwerp Herziening staat: " Met het oog op de verwachte klimaatveranderingen en energieschaarste is het voorzien in een groter aandeel duurzame energie urgenter geworden." Basis voor de Herziening is de provinciale bijdrage aan het Klimaatakkoord. Het IPCC-rapport laat niet alleen zien dat de urgentie groter wordt maar dat tevens de noodzaak is om de uitvoering versneld op te pakken. De herziening van de Module Energie van het Omgevingsbeleid biedt duidelijkheid over beleid en kaders die de provincie hanteert voor energie en de relatie met de andere grote opgaven die in de provincie spelen."

B003-ZG023 Zoekgebieden

Indiener is van mening dat met de vaststelling van de RES 1.0 van de Drechtsteden voldaan is aan de noodzakelijk geachte uitwerking van de zoekgebieden en dat zij met het uitnodigingskader en de daarbij horende criteria per uitwerkingsgebied voldoet aan de gewenste ruimtelijke afweging en samenhang. Indiener wenst dat de erkenning van deze uitwerking van de zoekgebieden in de RES Drechtsteden expliciet benoemd moet worden in de voorliggende herziening van het omgevingsbeleid module energietransitie. Zij gaan uit van de hantering van het subsidiariteitsbeginsel waarbij het provinciaal belang al is meegenomen in de besluitvorming (door de provincie) van de RES 1.0 Indiener stelt voor om artikel 6.28a lid 3 (OVZH) en artikel 7.76a lid 3 (ZHOV) in de ontwerp Omgevingsverordening aan te passen en doen daarvoor een aantal voorstellen:

Variant 1: Een artikel toevoegen dat deze bepalingen niet gelden voor de uitwerkingsgebieden van de zoekgebieden waar door PS goedkeuring aan is gegeven.

Variant 2: Een artikel toevoegen dat voor de door PS vastgestelde uitwerkingsgebieden van de zoekgebieden de daarbij in het kader van de RES gezamenlijk vastgestelde randvoorwaarden/uitnodigingskader gelden.

Variant 3: Het laten vervallen van artikel 6.28a lid 3 en artikel 7.76 lid 3 in de ontwerp Omgevingsverordening

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

In aanvulling op het thema antwoord: Het Artikel 6.28a lid 3 uit de Omgevingsverordening Zuid-Holland en artikel 7.76a lid 3 uit de Zuid Hollandse Omgevingsverordening bieden de ruimte om zonnevelden mogelijk te maken in de zoekgebieden op locaties buiten de provinciale uitwerking van de zonneladder mits deze verder zijn uitgewerkt en afgestemd.

B003-ZO048 Zon

Indiener is van mening dat de zonneladder te rigide wordt gehanteerd en is van mening dat zon op dak voorkeur heeft maar niet gewacht kan worden met het realiseren van zon op veld.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

C – Overige Instanties

C001 – LTO Noord

C001-BE014 Algemeen

De indiener geeft aan dat de agrarische sectoren in de provincie een bijdrage kunnen en willen leveren aan de energietransitie maar dat ze zich geen probleemeigenaar voelen. De toename van ruimtelijke claims in het landelijk gebied hebben volgens de indiener invloed op het ontwikkelingsperspectief van agrarische (familie)bedrijven. Het vraagt volgens de indiener zorgvuldigheid om het perspectief van de bedrijven te waarborgen. Met betrekking tot een aantal onderwerpen in de herziening van de energiemodule meent de indiener dat een aantal aanpassingen wenselijk zijn om als agrarische sector toekomstperspectief te behouden én een bijdrage te leveren aan de opgave van de energietransitie.

Antwoord

Wij waarderen de ondersteunende inzet van agrarische sectoren in de energietransitie en zoeken graag met elkaar naar goede oplossingen en ontwikkelmogelijkheden. In deze afweging is er een afhankelijkheid van de plek met de daarbij al dan niet passende technische voorzieningen, het samenkomen met andere belangen en opgaven en de ruimtelijke kwaliteit.

C001-LE018 lokaal eigendom

Volgens de indiener is participatie op vele manieren mogelijk, waaronder zeggenschap over de ontwikkeling of financieel eigendom. Beide hebben volgens de indiener negatieve invloed op het rendement van de businesscase, en daarmee de aantrekkelijkheid van een project. Om deze negatieve invloed te kunnen dragen is een zekere schaalgrootte nodig. De indiener stelt een scheidslijn van participatievormen voor waarbij ontwikkelen van opwek (dak- en op erfbouwblok-gebonden zoninstallaties en boerderijmolens met een ashoogte tot 45 meter) voor het eigen verbruik uitgezonderd is.

De businesscase voor dergelijke opwek is volgens de indiener onvoldoende om participatie mogelijk te maken. In veel gevallen levert het energieneutraliteit op voor agrarische bedrijven met een nettorendement van 2-5% over 15 jaar. Dit is volgens de indiener net voldoende voor een bancaire financiering. Het is van belang dat agrarische ondernemers aantonen dat zij door de betreffende ontwikkeling van opwek energieneutraal worden. Het stellen van participatievoorwaarden voor de ontwikkeling van grootschalige opwek (grondgebonden zoninstallaties en windturbines) is wenselijk en mogelijk. Het streven zou volgens de indiener kunnen zijn om dit voor 80% in lokaal eigendom te doen, 41% door grondeigenaren zodat zij zeggenschap hebben over de inpasbaarheid in de ruimte en 39% door burgers zodat zij betrokken zijn bij de ontwikkeling en lasten én lusten nagenoeg gelijk worden gedragen. De resterende 20% is noodzakelijk voor ontwikkelaars om het project mogelijk te kunnen maken.

De indiener stelt voor om de beschreven inspanningsverplichting voor participatie om te zetten naar een resultaatverplichting. Daarmee wordt maatschappelijke weerstand in de toekomst voorkomen. Grondeigenaren zitten in onzekerheid (mede door de stikstofproblematiek) waardoor middelen gereserveerd worden voor noodzakelijke bedrijfsontwikkeling en er op dit moment geen mogelijkheid is om te investeren in windenergie. Anderzijds merken burgers de stijgende energie- en voedselprijzen en zien minder mogelijkheden middelen te investeren in participatievormen. Het is volgens de indiener onwenselijk dat door deze externe factoren participatie niet mogelijk is en ontwikkelaars rendement uit de regio halen terwijl de lasten voor de grondeigenaren en omwonenden blijven.

Antwoord

Wij streven naar 50% financieel risicodragend eigendom (per project) van grootschalige wind- en zonneprojecten (vanaf 15 kWp). Lokale partijen kunnen zijn; inwoners (al dan niet verenigd in bijvoorbeeld een (energie)coöperatie, lokale overheden of lokale ondernemers). Om dit streven te realiseren zullen wij initiatiefnemers vragen zich in te spannen om met de lokale omgeving in gesprek te gaan en hen de mogelijkheid te bieden voor lokaal eigendom en andere vormen van financiële participatie. Wij stemmen graag een participatieplan af en wegen de uitkomsten van dit proces mee bij het nemen van een besluit.

Voor het streven naar 50% lokaal eigendom zijn landelijk (onder)grenzen vastgesteld voor de omvang van het project, hier sluiten wij ons bij aan. Lokale bedrijven worden ook gerekend tot de lokale omgeving, dus wanneer zij zelf een zonnedak ontwikkelen voldoet dit aan het streven mbt lokaal eigendom. Een hoger percentage lokaal eigendom is uiteraard welkom.

Het is evengoed aan de orde om wel het gesprek aan te gaan met de omgeving (aan de hand van de uitgangspunten voor participatie) om op passende schaal de omgeving bij het project te betrekken.

C001-WA057 Warmte

Volgens de indiener kan (monomest)vergisting een belangrijke toevoeging zijn aan de mix van duurzame energiebronnen. Daarbij is het geproduceerde gas op te werken tot aardgaskwaliteit en in te voeden op het collectieve aardgasnetwerk. In de energiemodule wordt niet beschreven aan welke voorwaarden deze vorm van energieopwekking moet voldoen. De praktijk wijst uit dat vergisting onder een maatschappelijk vergrootglas ligt. Dat terwijl vergisten een bemestingsproduct oplevert dat geurloos is en geen directe negatieve effecten oplevert voor bodem(biodiversiteit) volgens recent onderzoek.

De indiener ziet graag de mogelijkheid dat mestvergisting kan worden gerealiseerd op boeren erf of op locaties op bedrijventerreinen zodat productie van groen gas (en invoeden op het aardgasnetwerk) kan worden gestimuleerd.

Antwoord

De provincie sluit (monomest)vergisting als energie niet uit, zie ook het Afwegingskader Warmtekeuze. Daarnaast zijn de gemeenten vergunningverlener.

C001-WI041 Wind

Om realisatie van windturbines mogelijk te maken verzoekt de indiener de provincie de definitie van een lijnopstelling te verduidelijken tot een lijn van twee of meer turbines, waarbij er een voorkeur wordt uitgesproken om scheidslijnen en grote landschappelijke structuren te benutten voor de realisatie van windturbines.

Antwoord

In het omgevingsbeleid zijn vanuit ruimtelijke kwaliteit enkele richtpunten opgenomen voor windturbinelocaties die de gevraagde lijnopstelling wellicht verduidelijkt: Een windpark is een opstelling van minimaal drie grote windturbines. Richtpunten ruimtelijke kwaliteit. Mede door de grote omvang en ruimtelijke invloed van moderne grote windturbines is het van belang om deze geconcentreerd te plaatsen in daarvoor geschikte gebieden en versnippering over de hele provincie te voorkomen.

Een opstelling van windturbines is gekoppeld aan grote structuren en het type landschap is hierbij richtinggevend. Een enkelvoudige opstelling in een lijn van minimaal drie windturbines evenwijdig aan de scheidslijn of de infrastructuur, of een cluster van minimaal vier in samenhang.

C001-ZG024 Zoekgebieden

Volgens de indiener hebben agrarische bedrijven met een hoog energieverbruik (vaak teeltafhankelijk) die geen mogelijkheid hebben om een dak gebonden zoninstallatie op het netwerk aan te sluiten of onvoldoende zonne-energie op het dak kunnen opwekken, baat bij molens met een ashoogte tussen 25 en 35 meter. Molens op boerderijen met een ashoogte van 45 meter zijn volgens de indiener landschappelijk niet in te passen.

De indiener verzoekt de provincie om windturbines met een ashoogte tot 35 meter overal toe te staan mits rekening wordt gehouden met de voorwaarden zoals deze nu beschreven staan voor molens met een ashoogte van maximaal 15 meter. Het is volgens de indiener van belang om verrommeling van het landschap te voorkomen en dat gemeenten worden geactiveerd beleid te ontwerpen in samenwerking met de lokale agrarische ondernemers. Per gebied, en voor komende agrarische bedrijven, kan een keus worden gemaakt of een ashoogte van 35 meter noodzakelijk is om als agrarische bedrijf zelfvoorzienend te worden qua energievoorziening. De indiener werkt graag mee aan een dergelijk onderzoek.

Aanvullend verzoekt de indiener met de specificatie van de ashoogte ook een specificatie te maken in de benaming van de verschillende turbines. Een windturbine die wordt gerealiseerd om als bedrijf energie-zelfvoorzienend te worden met een maximale ashoogte van 35 meter, wordt niet commercieel geëxploiteerd en kan rekenen op meer draagvlak vanwege de beperkte ashoogte. De term van (boerderij)molen dekt volgens de indiener deze lading beter en zorgt voor minder maatschappelijke weerstand als hierover gesproken wordt.

Antwoord

We starten, naar aanleiding van inbreng in het participatieproces rond de RES'en, een onderzoek (onder meer de relatie met ruimtelijke kwaliteit) naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35 meter as-hoogte).

Het ontwerpend onderzoek naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35-meter as-hoogte), zal zich in eerste instantie richten op de effecten voor verschillende landschappen. Het accent ligt hierbij op het onderzoeken van de ruimtelijke effecten; onderscheiden van diverse landschapstypen, type bedrijven, koppeling maken met landschapswaarden (kleinschaligheid, open zicht, etc). Daarnaast wordt per landschap bekeken wat de mogelijke ecologische effecten zijn. Indien hiertoe aanleiding vormt, is het mogelijk het beleid hierop aan te passen.

Belangenorganisaties zoals de LTO willen we bij het onderzoek evenals enkele gemeenten. De aanpak werken we nog verder uit.

C001-ZG025 Zoekgebieden

Volgens de indiener hebben diverse gemeenten zoekgebieden vastgesteld voor windenergie die wettelijk gezien niet mogelijk zijn. De gebieden liggen volgens de indiener te dicht bij bebouwing of cruciale infrastructuur. Ook voor de ontwikkeling van grondgebonden zoninstallaties wordt de onderbouw beschreven in RES 1.0. Gemeenten kiezen volgens de indiener bijvoorbeeld gebieden uit waar bodemdaling uitdagingen oplevert. In dergelijke gebieden is het volgens de indiener in de ogen van de gemeenten niet meer houdbaar om in de toekomst landbouw-praktijken voort te zetten en is opwekking van duurzame energie een alternatief.

Met deze onderbouw wordt volgens de indiener voorbijgegaan aan het vakmanschap van vele generaties agrarische ondernemers die in deze gebieden een bedrijf hebben of hebben gehad. De indiener verzoekt de provincie dan ook om ontwikkeling van grootschalige opwek in deze gebieden

alleen toe te staan als grondeigenaren en belanghebbenden in het gebied hebben aangegeven het eens te zijn met de onderbouwing van de betreffende gemeente(n).

Aanvullend stelt de indiener dat het wenselijk is om ontwikkeling buiten zoekgebieden een kans te geven. Stel het geval dat in één zoekgebied een lijnopstelling van wind kan worden gerealiseerd, en die lijn zou kunnen worden vergroot als het zoekgebied groter was geweest. Door initiatieven ruimte te bieden te vergroten buiten het zoekgebied worden maatschappelijke kosten voor netverzwaring verminderd (meer turbines op één aansluiting bijvoorbeeld) of kan in een ander zoekgebied opwek worden voorkomen waardoor een betere landschappelijke inpassing wordt bereikt.

Antwoord

De inzet van de provincie in de uitwerking van de zoekgebieden is opgenomen in de maatregel RES zoekgebieden wind en zon. In deze maatregel wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het belang van een zorgvuldige participatie bij de uitwerking van de zoekgebieden. De partners in de RES zijn gezamenlijk tot de zoekgebieden gekomen. De huidige zoekgebieden zijn daarom het startpunt van de verdere uitwerking. Als zoekgebieden toch niet geschikt zijn en anderen zoekgebieden in beeld komen dan kan via de besluitvorming over de RES2.0 tot een aanpassing van zoekgebieden worden gekomen.

C001-ZO065 zon

De indiener geeft aan het belangrijk te vinden om de ruimte in de provincie open te houden en vooral alle daken te benutten voor realisatie van zonne-energie-productie. In alle participatietrajecten rondom het opstellen van de RES 1.0 wordt door betrokkenen genoemd dat 'eerst alle daken' moeten worden benut. De indiener verzoekt de provincie de gemeenten te houden aan de zonneladder en dit middel als volgordelijk te bestempelen. Daarmee worden vele partijen voor een deel eigenaar van het bewaken van de open ruimte van de provincie en medeverantwoordelijk voor het leveren van een bijdrage aan de opgave. Hiermee wordt het landelijk gebied, volgens de indiener, niet dé ruimte om de oplossing te realiseren.

In de herziening wordt genoemd dat als daken onvoldoende potentie bieden, ruimte wordt geboden aan de ontwikkeling van grondgebonden zoninstallaties. Het is de indiener onduidelijk hoe de potentie van daken wordt berekend en op welke gronden een afweging wordt gemaakt om grondgebonden zoninstallaties toe te staan. De indiener ontvangt graag een onderbouwing van de berekening hoe aannemelijk wordt gemaakt dat het te benutten dakoppervlak in het stedelijk gebied, aangevuld met dakoppervlak in het landelijk gebied, onvoldoende potentie biedt, alvorens in de betreffende gemeente een zonneveld wordt vergund.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

C001-ZO066 zon

Wat dubbel ruimtegebruik betreft geeft de indiener aan dat ze dit ziet als een ontwikkeling waarbij de hedendaagse landbouwpraktijk (en het saldo per hectare) wordt aangevuld met de ontwikkeling van zonnepanelen. Concreet betekent dit dat het saldo per hectare vanuit landbouwgebruik blijft en stijgt door inkomsten vanuit energie. Andere vormen van zonnepanelen op landbouwgronden hebben volgens de indiener onvoldoende agrarisch en maatschappelijk draagvlak. Er valt volgens de indiener te denken aan bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen als schermconstructie boven gewassen of verwerkt in folies van kassen, of het realiseren van zonnepanelen op waterbassins. Ook mobiele of verplaatsbare zonnepanelen bieden mogelijkheden voor dubbel ruimtegebruik. De indiener verzoekt de provincie deze mogelijkheden, en ontwikkelingsruimte voor nieuwe initiatieven, op een goede wijze op te nemen in het vast te stellen beleid.

Antwoord

Vanuit de ruimtelijke druk die in de provincie aanwezig is, acht de provincie het van belang dat zorgvuldig om gegaan wordt met de schaarse ruimte. Net als indiener is de provincie voorstander van dubbel ruimtegebruik en gebruik van zonne energie in combinatie met waterbassins en folies op kassen.

Er loopt momenteel een experiment met verrijdbare zonnepanelen in Oude Tonge (Goeree-Overflakkee). Daarnaast wordt vanuit het omgevingsprogramma ingezet om een onderzoek naar zon-PV als teeltondersteunende voorziening. Afhankelijke van de resultaten van het experiment en het onderzoek zal bekeken worden of aanpassing van beleid wenselijk en noodzakelijk is.

C002 – Energie Samen Zuid-Holland

C002-LE019 lokaal eigendom

Indiener onderschrijft de ambitie voor 50% lokaal eigendom maar wijst er op dat er meer projecten moeten komen om dit in de praktijk te realiseren. Indiener wijst op de verschillende mogelijkheden van collectieve projecten met een financiële stroom vanuit en naar inwoners. De provincie moet hierbij duidelijke proceseisen stellen. Hierbij is aan gemeenten en lokale initiatieven om vorm en inhoud te bepalen.

Antwoord

We werken in de RES-regio's samen met onze partners aan het uitwerken van zoekgebieden tot zoeklocaties waar projecten gerealiseerd kunnen worden.

In de omgevingsvisie hebben wij opgenomen dat wij van een initiatiefnemer vragen zich in te spannen om 50% lokaal eigendom van een energieproject te realiseren.

In het omgevingsprogramma hebben wij opgenomen dat wij gemeenten -indien gewenst- willen ondersteunen bij het ontwikkelen van een beleidskader lokaal eigendom.

C002-WA011 Warmte

Indiener wijst op het voornemen van Minister Jetten om publieke partijen verantwoordelijk te laten worden voor de aanleg van warmtenetten; de zogenoemde publieke route. Indiener pleit ervoor om bij de warmtetransitie de lokale energiegemeenschappen (of warmteschappen) in de gelegenheid te stellen ook bij warmte lokaal eigendom te realiseren. Dit met het oog op meer acceptatie bij inwoners en indiener pleit er voor dat de provincie de lokale energiecoöperaties in positie brengt als derde partij in de warmtetransitie naast overheid en marktpartijen.

Antwoord

Waar mogelijk krijgen lokale partijen een rol binnen de warmtetransitie, dit is afhankelijk van de gemeente, de lokale situatie en de bronnen. In deze herziening gaan we uit van de afspraak zoals die in het Klimaatakkoord gemaakt is, deze richt zich op zonne- en windprojecten. Lokaal gaat het vaak om dezelfde collectieve partijen en ook om vergelijkbare spelregels in de participatie. Wij zullen hier in een van de volgende herzieningen van het omgevingsbeleid desgewenst een plek voor vinden.

C002-WI042 Wind

Indiener is van mening dat een actualisering van de huidige windlocaties noodzakelijk is omdat deze deels niet haalbaar zijn of door gemeenten niet mogelijk zijn gemaakt. Indiener ondersteunt de mogelijkheid om bestaande locaties uit te breiden. Deze actualisering laat volgens indiener zien dat de gestelde doelen niet gehaald kunnen worden en er naast uitbreiding van bestaande er nieuwe locaties nodig zijn. Hierbij wijst indiener op kansen die met name agrarisch gebiedsopgaven bieden voor inpassing van windlocaties. Indiener vraagt om financiële ondersteuning bij het realiseren van windturbines met geringere bouwhoogte en het verruimen van hoogtebeperkingen in relatie tot de mogelijkheid van vliegtuigdetectie.

Antwoord

De aangewezen locaties zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening op kaart 16. De locaties zijn het resultaat van een afweging tussen eisen vanuit windenergie en voorwaarden vanuit landschap en ruimtelijke kwaliteit. Mochten die om technische of andere redenen niet haalbaar zijn, dan moet het

opnemen van nieuwe locaties worden overwogen. Daarvoor is dan aanpassing van de verordening nodig.

Met de aanpassing van de verordening wil de provincie meer ruimte bieden voor het uitbreiden van windlocaties.

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

Het beleid van de provincie biedt op bepaalde locaties ruimte om windturbines te realiseren met een as-hoogte tot 15 en 45 meter. We starten, naar aanleiding van inbreng in het participatieproces rond de RES'en, een onderzoek (onder meer de relatie met ruimtelijke kwaliteit) naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35 meter as-hoogte).

Het rondkrijgen van business cases voor windturbines heeft de aandacht. Windparken kunnen SDE++ aanvragen om een stabiele business case te krijgen. De SDE++ kent een aparte categorie voor windparken met wettelijke (hoogte)beperkingen. Er zijn geen plannen om bovenop deze subsidie als provincie hier iets extra te doen.

Voor het verruimen van hoogtebeperkingen in relatie tot de mogelijkheid van vliegtuigdetectie is het rijk (ILT) hiertoe bevoegd.

C002-ZG026 Zoekgebieden

Indiener is van mening dat er te weinig urgentie spreekt uit de herziening en meent dat de provincie op diverse manieren belemmeringen opwerpt om zon en wind op land te kunnen realiseren. Waar locaties zijn goedgekeurd als uitwerkingsgebieden en de gemeente aan de slag wil, zegt de provincie nog niet te weten of ze medewerking zal verlenen, zelfs niet op plekken waar de bestaande RES ruimte laat. Indiener doet de aanbeveling om een positieve grondhouding in te nemen ten aanzien van de zoek- en de uitwerklocaties die in de RES staan.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

C002-ZO061 zon

Indiener meent dat de realisatie van zon op dak onvoldoende op gang komt en doet een aantal voorstellen ter versnelling:

1. Aanvullende eisen voor eigenaren van (grote) daken in de vorm van een progressief OZB-tarief (i.sm. het Rijk) en het waarderen van zonnepanelen als besparingsmaatregel voor ondernemers
2. Geen volgordelijkheid tussen zon op dak en zon op land
3. Versoepeling van de eisen voor meervoudig ruimtegebruik, versterking van natuurwaarden en goede ruimtelijke inpassing van zonnevelden
4. Subsidies voor het realiseren van biodiversiteit bij zonnevelden
5. Positie voor lokale energiecoöperaties voor zon op parkeerplaatsen in combinatie met laadpalen
6. Gemeente ruimte bieden om ook kansen voor zonne-energie buiten de zoekgebieden te realiseren
7. Duidelijkheid bieden over ruimtelijk commitment bij de uitwerking van zoekgebieden voor zon
8. Meer ruimte voor combinatie van wind en zon bij agrarische bedrijven, windparken en bedrijfsterreinen

Antwoord

Artikel 6.28f zal niet worden aangepast.

C003 – LSNEED

C003-EI004 Infrastructuur

De indiener stelt voor de Buisleidingstraat te benoemen als kansrijk in de module Energietransitie nu kaders worden gedefinieerd voor zoekgebieden met betrekking tot het aanleggen van nieuwe infrastructuur. Deze Buisleidingenstraat tussen Rotterdam en Antwerpen, welke ook gelegen is in de Provincie Zuid-Holland, wordt ook genoemd in de Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035 maar maakt er geen deel van uit. Dit biedt mogelijkheden om behalve leidingen van nationaal belang ook andere leidingen in de Buisleidingenstraat aan te leggen.

Concreet draagt de indiener de volgende suggestie voor, om de hiervoor beschreven belangen in het Omgevingsbeleid Module Energietransitie van Provincie Zuid-Hollandborgen, op pagina 62:

Hoofdstuk 3-1-3 Omgevingsprogramma RES-zoekgebieden zon en wind Ad 2: Kaders: punt 6 energie infrastructuur: De Buisleidingenstraat tussen Rotterdam en Antwerpen is een kansrijke optie binnen de energietransitie om nieuwe infrastructuur aan te leggen, zoals CO₂-, waterstof- en warmtetransportleidingen, in een planologisch reeds geregeld tracé. Door gebruik te maken van deze buisleidingenstraat kan er snel en adequaat ingespeeld worden op de energietransitie en kunnen bovenregionale verbindingen vlot tot stand worden gebracht.

Zie ook kaart in bijlage bij zienswijze

Antwoord

We hebben kennis genomen van de suggestie. Bij een traject of traceuitwerking in het relevante gebied zullen zal de buisleidingenstraat als optie voor bovenregionale verbinding meegenomen worden. We achten dit zo specifiek dat dit niet als kader vooraf meegenomen dient te worden.

C004 – Dorpsraad Rondom de Plassen

C004-LE010 Lokaal eigendom

p. 73. Vormen van lokaal eigendom. Indiener geeft aan voorstander te zijn van minstens 50% lokaal eigendom. Vragen van de indiener:

- Hoe kan de provincie bewerkstellingen dat initiatiefnemers ook werkelijk zorgen voor 50% eigendom? Indiener heeft begrepen dat dit niet als harde voorwaarde voor een Omgevingsvergunning kan worden gesteld.
- Waarom ontbreekt bij de vormen van lokaal eigendom de mogelijkheid dat een exploitant van een zonneveld in de buurt wonenden in samenwerking met de netbeheerder) een korting geeft op de energierekening?

Antwoord

Wij kunnen als bevoegd gezag en/of vanuit onze verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening, vragen om een inspanningsverplichting van de initiatiefnemer om een participatieplan op te stellen en dit uit te voeren en daarmee met een onderbouwd voorstel te komen voor hoe lokaal eigendom en andere vormen van financiële participatie terugkomen in het project.

Daarnaast hebben wij in het omgevingsprogramma een aantal maatregelen opgenomen die kunnen bijdragen aan de realisatie van 50% lokaal eigendom.

Het geven van korting op de energierekening valt onder omwonendenregelingen, deze is nu als aparte vorm van financiële participatie opgenomen.

C004-PA016 Participatie

P. 63 en 64: In het participatieplan moeten de 4D's zijn opgenomen (Doelen, Dialoog, Diversiteit en Doorwerking). Onder andere is een kundige, sociaal sterke en onafhankelijke gespreksleider vereist. Indiener geeft aan dat de 4D's in Nieuwkoop ontbreken en er geen onafhankelijke gespreksleider is. Vraag van de indiener: Welke gevolgen gaat u geven aan het ontbreken van een goed participatieproces?

Antwoord

Het inzetten van een goede gespreksleider is inderdaad één van de aanbevelingen die in de uitgangspunten voor participatie staan opgenomen. Bij het opstellen en uitvoeren van participatieplannen en in de terugkoppeling van het participatieproces zullen wij hier aandacht aan besteden en dit meewegen bij besluitvorming door GS en/of PS.

Het doen van uitspraken over individuele cases is geen onderdeel van de actualisering van de module Energietransitie.

C004-ZG006 Zoekgebieden

p. 55: "Daarom hechten we waarde aan een goed participatieproces, voorafgaande aan een besluit over nieuw beleid of een project. Een goed en afgestemd participatieplan is de basis van een goed participatieproces." Indiener staat volledig achter deze tekst. Vraag van de indiener: Hoe gaat u er voor zorgen dat een participatieplan, als noodzakelijke basis van een goed participatieproces, alsnog door gemeenten wordt gerealiseerd?

Antwoord

zie antwoord op zienswijze A003 - PA001 en A003 - PA002

C004-ZG007 Zoekgebieden

Centrale samenvatting van zienswijze C004 m.b.t. Zoekgebied Vierambachtspolder: Indiener is kritisch op het opnemen van de Vierambachtspolder als zoekgebied zon in de RES Holland Rijnland en vraagt de provincie om aan te geven hoe zij haar beleid en inzet, zoals opgenomen in de maatregel 'RES-zoekgebieden zon en wind' inbrengt in het proces van de uitwerking van dit zoekgebied en de besluitvorming over zonnevelden in dit zoekgebied. Indiener citeert p. 55: Bij de besluitvorming over energieprojecten moet het (ingeschatte) draagvlak meegewogen worden. Indiener geeft aan dat er geen draagvlak is voor zonnevelden in de Vierambachtspolder. Vraag: Gaat u in het herziene Omgevingsbeleid aangeven dat een duidelijk gebrek aan draagvlak het beleid niet legitimeert en dat provinciale en/of gedeputeerde staten niet zullen instemmen met een zonneveld in de Vierambachtspolder?

Antwoord

De provincie ziet de uitwerking van de zoekgebieden als een vervolgstap in het RES-proces. De provincie is als partner in de RES betrokken bij de verdere uitwerking en afstemming over de zoekgebieden. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen. Deze inzet, maar ook de inzet van de andere partners betrokken bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, zal in gezamenlijkheid leiden tot keuzes en conclusies over het al dan niet realiseren van zonnevelden in (delen van) het zoekgebied Vierambachtspolder. Tekst over het meekoppelen van andere opgaven is opgenomen onder het kopje 'zoekgebieden zon RES1.0' in de beleidskeuze zon.

C004-ZG008 Zoekgebieden

P. 68. Het advies van de PARK "meer dan zon en wind alleen" geeft aan dat ruimte nog geen volwaardig onderdeel van de RES1.0 is. Ook andere partijen geven dit aan in hun documenten, zoals het advies van het College voor Rijksadviseurs (CRA), de monitor van PBL en het PAL-advies 'startnotitie module energietransitie. Indiener is van mening dat ruimte bij de aanwijzing van de Vierambachtspolder tot zoekgebied geen rol heeft gespeeld. Vragen van de indiener:

- Hoe gaat het herziene Omgevingsbeleid er voor zorgen dat ruimte en beleving volwaardig aan bod komen?
- Zal het herziene Omgevingsbeleid specifiek zijn door zonnevelden in mooie, open polders te verbieden?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZG009 Zoekgebieden

p. 9. Is de planologische kaders of de borging van ruimtelijke kwaliteit in bestemmingsplan/beeldkwaliteitsparagraaf onvoldoende zekerheid of ruimte bieden, is de betrokkenheid van de provincie in een vroegtijdig stadium gewenst en soms noodzakelijk. Gelet op de ervaringen met de initiatieven voor zonne-energie tot nu toe is betrokkenheid van de provincie gewenst als het gaat om initiatieven in stads- en dorpsranden, glastuinbouwgebieden, zonnevelden die worden gecombineerd met windenergielocaties en/of die liggen in de beschermingscategorieën. Vaak gaat het dan om grotere initiatieven met een flinke ruimtelijke impact waarbij een zorgvuldige ruimtelijke uitwerking noodzakelijk is. Vraag van de indiener: Hoe gaat u er in de het herziene Omgevingsbeleid voor zorgen dat "bij grotere initiatieven met een flinke ruimtelijke impact waarbij een zorgvuldige ruimtelijke uitwerking noodzakelijk is" (volgens indiener zijn grootschalige zonnevelden in de Vierambachtspolder hiervan een voorbeeld) de betrokkenheid van de provincie groter wordt?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZG027 Zoekgebieden

p. 62 Bij de totstandkoming van de RES'en is bij de keuze van de zoekgebieden niet in alle gevallen sprake geweest van een integrale afweging met andere opgaven en ruimtelijke claims. De verdere uitwerking van de zoekgebieden kan dan ook leiden tot nieuwe inzichten waarbij (delen van) zoekgebieden niet geschikt blijken voor wind en/of zon en nieuwe zoekgebieden mogelijk in beeld komen. Vraag van de indiener: Hoe gaat u bij de gemeenten bevorderen dat ongeschikte zoekgebieden alsnog afvallen?

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: De provincie ziet de uitwerking van de zoekgebieden als een vervolgstap in het RES-proces. De provincie is als partner in de RES betrokken zijn bij de verdere uitwerking en afstemming over de zoekgebieden. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen. Deze inzet, maar ook de inzet van de andere partners betrokken bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, zal in gezamenlijkheid leiden tot keuzes en conclusies over deze zoekgebieden.

C004-ZG028 Zoekgebieden

Indiener geeft aan uit p. 62 en p. 70 af te leiden dat de provincie verbeelding van wind en zonnevelden wenselijk vindt. Vraag van de indiener: Gaat u eisen stellen aan de noodzakelijke "verbeelding" van de impact van grootschalige zonnevelden op het landschap en beleving van bewoners?

Antwoord

Voor alle ontwikkelingen in de provincie geldt het ruimtelijke kwaliteitsbeleid. Bij ontwikkelingen met een grote impact is het van belang ook een beeld te krijgen van hoe de ontwikkeling eruit komt te zien.

C004-ZG029 Zoekgebieden

P. 67. De bovenregionale samenhang en de samenhang tussen de zoekgebieden wordt meegenomen bij de uitwerking van de zoekgebieden. Indiener is van mening dat het zoekgebieden 'Nieuwkoopse deel van de Vierambachtspolder' door de gemeente Nieuwkoop is aangewezen zonder naar de samenhang te kijken. Vraag van de indiener: Hoe zult u oordelen over de uitwerking van zoekgebieden als bij de aanwijzing van het zoekgebied geen aandacht is besteed aan de samenhang met aangrenzende gebieden?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZO049 zon

Ontwerp Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening, artikel 6.28a en 7.76a. Indiener onderschrijft de criteria opgenomen in het tweede lid van artikel 6.28a. en artikel 7.76a. De Dorpsraad is van mening dat de criteria uit het tweede lid van de artikelen ook zouden moeten gelden voor het realiseren van zonnevelden in RES-zoekgebieden. Indiener geeft aan teleurgesteld te zijn in het derde lid van de betreffende artikelen waarin aldus indiener het mogelijk wordt gemaakt om die criteria te negeren voor zonnevelden in zoekgebieden uit de RES. Vragen van de indiener:

- Waarom gelden de door de provincie gehanteerde criteria voor zonnevelden buiten bestaand stads- en dorpsgebied niet voor zoekgebieden die in een (door provinciale staten vaststelde) RES zijn opgenomen?
- In het derde lid van de voorgestelde artikelen 7.76a van de Zuid Hollandse Omgevingsverordening Zonnevelden en 6.28a van de Omgevingsverordening Zuid Holland Zonnevelden staat dat gedeputeerde staten moeten instemmen met de uitwerking van de RES-zoekgebieden. Welke bescherming biedt dit tegen het plaatsen van zonnevelden in RES-zoekgebieden die niet aan de criteria van het tweede lid en aan de criteria van de zonneladder voldoen? Zullen gedeputeerde staten in dat geval niet met een uitwerking instemmen?
- Welke bescherming biedt het vierde lid van genoemde artikelen? Vereist dit artikellid slechts dat gemeenten op de daar genoemde punten ingaan, of wordt de bedoelde motivering door gedeputeerde staten getoetst aan het provinciale beleid? Voorbeeld: als een gemeente stelt dat gecombineerd gebruik van de grond niet mogelijk is, nemen gedeputeerde staten dat dan voetstoots aan? Of checken zij de motiveringen van de gemeenten?

Antwoord

Zie thema antwoord zoekgebieden en thema antwoord subsidiariteit.

Buiten de zoekgebieden geldt dat de provincie in haar beleid terughoudend is met het toestaan van zonnevelden en deze uitsluitend op basis van een deugdelijke ruimtelijke afweging op locaties binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder wil toestaan.

Binnen de zoekgebieden ontstaan meer mogelijkheden onder de randvoorwaarden dat er een integrale nadere verkenning en uitwerking van deze zoekgebieden is uitgevoerd, waarbij onder andere is gekeken is naar andere opgaven die in het gebied spelen.

C004-ZO050 zon

p.33, Herziening Omgevingsbeleid module energietransitie en p. 36, Handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie. Indiener verwijst naar verschillende uitgangspunten uit de Handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie en de POVI. Indiener is van mening dat in het geval van zoekgebied Vierambachtspolder de betreffende uitgangspunten niet zijn meegenomen. Vragen van de indiener:

- Wij vragen ons af: hoe wilt u in de definitieve tekst borgen dat ook voor gemeenten de typologie van de stads/dorpsrand leidend is en dat gemeenten zich aan de POVI houden?
- En dat gemeenten rekening houden met de bepaling in de Handreiking "de omvang van het zonneveld staat in verhouding tot de omvang en energie-behoefte van het dorp"?
- En hoe kan in de Herziening geborgd worden dat gemeenten die in strijd hiermee handelen alsnog terug dienen te komen op hun besluit over zoekgebieden of locaties?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZO051 zon

p.33. Herziening Omgevingsbeleid module energietransitie. Uiteraard is het omgevingsbeleid en daarmee het ruimtelijke kwaliteitsbeleid en de daarin opgenomen regels voor de beschermingscategorieën ruimtelijke kwaliteit van toepassing. Dit betekent dat zonnevelden binnen het natuurnetwerk Nederland, de graslanden in de Bollenstreek (beide gelegen in beschermingscategorie 1) en belangrijke weidevogelgebieden (beschermingscategorie 2) hiermee nagenoeg uitgesloten zijn.

Indiener geeft aan dat de Woudsedijk aan de noordzijde van het voorkeursgebied in de Vierambachtspolder 1 van de 2 smalle corridors vormt in het noordoostelijk deel van Zuid-Holland tussen ecologische hoofdstructuren (cat. 1) van het Natuur Netwerk Nederland. Volgens indiener zal een zonneveld grenzend aan deze corridor een niet te mitigeren effect op de NNN-gebieden hebben.

Indiener geeft aan dat de gemeente Nieuwkoop dit niet meegewogen bij de aanwijzing van het voorkeursgebied. Vraag van de indiener: Hoe wilt u in de Herziening borgen dat gemeenten rekening houden met smalle corridors tussen NNN-gebieden?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZO052 zon

p. 40. Het plaatsen en ontwerpen van een zonneveld is altijd maatwerk. Op basis van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid kan tot de conclusie worden gekomen dat een zonneveld op een specifieke plek niet wenselijk is, ook al gaat het om een voorkeurslocatie uit het beleid. Indiener is van mening dat - gelet op de criteria in het voorgestelde artikel 7.76a, tweede lid, van de Zuid Hollandse Omgevingsverordening Zonnevelden en artikel 6.28a, tweede en derde lid, van de Omgevingsverordening Zuid Holland Zonnevelden - de Vierambachtspolder geen voorkeurslocatie zijn omdat deze polder aan geen van de criteria voldoet. Vraag van de indiener: Bent u, met ons, van mening dat provinciale en/of gedeputeerde staten niet akkoord dienen te gaan met het plaatsen van een zonneveld op vruchtbare landbouwgrond indien niet eerst structureel, met gebruik van de zonneladder, is nagegaan of er geen betere plaatsen voor het zonneveld zijn, óók als de vruchtbare landbouwgrond een zoekgebied in een RES is?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZO053 zon

p. 40. Daar waar een zonneveld wordt gerealiseerd blijft de biodiversiteit ten minste gelijk, wordt het liefst verbeterd, en is een goede landschappelijke inpassing van belang. Indiener verwijst naar rapport Zonneparken natuur en landbouw van Wageningen University (p. 48, zie eindnoot 1). Volgens indiener stelt het rapport het volgende vast: "De ligging van een locatie voor een zonnepark bepaalt de geschiktheid voor een natuurdoel. Op droge, voorheen zwaar bemeste kleigrond is het niet mogelijk een vochtig, voedselarm schraal grasland te ontwikkelen (voorwaarde voor meer biodiversiteit). Door het afvangen van zonlicht door de panelen mogelijk zelfs verminderen." Vraag van de indiener: Wilt u in het Omgevingsbeleid consequenties verbinden aan door Wageningen genoemde beperkingen van kleigrond en dus van de polders ten aanzien van biodiversiteit? Bij voorbeeld door zonnevelden op kleigrond niet toe te staan?

Antwoord

De provincie vult haar handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie aan met inrichtings- en beheermaatregelen voor het bevorderen van de biodiversiteit. Daarin zal ook aandacht worden besteed aan beheer gericht op verschraving en het belang van voldoende zonlicht op de bodem.

C004-ZO054 zon

p. 45 en 46. Subsidieregeling 'Zonnig Zuid-Holland'. Indiener heeft begrepen dat er mogelijkheden zijn om zonnepanelen in ruiten van tuinbouwkassen te verwerken. Vragen van de indiener:

- Zou de provincie het verwerken van zonnepanelen in ruiten van tuinbouwkassen willen subsidiëren?

- Indien dat nog niet rendabel is, zou de provincie dan onderzoek naar het rendabel maken van deze oplossing willen subsidiëren? Of valt dat al onder 'Onderzoek zonnepanelen als teelt ondersteunende voorziening' (p. 47)?

Antwoord

De provincie ziet binnen de glastuinbouw potentieel voor aanleg van zonnepanelen en we volgen de ontwikkelingen. Zo zijn we begin 2022 overgegaan tot subsidie voor zon op waterbassins en doen we onderzoek naar zonnepanelen als teelt ondersteunende voorziening. Daken van (bij)gebouwen binnen (en buiten) de glastuinbouw komen in aanmerking voor subsidie indien constructief niet geschikt. Tot op heden zagen we geen aanleiding om zonnepanelen in ruiten van tuinbouwkassen te subsidiëren. Ontwikkeling hiervan zal door de markt opgepakt kunnen worden.

C004-ZO055 zon

p. 50/51. Knikpuntgebieden. Indiener geeft aan de redengeving voor het schrappen van 'knikpuntgebieden' als onderdeel van de provinciale voorkeurslocaties niet. De gegeven reden, namelijk dat dergelijke gebieden ook zoekgebieden in de RES-sen kunnen zijn, draagt de conclusie niet, volgens indiener. Vraag van de indiener: Zou u dit kunnen verhelderen?

Antwoord

Zoals opgenomen in de nota van toelichting bij het ontwerp kent het schrappen van de knikpuntgebieden een aantal redenen:

- *de term knikpuntgebied wordt al een aantal jaren niet meer gebruikt in het provinciaal beleid. Daarmee is onduidelijk welke gebieden worden bedoeld;*
- *in andere processen wordt gekeken naar gebieden met een opgaven (b.v. bodemdaling stikstof) in deze processen kan energieopwekking een optie zijn als nieuwe economische drager. Maar zover zijn die processen niet. In het RES-proces kunnen overigens nieuwe zoekgebieden worden toegevoegd als ze aan meerdere opgaves bijdragen;*
- *het Restveengebied in Zuidplas dat was benoemd als knikpunt gebied ligt in een RES Zoekgebied.*

C004-ZO056 zon

p. 51. Meekoppelen. Indiener is van mening dat bij de benoeming van het zoekgebied Vierambachtspolder geen integrale aanpak of gebiedsgerichte uitwerking toegepast, is de inspraak van de inwoners niet serieus genomen en aansluiting bij het PARK-advies ontbreekt. Vragen van de indiener:

- Hoe kunt u borgen dat de andere grote opgaven en meekoppelkansen door de gemeenten volwaardig in een integrale aanpak worden meegenomen?
- Wij vragen ons af welke tekst u over het meekoppelen van andere grote opgaven gaat opnemen in de beleidskeuze zon?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C004 - ZG007

C004-ZO057 zon

p. 52. "Locaties in stads- en dorpsranden zijn geschrapt uit de provinciale uitwerking van de zonneladder." Indiener is het zeer eens met het schrappen van dorpsranden uit de provinciale zonneladder. Vraag van de indiener: Hoe gaat u in de herziening er voor zorgen dat de het schrappen van de dorpsranden uit de provinciale zonnewijzer alsnog door gemeenten wordt overgenomen?

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007 - ZO020

C005 – Glastuinbouw Nederland

C005-EI008 Infrastructuur

Indiener pleit er voor dat het mogelijk moet worden gemaakt in glastuinbouwgebieden om nieuwe technieken voor productie en opslag van elektriciteit toe te passen.

Antwoord

Onder 3.3.1 is voor energie infrastructuur opgenomen het stimuleren van flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem, waaronder (proces)innovaties. Dit geldt voor heel zuid-holland en derhalve ook voor de glastuinbouwgebieden.

C005-EI009 Infrastructuur

Vanuit de behoefte naar CO2 als productiefactor pleit indiener voor een non-discriminatoire CO2-infrastructuur als noodzakelijk onderdeel van een duurzame energie-infrastructuur. Daarbij heeft CCU vanuit het oogpunt van circulariteit de voorkeur boven CCS.

Antwoord

Het beleid van de provincie is streven naar non-discriminatoire en open access infrastructuur. Daarnaast is provincie voorstander van toepassen van CCU en vinden we dat CCS, CCU niet mag frustreren en pleiten daar ook voor in de discussie rond CO2 infrastructuur Porthos en Aramis. CO2 infrastructuur valt echter niet onder verantwoordelijkheid van de provincie.

C005-WA012 Warmte

Indiener verzoekt om bij de realisatie van warmtenetten rekening te houden met de bronnen die glastuinbouwondernemers en/of hun warmtecoöperaties realiseren en welke ingezet kunnen worden voor de gebouwde omgeving als back-up capaciteit van duurzame warmte.

Antwoord

In de omgevingsvisie is al beschreven dat bij de warmtetransitie de verbinding tussen de gebouwde omgeving en glastuinbouwsector wordt meegenomen. Daar zal een korte aanvulling aan toegevoegd worden die ingaat op de kansen die daarbij benut kunnen worden.

C005-WA013 Warmte

Indiener ervaart een regionaal verbindende rol van de provincie en pleit er voor dat deze regio rol ontwikkeld wordt op het bovenlokaal warmtenetwerk, waaronder het hoofdtransport en ook de subtransport-netten verstaan worden.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A001 - WA001

C005-WA014 Warmte

Indiener pleit er voor dat verdere ontwikkeling van de regelgeving en de infrastructuur voor de distributie van restwarmte moet worden ondersteund.

Antwoord

We doen dit als Provincie, maar is geen onderdeel van de POVI

C005-WI043 Wind

Indiener verzoekt om molens voor windenergie tot 45 meter op de 'tuinderserven', langs infrastructuur in de gebieden en langs de randen van glastuinbouwgebieden mogelijk te maken.

Antwoord

Windturbines tot 45 meter as-hoogte zijn toegestaan binnen bestaand stads- en dorpsgebied, glastuinbouwgebied passend bij de lokale situatie en bedrijventerreinen. Omdat de boerenerven veelal buiten bestaand stads- en dorpsgebied liggen mogen hier geen hogere turbines dan 15 meter as-hoogte worden gerealiseerd. Vanuit diverse gemeenten, bedrijven en LTO zijn hieromtrent vragen gesteld, waarna is besloten hier onderzoek naar te gaan doen. We starten, naar aanleiding van inbreng in het participatieproces rond de RES'en, een onderzoek (onder meer de relatie met ruimtelijke kwaliteit) naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35 meter as-hoogte).

C005-ZO058 Zon

Indiener wijst de mogelijkheid voor zonnevelden in glastuinbouwgebieden af en vindt de gestelde voorwaarde van 'geen onevenredige schade aan de omvang en bruikbaarheid van het glastuinbouwgebied' onvoldoende borg bieden voor het tegengaan van ongewenste ontwikkeling en willekeur.

Antwoord

Naar aanleiding van de zienswijze is geconstateerd dat de wijze waarop zonnevelden in glastuinbouwgebieden mogelijk worden gemaakt een te ruime interpretatie biedt en ten koste kan gaan van teeltareaal.

Naar aanleiding hiervan wordt het betreffende artikel aangepast met de toevoeging 'mits er sprake is van meervoudig ruimtegebruik'.

C005-ZO062 zon

Indiener geeft aan sterk voorstander te zijn van dubbel ruimtegebruik pleit er voor om zo weinig mogelijk belemmeringen voor ondernemers of bewonerscoöperaties te realiseren voor zonnepanelen op daken van bedrijfsruimten en/of waterbassins. Indiener pleit er voor dat voor zon op waterbassins er sprake zou moeten zijn van een vrijstelling voor een omgevingsvergunning indien aan voorwaarden wordt voldaan.

Antwoord

Binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder is zon op dak van bedrijfsruimte en /of waterbassins mogelijk, zie art. 6.28a.2.c. Een omgevingsvergunning voor een dergelijk zonne energie project wordt afgegeven door de gemeente en niet door de provincie. De provincie gaat dus niet over het verlenen van een vrijstelling.

De woorden Agrarisch bouwblok worden aangepast naar agrarisch bouwperceel

C006 – Evides Dunea Oasen

C006-WA010 Warmte

Indiener verzoekt de provincie in haar omgevingsbeleid: “Expliciet aandacht te vragen voor het 1) voorkomen van opwarming van drinkwater, door het voorkomen van opwarming van de ondergrond en 2) voorkomen / beperken van ondoelmatige vervanging van drinkwaterleidingen. -Bij de zin dat rekening wordt gehouden met de bescherming van de drinkwatervoorziening, expliciet te benadrukken dat bij het ondersteunen van de HTO experimenten bescherming van de drinkwatervoorziening prioriteit krijgt.”

Concreet voorstel (op basis van bestaande tekst): “Bovendien wordt rekening gehouden met de bescherming van de drinkwaterwinning en de grondwaterkwaliteit in Zuid-Holland, bescherming van archeologisch erfgoed en andere functies zoals recreatie. Specifiek bij experimenten, zoals HTO, die de provincie ondersteund, zal de bescherming zoals hiervoor genoemd prioriteit krijgen”

“We vragen gemeenten en andere uitvoerende partijen om gelet op beperking van de maatschappelijke kosten en overlast aan te sluiten bij de investeringsplanningen van andere (onderhouds)werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals vervanging van het drinkwaternet, de riolering, aanleg en uitbreiding van groen en waterbergingsmaatregelen en overige aanpassingen in de openbare ruimte.” “Aanvullend hierop vragen we bij het maken van de plannen rekening te houden met de drinkwatervoorziening, specifiek – naast het afstemmen van de onderhoudswerkzaamheden – gericht op het voorkomen van (verdere) opwarming van het drinkwater door opwarming van de ondergrond door de aanleg van warmtenetten (of andere antropogene warmtebronnen).”

Antwoord

De bescherming van drinkwater, en de daarbij horende drinkwaterwingebieden is verankerd binnen het drinkwaterbeschermingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. Daarnaast onderschrijft de provincie het nationale en EU-beleid omtrent drinkwater en drinkwaterbescherming. Het is niet nodig dit expliciet in de module energie op te nemen. Zie ook de tekst onder paragraaf "afwegingskader warmtekeuze".

C006-WA030 Warmte

Indiener verzoekt de provincie in haar omgevingsbeleid: “De relatie tussen de drinkwatervoorziening en de energietransitie explicieter te benoemen in het omgevingsbeleid, specifiek de potentiële negatieve impact en de wens (noodzaak) hier proactief op te acteren.” Concreet voorstel (op basis van bestaande tekst): “De provincie stelt zich daarbij ten doel om bij te dragen aan een snelle en betaalbare warmtetransitie, met minimale impact op de ruimte rekening houdend met de circulaire economie, en klimaatadaptatie en maatschappelijke belangen zoals de drinkwatervoorziening.”

Antwoord

Zie antwoord C006-WA010

C007 - JongRES

C007-BE015 Algemeen

De indiener geeft aan de stem van jongeren in de provincie Zuid-Holland in de energietransitie te vertegenwoordigen. Volgens de indiener zal de Module Energie niet leiden tot het versnellen van de energietransitie, maar deze juist vertragen. De module spreekt over urgentie, gelet op de klimaatcrisis en de oorlog in Oekraïne. Tegelijkertijd voert een sterke nadruk op terughoudendheid van duurzame ontwikkelingen de boventoon. Volgens de indiener spreekt dit elkaar tegen. Daarnaast loopt de provincie volgens de indiener in de energietransitie qua ambities en realisatie achter op andere provincies. De opgave en het ambitieniveau vragen volgens de indiener dan ook om het nemen van verantwoordelijkheid, zeker omdat de noodzaak steeds meer toeneemt. Volgens de indiener zien we nu door de oorlog in Oekraïne wat een tekort aan energie betekent. Dit betekent zowel klimaat-technisch als economisch dat Zuid-Holland, als provincie met de grootste energievraag en een zeer laag aanbod van duurzame energie, hier sterk de gevolgen van zal ondervinden.

Als de provincie recht wil doen aan de rechten van jongeren en de energiezekerheid van Zuid-Holland, hoort volgens de indiener de insteek van deze module te zijn dat de provincie gemeenten proactief ondersteunt in de uitvoering van het Klimaatakkoord, waarbij de provincie anticipeert op een extra opgave en het afvallen van RES 1.0 zoekgebieden.

Antwoord

We zien de stem en het geluid van jongeren als een belangrijke inbreng in de energietransitie. En ook wij zien de urgentie om forse stappen te zetten in de energietransitie. We hebben dan ook een Energieprogramma lopen en bieden met deze module energietransitie meer ruimte voor duurzaam opwek op land. Ook realiseren we ons dat we afwegingen met andere sectoren en belangen maken om te komen tot een goede inrichting van onze provincie waarbij we deze met elkaar afwegen en realiseren. Uiteraard ondersteunen we gemeenten graag bij de realisatie van de energieopgave. Ook voor gemeenten is het van belang om de opgave in het gemeentelijke omgevingsbeleid vast te leggen.

C007-ZG010 Zoekgebieden

Vertaal gevoel van urgentie in actie. Sorteert voor op RES 2.0 en stel gemeenten in staat om concrete projecten voor RES 2.0 projecten te vergunnen. Volgens de indiener is het opvallend dat de provincie de ruimtelijke regie van de energietransitie via de voorgenomen module naar zich toetrekt, omdat het volgens haar het idee is dat gemeenten hier de regie nemen en provincies een controlerende en assisterende rol hebben (de gemeenten kunnen maatwerk leveren omdat zij de omgeving het beste kennen). Het breken met dit voornemen door de provincie is volgens de indiener problematisch (zie praktijkvoorbeeld in zienswijze).

Volgens de indiener is het meer wenselijke houding dat de provincie haar gemeenten meer gaat ondersteunen en de regie lokaal laat beleggen. Gemeenten dienen volgens de indiener de regie over de uitwerking van de zoekgebieden te hebben zodat er ruimte voor maatwerk ontstaat voor een zorgvuldige omgang met de landschappelijke kwaliteit. Daarnaast zal het de energietransitie versnellen, meent de indiener, omdat sommige gemeenten een stuk verder zijn in de uitwerking van de zoekgebieden dan andere gemeenten (voorbeeld Drechtsteden in zienswijze).

De indiener stelt voor om gemeenten sneller projecten te kunnen laten realiseren door hen zélf de regie te geven. De provincie kan altijd aan de hand van een zienswijze haar gedachten over de uitwerking van de zoekgebieden door een gemeente laten horen. Volgens de indiener moet er versnelt worden en moet de provincie niet afwachten.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

C007-ZG030 Zoekgebieden

Anticipeer op afvallen zoekgebieden RES 1.0 om de energietransitie haalbaar te houden. Maak het mogelijk om zoekgebieden toe te voegen in RES 2.0 of buiten RES-zoekgebieden te ontwikkelen. Volgens de indiener zijn veel zoekgebieden irrealistisch doordat niet alle RES-gebieden zijn uitgewerkt en een substantieel deel van de zoekgebieden zal afvallen. De realisatie van de RES-boden binnen de huidige RES-kaarten is volgens de indiener simpelweg onmogelijk. Volgens de indiener is het noodzaak om de ambities om te anticiperen op dit voortschrijdend inzicht door het via de module mogelijk te maken om zoekgebieden toe te voegen via RES 2.0 of projecten buiten zoekgebieden toe te staan. Een mogelijkheid die de indiener noemt is het toestaan van zonneparken buiten RES 1.0 zoekgebieden, als deze voldoen aan de ruimtelijke kwaliteitseisen van Handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie Zuid-Holland. Zo verruimt de provincie de mogelijkheden terwijl het toeziet op de ruimtelijke kwaliteit van het landschap.

Antwoord

Zie thema antwoord Zoekgebieden

In aanvulling op het thema antwoord: Buiten de zoekgebieden zon zijn zonnenvelden niet uitgesloten, maar mogelijk op locaties die passen binnen de provinciale uitwerking van de zonneladder.

Het toevoegen van nieuwe zoekgebieden is mogelijk via besluitvorming over een RES2.0 waarin deze worden opgenomen. Door vervolgens de uitwerking van de zoekgebieden uit de RES 'en op te nemen in het omgevingsprogramma s het voor de provincie sneller mogelijk om te anticiperen op nieuwe zoekgebieden in de RES2.0 aangezien het programma via een kortere ontheffingsprocedure vast te stellen is dan het herzien van de verordening.

C008 – Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

C008-BE026 Algemeen

De indiener vindt dat er behoefte is aan duidelijkheid en maatwerk vanuit de provincie bij de realisatie van de energietransitie in Zuid-Holland. De indiener geeft aan dat de afgelopen jaren een langere termijn afweging voor de energietransitie in de regio botste met de afspraken in het provinciale coalitieakkoord, waardoor verlamming ontstond bij de betrokken gemeenten en provincie om hiermee om te gaan. De indiener onderschrijft daarom de zienswijzen van Gebiedscoöperatie Groener Zoeterwoude, Coöperatie Rijnland Energie en Eneco om artikel 6.28 lid 2b overeenkomstig hun tekstvoorstel aan te passen. Daarnaast vindt de indiener dat er gezamenlijk gezocht moet blijven worden naar nieuwe windlocaties om de provinciale doelstelling in de energietransitie te kunnen halen.

Antwoord

Wij vinden het van belang dat enerzijds voortgang wordt geboekt in de energietransitie en anderzijds dat dat loopt via een duidelijk proces en een integrale afweging.

C008-EI010 Infrastructuur

De indiener pleit dat een optimale aansluiting nodig is op het bestaande energienetwerk in combinatie met een optimale verhouding tussen opgesteld vermogen zon en wind, uiteindelijk is 50% zon en 50% wind een belangrijke verhouding volgens de indiener. De indiener is geen voorstander van de sterke inzet op zonne-energie in de RES 1.0 van Zuid-Hollandse RES regio's. De indiener vindt dat in de ontwerp herziening te weinig aandacht wordt besteed aan de verhouding tussen zon en wind en dat er geen beleid wordt voorgesteld om deze onbalans te corrigeren.

Antwoord

De huidige uitkomst van de verhouding zonne- en windenergie is een resultante van een uitgebreid participatief proces met en in de regio's. Wij zullen uw suggestie meenemen bij een volgende uitwerking.

C008-WI044 Wind

De indiener geeft aan dat wanneer windlocaties beleidsmatig door gemeenten en/of binnen de RES-regio's worden vastgesteld het noodzakelijk is dat het betreffende bestemmingsplan binnen een redelijke termijn van 1 à 2 jaar geactualiseerd gaat worden. De indiener vindt dat de provincie anders dan alleen door het indienen van een zienswijze ook de aanwijzingsbevoegdheid moet benutten om tot de gewenste actualisatie van het bestemmingsplan te komen. Dit vereist volgens de indiener een actieve rol van de provincie en opname in de jaarlijkse monitoring om dit proces goed te blijven volgen.

Antwoord

In Zuid-Holland leggen GS de bevoegdheid bij de gemeente als voldoende verzekerd is dat de gemeente zich inzet voor de ontwikkeling van windenergie, ook om een versnelling van de ontwikkeling te bereiken. De provincie ondersteunt actief en faciliteert actief de gemeenten hierbij waar nodig. Voorts monitort de provincie de opgave nauwgezet. Veel vertraging bij de realisatie van windparken ligt buiten de invloedssfeer van gemeenten en provincies. Provincie is bereid via PIP/Projectbesluit windparken ruimtelijk in te passen.

C008-WI045 Wind

Voor de Zuid-Hollandse polders o.a. Krimpenerwaard en Alblasserwaard zou de indiener liever op een zorgvuldig gekozen locatie geconcentreerde opwek van windenergie willen realiseren dan

realisatie verspreid door het landschap met veel kleinschalige windturbines met een ashoogte van kleiner dan 45 meter op boerenerven en in het openweidegebied. Daarnaast vindt de indiener de impact op het landschap, aanwezige boerenlandvogels en erfvogels en de maatschappelijke lasten voor de aansluiting op het energienetwerk bijzonder groot tegen een lage opwekbijdrage voor de regio en verduurzaming van eigen bedrijfsvoering.

Antwoord

Windturbines tot 45 meter as-hoogte zijn toegestaan binnen bestaand stads- en dorpsgebied, bedrijventerreinen en glastuinbouwgebied passend bij de lokale situatie en bedrijventerreinen. Dit is ter beoordeling aan de gemeente. De provincie kan wel een zienswijze indienen, indien te weinig rekening is gehouden met het omringende landschap en de cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteiten. Omdat de boerenerven veelal buiten bestaand stads- en dorpsgebied liggen mogen hier geen hogere turbines dan 15 meter as-hoogte worden gerealiseerd. Vanuit diverse gemeenten, bedrijven en LTO zijn hieromtrent vragen gesteld, waarna is besloten hier onderzoek naar te gaan doen.

Bij de plaatsing van windturbines dienen op projectniveau effecten ten aanzien van o.m. natuur, flora en fauna en netinfrastructuur te worden onderzocht.

Zie antwoord op zienswijze C008-WI044

C008-ZG031 Zoekgebieden

De indiener onderschrijft het afwegingskader zoals dit bij de ruimtelijke uitgangspunten is opgenomen. Wel ligt er volgens de indiener een directe relatie met de opgave in de bebouwde omgeving. De indiener vindt dat het provinciaal beleid voor zon op dak nog onvoldoende effect heeft en wil voorkomen dat er onnodig extra beslag gelegd moet worden op open groene ruimte.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A007 – ZO016

Daarnaast wijzen wij graag op de provinciale maatregel Stimuleren zonne-energie op daken. Onder deze maatregel worden in het kader van het aanvalsplan projecten doorgevoerd en steeds nieuwe manieren onderzocht om zon op dak te stimuleren. De provincie is hierbij echter gebonden aan wettelijke mogelijkheden en beperkingen.

C008-ZG032 Zoekgebieden

De indiener vindt het verstandig om in te zetten op meervoudig ruimte gebruik bij de ontwikkeling van wind en zon op land. De indiener benoemt dat er kansen liggen in de transitie van bedrijventerreinen naar energieparken, met panelen op de bedrijfsdaken, windturbines aan de randen er omheen of verspreid over het terrein en een eigen trafo huis voor de energievoorziening van het terrein. Dit kan dan ook gelijktijdig versterkt worden met het aanleggen of verbeteren van groenstructuren op deze bedrijventerreinen.

Antwoord

De provincie vindt meervoudig ruimtegebruik belangrijk, ook in de zoekgebieden. Door meervoudig ruimtegebruik wordt de schaarse ruimte in Zuid-Holland immers zo efficiënt mogelijk gebruikt. De provincie erkent dat er kansen liggen om bij de transitie van bedrijventerreinen in te zetten op verduurzaming en vergroening. Zo stimuleert de provincie bijvoorbeeld zon op bedrijfsdaken via de subsidieregeling “Zonnig Zuid-Holland”. Daarnaast heeft de provincie een subsidie voor het verduurzamen van bedrijventerreinen; hiermee kunnen onder andere energiemaatregelen gefinancierd worden. Tenslotte wordt in de provinciale bedrijventerreinenstrategie sterk ingezet op het beter benutten van bedrijventerreinen. Dit betekent niet alleen inbreiding voor uitbreiding maar

ook meervoudig ruimtegebruik. Dit meervoudig ruimtegebruik geldt zowel voor economische functies als energie-opwekkers.

D – Personen en bedrijven

D001 – Drechtse Energie

D001-WI090 Wind

Indiener is van mening dat een actualisering van de huidige windlocaties noodzakelijk is omdat deze deels niet haalbaar zijn of door gemeenten niet mogelijk zijn gemaakt. Indiener ondersteunt de mogelijkheid om bestaande locaties uit te breiden. Met de voorgestelde wijziging zou windenergie versneld kunnen worden, o.a. langs de A16 en Dordtse Kil in Dordrecht. Ook met deze verruiming zal de doelstelling voor wind op land niet gerealiseerd kunnen worden en de indiener pleit er voor dat de provincie blijft zoeken naar nieuwe locaties bijvoorbeeld langs de hoofdinfrastructuur of in de nabijheid van bestaande op geplande opstellingen.

Antwoord

De provincie ondersteunt uw zienswijze om bestaande locaties uit te breiden. Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES- proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

D001-ZG033 Zoekgebieden

Indiener is van mening dat er te weinig urgentie spreekt uit de herziening en meent dat de provincie op diverse manieren belemmeringen opwerpt om zon en wind op land te kunnen realiseren. Waar locaties zijn goedgekeurd als uitwerkingsgebieden en de gemeente aan de slag wil, zegt de provincie nog niet te weten of ze medewerking zal verlenen, zelfs niet op plekken waar de bestaande RES ruimte laat. Indiener doet de aanbeveling om een positieve grondhouding in te nemen ten aanzien van de zoek- en de uitwerklocaties die in de RES staan.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

D001-ZO063 zon

Indiener meent dat de realisatie van zon op dak onvoldoende op gang komt en doet een aantal voorstellen ter versnelling:

1. Aanvullende eisen voor eigenaren van (grote) daken in de vorm van een progressief OZB-tarief (i.sm. het Rijk) en het waarderen van zonnepanelen als besparingsmaatregel voor ondernemers
2. Geen volgorde van zonnepanelen op dak en zon op land
3. Versoepeling van de eisen voor meervoudig ruimtegebruik, versterking van natuurwaarden en goede ruimtelijke inpassing van zonnevelden
4. Subsidies voor het realiseren van biodiversiteit bij zonnevelden
5. Positie voor lokale energiecoöperaties voor zon op parkeerplaatsen in combinatie met laadpalen
6. Gemeente ruimte bieden om ook kansen voor zonne-energie buiten de zoekgebieden te realiseren
7. Duidelijkheid bieden over ruimtelijk commitment bij de uitwerking van zoekgebieden voor zon
8. Meer ruimte voor combinatie van wind en zon bij agrarische bedrijven, windparken en bedrijfsterreinen

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C002 – ZO061

D002 – Solarfields Nederland B.V.

D002-PA004 Participatie

Indiener vreest dat als de provincie zeer specifieke regels gaat stellen rondom het participatieproces dit leidt tot een opeenstapeling van (vorm)vereisten, als gevolg waarvan de kaders van het participatieproces onpraktisch en ingewikkeld worden, zowel voor initiatiefnemers als participanten. Indiener wijst erop dat dit leidt tot verdere bureaucrativering van het ruimtelijke proces van zonneparken waardoor de doorlooptijd nodeloos wordt verlengd.

Antwoord

De uitgangspunten zijn bedoeld als elementen die in elk participatieplan terug zouden moeten komen, hoe deze worden ingevuld is project / locatie-specifiek. Wij hechten belang aan een goed participatieproces en vertrouwen erop dat dit uiteindelijk niet tot vertraging leidt.

D002-ZG034 Zoekgebieden

Artikel 7.76a derde lid, Omgevingsverordening

In het licht van een effectieve uitwerking van de RES 1.0, de afspraken uit het Klimaatakkoord en het subsidiariteitsbeginsel acht indiener art. 7.76a derde lid onhoudbaar.

Indiener wijst er op dat de in art. 7.76a derde lid gestelde eis dat zoekgebieden uit de RES 1.0 verder uitgewerkt moeten worden voordat vergunningen aan concrete duurzame energieprojecten verleend mogen worden onacceptabel en te rigide is in het licht van nationale en mondiale afspraken over het klimaatprobleem. Indiener wijst er op dat de uitwerking van zoekgebieden in de RES-regio's verschillen bestaan waar onvoldoende recht aan gedaan wordt en snelle uitvoering van de RES 1.0 vertraagd wordt. Indiener verzoekt de provincie om de komst van zonneparken binnen zoekgebied uit de RES 1.0 toe te staan.

Indiener is van mening dat het toestemmingsvereiste uit art. 7.76a derde lid indruist tegen de opzet van de RES en reeds in de fase van het opstellen van de RES-sen voldoende invloed kan uitoefenen en voorwaarde kan stellen. Bovendien leidt de eis tot verzwaring van de proceduretijd.

Indiener verzoekt de provincie om duidelijk te maken wat het toestemmingsvereiste uit art. 7.76a derde lid precies omvat. Indiener vraagt zich af welke procedure vooraf gaat en in wat voor soort besluit het uitgewerkte zoekgebied dient te worden vastgelegd.

Indiener wijst er op dat het toestemmingsvereiste uit art. 7.76a, derde lid op gespannen voet staat met het subsidiariteitsbeginsel ('decentraal, tenzij'). Indiener is van mening dat reeds voldoende instrumenten in handen heeft om provinciale belangen te waarborgen met de afstemming bij voorbereiding van een omgevingsvergunning c.q. planwijziging voor een concreet zonproject. Indiener verzoekt de provincie om het toestemmingsvereiste van gedeputeerde staten uit art. 7.76a, derde lid te schrappen.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

D003 – Stichting Windmolens N57 Nee!

D003-BE016 Algemeen

Energiearmoede / financieën

- 1) De indiener verzoekt dat de provincie onderbouwt welke maatregelen zij neemt om bij iedereen thuis te kunnen garanderen dat energie inderdaad betaalbaar blijft. Momenteel vindt het tegenovergestelde plaats. Wij verzoeken u deze nadere onderbouwing expliciet te geven naast de voorgestelde wijzigingen.
- 2) De indiener verzoekt te wijde provincie te onderbouwen welke maatregelen zij kan en gaat nemen indien de voorgesteld energietransitie niet haalbaar en betaalbaar is voor iedereen en op te nemen vanaf welke drempel je niet meer bij de categorie “iedereen” hoort. Waar mogelijk voorzien van een passende begroting.

Antwoord

De huidige energiecrisis wordt gekenmerkt door hoge prijzen van fossiele brandstoffen. De hoogte van de energierekening treft ook direct de burgers van Zuid-Holland. Het Rijk, de provincie en de gemeenten van Zuid-Holland zetten zich daarom in om te zorgen dat er hulp en ondersteuning komt voor bewoners die dat nodig hebben.

De provincie zet zich voor de energiecrisis in om de transitie naar schone energie (zoals afgesproken in Klimaatakkoord) voor iedereen haalbaar en betaalbaar te maken. Nu, tijdens de energiecrisis - staat de betaalbaarheid van energie zwaar onder druk en zet de provincie zich in om de transitie naar schone energie te versnellen, juist omdat dit de betaalbaarheid van energie ten goede komt.

We streven ernaar om het voor iedereen mogelijk te maken om aan de energietransitie deel te nemen. Daarbij ligt de primaire verantwoordelijkheid bij Rijk en gemeenten. In het bijzonder voor mensen die – conform TNO-onderzoek – vallen in de categorie huishoudens vallen met ‘energiearmoede’ (verwijzing naar rapport TNO) wordt ingezet op manieren om mee te doen in de energietransitie, en op verlichting van de kosten voor burgers die dit het meest nodig hebben. Dit gaat via de nationale Aanpak Energiearmoede en het Nationaal Isolatie Programma en warmtetransitie. Verder biedt het Rijk met behulp van gemeente verlichtende maatregelen, zoals de energietoeslag die beschikbaar is voor huishoudens rond het minimuminkomen.

Ten slotte krijgen individuele gemeentes vanuit het Rijk in middelen toegekend om energie armoede tegen te gaan. Het is aan de verschillende gemeenten om daar invulling aan te geven. De provincie heeft een ondersteunende de rol ten behoeve van de Zuid-Hollandse gemeenten. Op deze manier dragen we bij om de gelden op de juiste wijze bij de behoevende burger krijgen. Dit doen we op drie manieren:

We doen mee in een aantal Zuid-Hollandse wijken om samen met partners schone energie voor iedereen te realiseren. Uit deze aanpakken komen lessen naar boven en goede voorbeelden: deze delen en we ontwikkelen hierop passende producten die voor alle gemeenten in Zuid-Holland en hun uitvoeringspartners beschikbaar komen.

We ontwikkelen een netwerk om goede voorbeelden te delen en te leren van verschillende projecten en maatregelen. We delen de kennis en ervaringen die we ontwikkelen met alle gemeenten in Zuid-Holland. Voor 2022 en 2023 heeft de provincie 1,2 miljoen euro beschikbaar om dit programma uit te voeren.

Voor meer informatie over concrete projecten en voorbeelden verwijzen we naar de website: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/duurzame-verwarming/gebouwde-omgeving/inclusieve-energietransitie/>

D003-LE011 Lokaal eigendom

De indiener verzoekt de provincie te onderbouwen hoe de 50% lokaal eigendom gefaciliteerd gaat worden.

Antwoord

Zie antwoord C004 - LE010

D003-PA005 Participatie

De indiener geeft aan dat in een ingediende zienswijze op de RES 1.0 is gesteld dat de RES 1.0 niet voldoet aan het Verdrag van Aarhus waar het vroegtijdige inspraak betreft, wanneer alle opties open zijn en doeltreffende inspraak kan plaatsvinden. Er heeft volgens de indiener onvoldoende, enkel zwaar sturende burgerparticipatie plaatsgevonden naar een gewenst resultaat.

Verder is er volgens de indiener in de genoemde zienswijze opgemerkt dat de RES 1.0 in strijd is met artikel 3.4 en 3.9 AWB. De bij het besluit rechtstreeks betrokken belangen zijn volgens de indiener onvoldoende afgewogen en de nadelige gevolgen van het besluit zijn onevenredig in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Het doorlopen proces om te komen tot de RES 1.0 voldoet volgens de indiener niet aan het gestelde in artikel 8 WOB. Er is volgens de indiener onvoldoende informatie uit eigen beweging verstrekt op het moment dat dit in het belang is van een goede democratische bestuursvoering.

Antwoord

Participatie stopt niet bij RES 1.0. Zowel in het kader van de omgevingsvisie, omgevingsplan en provinciale en waterschapsverordening hebben inwoners rechten en mogelijkheden t.a.v. participatie. Evenals later bij de uitwerking richting concrete locaties en projectinitiatieven in het proces van vergunningverlening. Elke regio kiest hierin een eigen route. Dat is in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus en de nieuwe Omgevingswet.

In alle zeven Zuid-Hollandse RES'en 1.0 is sprake geweest van (inwoners)participatie. Wij zullen deze samen met gemeenten in het vervolg naar RES2.0 intensiveren. Het resultaat van dit participatieproces zal worden meegewogen bij besluitvorming over de RES2.0.

D003-PM011 MER

Volgens de indiener heeft de provincie een opdracht laten liggen om ruimte en landschap een volwaardig onderdeel te laten zijn van de RES.

Volgens de indiener wordt in de module en het MER eveneens niet ingegaan waarom windturbines op land (nabij kwetsbare) objecten het minst slechtste alternatief is. Daarbij moet volgens de indiener niet alleen gekeken worden naar de exploitatiefase, maar ook naar de aanleg en sloop, de totale levensfase van in dit geval een opwekker. Zoals eerder aangegeven is er tijdens de levensfase van een windturbine sprake van effect op de leefomgeving door erosie. Doordat dit in het grondwater komt is het effect gebied rondom een windturbine vele malen groter dan het zetten van een cirkel met een straal van 1000 meter.

Volgens de indiener doet het feit dat de wet op dit moment aangeeft dat bij een omgevingsvergunning de uitstoot van de aanlegfase niet betrokken hoeft te worden hier niets aan af. Deze regelgeving inzake stikstof mag volgens de indiener niet "verward" worden met de zeer duidelijke voorwaarden die gesteld worden aan een MER /m.e.r.

Volgens de indiener gaan de module en het MER met een te smalle scope van het gegeven uit dat het plaatsen van windturbines op land de oplossing is, de minst vervuilende en minst het milieu versturende oplossing om (duurzaam) energie op te wekken. Daarbij is volgens de indiener de scope van de module geheel gericht op het kunnen plaatsen van windturbines en zijn alle genoemde

alternatieven en milieuaspecten op deze wijze gemotiveerd en beschreven. Daarbij wordt voorbij gegaan aan het feit dat het kenmerk van een milieueffectrapportage is, dat initiatiefnemer en bevoegd gezag zich niet kunnen blindstaren op één specifieke oplossing. Er moeten alternatieven uitgewerkt en onderzocht worden.

Conclusie

De indiener concludeert dat de module zich blind staart op het mogelijk maken om windturbines te plaatsen. Er ontbreekt volgens de indiener een strategische afweging vooraf of windturbines in vergelijking met andere vormen van (duurzame) energie-opwekkers de oplossing zijn voor duurzame energie versus de effecten op de leefomgeving en wordt te gemakkelijk uitgegaan van een verdubbeling van de locaties windenergie op kaart 16, middels wijziging artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

Volgens de indiener is er nergens in het Energieakkoord opgenomen dat er per definitie windturbines op land moeten worden geplaatst, dat is volgens de indiener slechts een niet onderbouwde aanname die gedaan is, zonder gedegen onderzoek naar de effecten. Er is volgens de indiener nimmer onderzocht welke effecten er lokaal en mondiaal zijn bij de winning van grondstoffen, de productie en bouw, exploitatie en uiteindelijk sloop of vervanging. Dat de huidige stikstofwet de uitstoot van de bouw uitsluit bij omgevingsvergunningen doet volgens de indiener niks af aan het feit dat het in het kader van de milieuwetgeving verplicht is dit te onderzoeken en te kijken of dit wel het beste alternatief is. Zeker windturbines op wind luwe landsdelen geven volgens de indiener een enorme extra uitstoot, immers door de veel lagere vollasturen zijn er simpelweg meer nodig om het zelfde vermogen op te wekken. Alleen hierom al kan volgens de indiener nimmer uit onderzoek blijken dat windturbines op land in de wind luwe gebieden het beste alternatief zijn.

Antwoord

Het MER heeft betrekking op de ontwerp Herziening van de module Energietransitie van het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. De vaststelling van de zeven RES'en binnen de provincie Zuid-Holland vormt de belangrijkste aanleiding om de module Energietransitie te herzien. In de RES-regio's is gezocht naar mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie (zonne-energie en windenergie) om daarmee uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord. De herziening dient om de vanuit de RES'en voortkomende duurzame opwek van elektriciteit op land mogelijk te maken. De scope van het MER richt zich derhalve op het in kaart brengen van de milieueffecten van de inpassing van toekomstige ontwikkeling van windenergie en zonne-energie binnen de zoekgebieden zodat deze bij het vaststellen van het ontwerpbeleid gewogen kunnen worden. In het MER zijn vier alternatieven onderzocht. Deze alternatieven vallen allemaal binnen de kaders voor dit MER (zoekgebieden voor zon en wind zoals die uit het RES-proces naar voren zijn gekomen en die in de toekomst verder uitgewerkt zullen worden).

D003-PM012 MER

Volgens de indiener zijn de indicatoren voor gezondheid in het MER en de Monitor Leefomgeving onvolledig en moeten (ultrasoon)geluid, slagschaduw, trillingen en schadelijke deeltjes als gevolg van erosie van windturbines in een brede context ook opgenomen en onderzocht worden waar het gezondheid betreft. Trillingen vallen daarbij niet onder de categorie geluidsoverlast en zijn ook geen laag frequent geluid volgens de indiener. Daarnaast zijn er volgens de indiener ook zorgen over trillingen in de omgevingen in de ondergrond en is onduidelijk welke gevolgen dit heeft op het milieu. De MoLo geeft daarom onvoldoende garantie dat het aspect gezondheid voldoende wordt onderzocht. Met deze MER is volgens de indiener geen effectieve rechtsbescherming van de burger, diens lijf, goed en omgeving geregeld dan wel gewaarborgd, zoals bedoeld vanuit het Unierecht en de SMB richtlijn. Deze MER heeft een volgens de indiener een verkeerd dan wel een te beperkt gekozen invalshoek om recht te doen aan hetgeen beoogd wordt te bereiken met de uitspraak van

de Raad van State van 30 juni 2021. De indiener verwijst door naar een uitspraak van de ECLI, zie hiervoor de zienswijze.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd." Indien de uitwerking van de zoekgebieden tot concrete projecten leidt zullen deze projecten (deels) MER-plichtig zijn. Dan zal opnieuw bekeken worden welke criteria gehanteerd dienen te worden vanuit relevante wet- en regelgeving gegeven het detailniveau en de uitwerking van de projecten.

D003-PM013 MER

Volgens de indiener behoort ook het aspect erosie onderzocht te worden in het MER en de MoLo. Erosie van de rotorbladen van windmolens is volgens de indiener een onderschat probleem, aangezien de rotorbladen van windmolens opgebouwd zijn uit Epoxyharsen en polyurethaanharsen en bij erosie schadelijke stoffen vrijkomen. Deze stoffen zijn volgens de indiener vrijwel nooit opgenomen in de risicoanalyses en de gevarenklassen. Dit vormt een gevaar voor het leefmilieu. Windturbines hebben de typische eigenschap dat ze hoog boven akkers, weilanden met vee en waterbronnen staan. Er is dus een groot gebied dat beïnvloed wordt door het vrijkomen van schadelijke stoffen. Er is volgens de indiener reeds wetenschappelijk bewijs dat grondwater rondom windmolens verontreinigd is. Het is daarbij volgens de indiener belangrijk te beseffen dat erosiesnelheid exponentieel is aan de impactsnelheid of impactenergie. Bij nieuwere en grotere turbines zullen veel grotere massa verliezen optreden en dus meer schadelijke stoffen vrij komen.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd." Met betrekking tot erosie wordt opgemerkt dat RIVM recent een quick scan heeft uitgevoerd naar mogelijke gevolgen van wind op zee voor het milieu. De quick scan is hier te vinden: [Whttps://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu](https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu). Dit onderzoek is gestart, vanuit een (sectorale) publieke verantwoordelijkheid niet omdat er duidelijke aanwijzingen zijn voor risico's. Zo start binnenkort eenzelfde quick scan voor wind op land. Naar verwachting is deze aan het einde van dit jaar gereed. Daarin wordt onderzocht welke stoffen worden gebruikt en in welke mate die in het milieu terecht komen en wat daarvan de risico's zijn.

D003-PM014 MER

Volgens de indiener verzaakt de Nederlandse overheid stelselmatig haar zorgplicht. Volgens de indiener dienen alle bestuursorganen en rechtscolleges het voorzorgsprincipe voor de gezondheid van de mens in het hart van de besluitvorming te plaatsen. Ook in deze module is er volgens de indiener onvoldoende getracht gezondheidsrisico's op voorhand uit te sluiten. Volgens de indiener gaat de wijze waarop in deze module en het bijbehorende MER zijn opgesteld in zijn geheel voorbij aan de voorwaarden die gesteld worden vanuit de SMB richtlijn. Het onderdeel

milieueffect voor de bevolking en de gezondheid van de mens in de breedste zin ontbreekt. Kort gezegd meent de indiener dat:

1. De module niet SMB-proef is en in strijd met het Unierecht.
2. De module bovendien geen rekening houdt met het feit dat de overheid een verzorgplicht voor de gezondheid van de mens heeft.
3. De module met bijbehorende MER aangevuld en vervolmaakt moet worden door de provincie met alle zaken die opgenomen zijn in de voorgenoemde richtlijnen en verdragen, alsmede alle geldende wet- en regelgeving welke van toepassing is of kan zijn op deze module en bijbehorende MER.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd."

D003-PM015 MER

DE indiener stelt dat de MER niet volledig is uitgevoerd en wel op de punten: geluid (infrasoon, laagfrequent en hoorbaar lawaai), slagschaduw, trillingen (niet zijne LFG) en deeltjes die door erosie in het milieu komen. Zie voor verdere toelichting de zienswijze alles onder kopje Opmerkingen ten aanzien bijbehorende MER)

Kort gezegd:

- Dit Ontwerp is niet SMBconform en in strijd met het Unierecht.
- Dit Ontwerp houdt bovendien geen rekening met het feit dat de overheid een verzorgplicht voor de gezondheid van de mens heeft.
- Dit Ontwerp met bijbehorende MER dient u aan te vullen en te vervolmaken met alle zaken die opgenomen zijn in de voorgenoemde richtlijnen en verdragen, alsmede alle geldende wet- en regelgeving welke van toepassing is of kan zijn op dit Ontwerp en bijbehorende MER.

Antwoord

zie antwoord zienswijze D003-PM014

D003-WI078 Wind

artikel 6.28

- 1) De indiener zegt dat met de herziening van het Omgevingsbeleid Module Energietransitie niet wordt voldaan aan de kern van de uitspraak van de Raad van State (RvS) betreffende de Strategische Milieu Beoordelings-richtlijn en Unierecht, waardoor de windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit-en regeling buitenwerking zijn gesteld. En meent dat er voor het opstellen van vervangende c.q. nieuwe windturbinebepalingen eerst een planMer moet plaatsvinden.
- 2) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter toegelaten in bestemmingsplannen. En meent dat deze wijziging niet getoetst is conform de SMB-richtlijn.
- 3) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter toegelaten in bestemmingsplannen. En mist een onderbouwing van de maximale ashoogte.

- 4) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter in bestemmingsplannen zonder een maximum aantal turbines bedreigt het open landschap.
- 5) De indiener vraagt hoe het toestaan van kleine en middelgrote windturbines zich verhoudt tot met de zorgvuldig tot stand gekomen locaties windenergie op kaart 16? En vraagt of de gekozen windlocaties op kaart 16 enkel geschikt voor grote tot zeer grote windturbines?
- 6) De indiener meent dat de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter in bestemmingsplannen het streven van de gemeenten op Voorne-Putten om de benodigde windturbines aan de buitenzijde van het eiland te formeren onderuit haalt.
- 7) De indiener vraagt of het wetenschappelijk is uitgesloten dat 1-2 windturbines op een boerenerf geen aanzienlijk milieueffect hebben op de toestand van de menselijke gezondheid en veiligheid?
- 8) De indiener meent dat de milieueffecten bij windturbines niet alleen geluid betreffen, maar komen er ook door erosie giftige deeltjes vrij. Dit geldt ook voor 1-2, kleine en middelgrote windturbines.

Antwoord

1) De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd." Met betrekking tot erosie wordt opgemerkt dat RIVM recent een quick scan heeft uitgevoerd naar mogelijke gevolgen van wind op zee voor het milieu. De quick scan is hier te vinden: <https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu>. Dit onderzoek is gestart, vanuit een (sectorale) publieke verantwoordelijkheid niet omdat er duidelijke aanwijzingen zijn voor risico's. Zo start binnenkort eenzelfde quick scan voor wind op land. Naar verwachting is deze aan het einde van dit jaar gereed. Daarin wordt onderzocht welke stoffen worden gebruikt en in welke mate die in het milieu terechtkomen en wat daarvan de risico's zijn.

De deelzienswijzen 2), 3) en 4): het 3e lid van artikel 6.28 betreft staand beleid. Hier heeft geen wijziging plaatsgevonden.

5) De windlocaties op kaart 16 betreffen de grote windturbines vanaf 45 meter as-hoogte. De provincie heeft uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening en zorgvuldig ruimtegebruik (ruimtelijke kwaliteit) een belang bij de afwegingen van (grotere) windturbines. Voor kleinere windturbines wordt meer ruimte geboden vanwege het feit dat deze een lokaler effect hebben op de omgeving. Gemeenten zijn hier aan zet. Voor windturbines met een ashoogte tot 45 meter maakt de gemeente daarin haar afwegingen vanuit het lokale effect op de energieopwekking en ruimtelijke impact. Indien daarbij provinciale belangen rond landschap, cultuurhistorie, kroonjuwelen, ecologie en recreatie in het geding komen, zal de provincie daarover een zienswijze kunnen indienen. Vooroverleg hierover is daarom aan te bevelen.

6) Het 3e lid van artikel 6.28 betreft staand beleid. Hier heeft geen wijziging plaatsgevonden.

7) Bij de realisatie van windenergie, ongeacht de as-hoogte, dienen op projectniveau diverse effecten te worden onderzocht. Gezondheidsaspecten worden hierin meegenomen.

8) De scope van de MER was beperkter en heeft hier geen aandacht aan besteed. Het rijk doet hier onderzoek naar. Dat onderzoek afwachten.

D003-WI079 Wind

De voorgenomen aanpassing van artikel 7.76

- 1) De indiener vraagt verduidelijking of het gaat om een ruimtelijke uitbreiding van de huidige locaties of dat er nieuwe locaties toegevoegd kunnen worden aan kaart 16?
- 2) De indiener stelt dat het wijzigen van artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) voorgesteld zonder participatief traject en zonder gelegenheid van de gemeente om akkoord te gaan plaatsvindt, en meent dat er daardoor sprake is van “het veranderen van spelregels tijdens het spel” en stelt daarom De vraag of de voorgestelde wijziging daarom de juiste procedure is, gelet op het effect dat deze wijziging heeft op zowel ruimtelijke ordeningsgebied als op het gebied van milieu, het gebrek aan participatie en te creëren draagvlak.

Antwoord

- 1) Het gaat om een mogelijke uitbreiding van de locaties zoals weergegeven op kaart 16..
- 2) We hebben de zienswijze periode nadrukkelijk gebruikt – en hiertoe een oproep gedaan - om input te krijgen op de precieze formulering en omvang van de uitbreidingsmogelijkheid. Mede naar aanleiding hiervan is het artikel in de verordening dat gaat over de uitbreidingsmogelijkheden voor windparken aangepast.

D003-ZG011 Zoekgebieden

Algemene wet Bestuursrecht (AWB)

- 1) Met het indienen van deze zienswijze wordt beoogd te voorkomen dat de maatschappij door een ondeugdelijk besluit een energietransitie wordt in gefrommeld en naast het niet voldoen aan het Verdrag van Aarhus, daarmee in strijd is met de artikelen 3:2, 3.4, 3.46 en 3.9 Algemene wet Bestuursrecht (AWB), waarin is bepaald dat het bestuursorgaan:
 - bij de voorbereiding van het besluit de nodige kennis omtrent de relevante feiten vergaart. Zoals aangegeven is dit op essentiële onderdelen in dit Ontwerp niet gebeurd.
 - rechtstreeks de bij het besluit betrokken belangen afweegt, voor zover niet uit een wettelijk voorschrift of uit de aard van de uit te oefenen bevoegdheid een beperking voortvloeit. Zoals aangegeven is dit op essentiële onderdelen in dit Ontwerp niet gebeurd. Slechts de plaatsing van windturbines en het mogelijk maken van de uitvoering van de energietransitie zijn afgewogen, de bij het besluit betrokken belangen van omwonenden zijn niet tot onvoldoende afgewogen. Meer specifiek gaat dit daarbij om de volksgezondheid.
 - De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen; Door slechts de focus te leggen op de energietransitie door kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter toe te laten in bestemmingsplannen en windturbinelocaties te verdubbelen zonder gedegen onderzoek, is met dit Ontwerp sprake van een onevenredige verhouding tussen de nadelige gevolgen voor belanghebbenden en de met het besluit tot vaststelling van dit Ontwerp te dienen doelen. - Indien een besluit berust op een onderzoek naar feiten en gedragingen dat door een adviseur is verricht, zich ervan dient te vergewissen dat dit onderzoek op zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden. Onderliggend onderzoek ontbreekt, zie elders in deze zienswijze.

Antwoord

Het zorgvuldig benutten van de beschikbare fysieke ruimte heeft onze volle aandacht. Wij vinden het van belang dat voor het opwekken van duurzame energie in eerste instantie de gebouwen goed worden benut. Participatie is van groot belang bij de ontwikkeling en uitvoering van onze ambities. In de Regionale Energiestrategieën geven we daar met onze partners invulling aan en wij ondersteunen lokale initiatieven om de energietransitie vorm te geven. Ook lokaal eigendom van opwekinstallaties is van belang om lokaal te kunnen benutten wat daar wordt opgewekt. Ons doel: een stabiel en slim energiesysteem dat betaalbare, schone energie levert voor iedereen.

Participatie stopt niet bij RES 1.0. Zowel in het kader van de omgevingsvisie, omgevingsplan en provinciale en waterschapsverordening hebben inwoners rechten en mogelijkheden t.a.v. participatie. Evenals later bij de uitwerking richting concrete locaties en projectinitiatieven in het proces van vergunningverlening. Elke regio kiest hierin een eigen route. Dat is in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus en de nieuwe Omgevingswet.

Zoals voorgenomen in het participatieplan hebben we voornamelijk regionale belanghebbenden actief betrokken bij participatie-activiteiten. Dit zijn vaak RES-regio's en gemeenten, maar ook andere organisaties zoals energiecoöperaties, belangenorganisaties en netbeheerders. Hiermee willen we voorkomen dat participatie over besluiten in de RES, waarover al participatie is georganiseerd door gemeenten, dubbel uitgevoerd wordt. Bovendien willen we het initiatief voor participatie met inwoners bij gemeenten laten. Via samenwerking in de RES'en zijn wij daarbij aangesloten.

Tegelijkertijd willen we iedereen die geïnteresseerd is in de nieuwe module Energietransitie de mogelijkheid bieden om informatie hierover op te doen en een reactie te geven. Dit doen we bijvoorbeeld door de beschikbare informatie op de webpagina te plaatsen en uitnodigingen voor participatiemomenten breed te versturen. Daarnaast zijn er formele momenten om een reactie te geven op de voorgenomen wijzigingen, die voor iedereen open staan. Deze momenten zijn vanaf het begin in de planning opgenomen en zullen niet tot vertraging leiden.

D003-ZO059 Zon

Specifiek Artikel 6.28alid 2f

1) De indiener verzoekt het lid 2f te schrappen, omdat dit direct de vergunning voor de geluidsemissie van het bestaande windturbinepark teniet zal doen, daar de geluidsoverdracht over zonnepanelen mogelijk een onwenselijk effect hebben m.n. door de weerkaatsing van het geluid op een andere ondergrond dan waarvoor de vergunningen oorspronkelijk bedoeld zijn.

Antwoord

Artikel 6.28f is mede bedoeld voor windlocaties die reeds zijn aangewezen op kaart 16 maar nog niet zijn uitgewerkt.

Ruimtelijk gezien achten wij het van belang om deze optie mee te nemen in het artikel 6.28a lid 2 onder f. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij het niet mogelijk blijkt te zijn om nieuwe zonnevelden te combineren met bestaande windparken. Een zonneveld in combinatie met een windpark blijft altijd maatwerk.

Artikel 6.28f zal niet worden aangepast.

D004 – Exportslachterij Clazing B.V.

D004-BE017 Algemeen

De indiener geeft dat energietransitie door de Russische invasie in Oekraïne nog urgenter is geworden, met name door de stijgende energieprijzen en ik het bijzonder de afhankelijkheid van Russisch gas. De indiener herkent de urgentie om van het gas af te gaan en voelt die ook sterk waardoor ze bij de provincie bepleit deze urgentie ook door te laten klinken in haar stukken.

Antwoord

Wij onderschrijven de grotere urgentie die is komen te liggen met de huidige hoge energieprijzen om duurzame opwek te kunnen realiseren en minder afhankelijk te worden van energielevering vanuit het buitenland.

D004-LE020 lokaal eigendom

De indiener roept de provincie op meer oog te hebben voor lokale (kleinere) initiatieven. Deze boodschap mag van de indiener ook binnen de RES-regio Midden Holland doorgegeven worden. De indiener zegt dit te gaan bespreken met de gemeente Zuidplas.

Antwoord

Wij hechten veel waarde aan (de rol van) lokale initiatieven in de energietransitie en ondersteunen deze op meerdere manieren, zie hiervoor de maatregelen die zijn opgenomen in het omgevingsprogramma.

D004-ZO060 zon

Naast oog voor urgentie spoort de indiener de provincie ook aan (meer) oog te hebben voor lokale en kleinere initiatieven, ook buiten bestaand stad- en dorpsgebied om de energietransitie te bespoedigen. De indiener dient daarbij ook aan om het begrip zonneveld (beter) te definiëren en daarbij onderscheid te maken tussen (a) grotere en (b) kleinere zonnevelden. Waar voor grotere velden meer provinciale sturing nodig is, zal dit bij kleinere minder zijn. Echter door voor beide soorten gewenste voorwaarden te formuleren over landschappelijke inpassing, maximale gebruikstermijn, ontmantelen, etc. zou de indiener zeer geholpen zijn.

Antwoord

Ruimtelijk gezien achten wij het van belang om deze optie mee te nemen in het artikel 6.28a lid 2 onder f. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij het niet mogelijk blijkt te zijn om nieuwe zonnevelden te combineren met bestaande windparken. Een zonneveld in combinatie met een windpark blijft altijd maatwerk.

D004-ZO067 zon

In de module staat dat voor locaties buiten het bestaand stad- en dorpsgebied een beperkt aantal mogelijkheden voor een zonneveld staan aangegeven. Een zonneveld op de locatie van de indiener zou invloed hebben op de kwaliteit van het landschap en de ruimte voor voedselproductie. De indiener geeft hierop aan dat op de gronden die zij in gedachten heeft geen voedsel wordt geproduceerd en het zonneveld landschappelijk goed kan worden ingepast. Daarnaast ligt de locatie van het bedrijf in een zoekgebied 'zon in transitiegebieden' in Midden-Holland. De indiener spoort de provincie dan ook aan het tempo te versnellen met het concretiseren van de plannen.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze A004-ZG017

D005 – Burgercoöperatie Drechtse Energie, Solarfields en Eneco

D005-PP001 Procedure en Proces

De indiener verzoekt om bij het aanwijzen van gebieden ten behoeve van opwek van duurzame energie rekening te houden met de doorlooptijden van duurzame energieprojecten. Dit is bij zonneparken tegenwoordig geen 2 a 3 jaar maar ten minste 5 jaar.

Antwoord

De uitwerking van zoekgebieden is een proces dat primair ligt op het niveau van de RES, resp. de (samenwerking van) gemeenten. De procedure van instemming door GS kent in principe een korte doorlooptijd. De procedures bij zonneparken t/m de vergunningverlening is een gemeentelijke verantwoordelijkheid en het is aan gemeenten om te sturen op de doorlooptijden van deze procedures.

D005-ZG012 Zoekgebieden

De indiener stelt dat de voorgenomen provinciale beleidskeuze niet bijdraagt aan het bereiken van het doel van de afspraken (afgifte omgevingsvergunning uiterlijk 1 januari 2025) vanuit de NP RES of eventuele versnelling van de energietransitie. Dit terwijl de provincie als overheidsinstelling waar mogelijk de energietransitie moet versnellen.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze B003 - ZG005

D005-ZG035 Zoekgebieden

De indiener adviseert om uit te spreken dat de provincie de gemeentes steunt in haar keuze omtrent de opwek van duurzame energie in Uitwerkingsgebieden en daarbij de gemeentes in hun afwegingen te vertrouwen. Het is bij trajecten met stakeholders namelijk niet uit te leggen dat de provincie de mogelijkheid behoudt om – ook na een succesvol traject – geen medewerking aan een vergunning te verlenen.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

D005-ZG036 Zoekgebieden

De indiener ziet in dat aangewezen locaties door wettelijke belemmeringen, netcapaciteit of uitkomsten uit participatie niet kunnen worden ingevuld. En raad aan om te zorgen voor voldoende potentieel te ontwikkelen locaties zodat de doelstellingen uit de RES bereikbaar blijven.

Antwoord

Het ontwikkelen van voldoende locaties voor duurzame opwek van elektriciteit is primair een verantwoordelijkheid in RES-verband. Uit de PlanMER bij deze herziening blijkt overigens dat “met de beperkingen die volgen uit de PlanMER, het mogelijk lijkt om de opgetelde doelstellingen voor energieopwekking vanuit de RES’en binnen Zuid-Holland in te kunnen vullen.”

D005-ZO068 zon

De indiener is van mening dat artikel 7.76a lid 3 grootschalig zon op land geen recht doet aan de urgentie. Zij stellen voor om het artikel aan te passen of te verwijderen, hiervoor dragen zij de volgende argumenten aan.

Beide artikelen lijken voor onnodige vertraging te zorgen omdat uitgewerkte plannen moeten wachten op de uitwerking binnen de RES 2.0. Dit ondanks het zorgvuldige RES proces en ondanks dat de Drechtsteden in de RES 1.0 duidelijk heeft aangetoond dat zij grootschalige opwek in Uitwerkingsgebieden nodig heeft om haar doelstellingen te bereiken.

Antwoord

Zie thema antwoord subsidiariteit

D006 - Eneco

D006-CI001 industrie

Bied bedrijven en bedrijvenverenigingen toekomstperspectief om duurzame energie op te wekken in hun directe omgeving. Bijvoorbeeld wanneer de opgewekte energie aantoonbaar gebruikt wordt om bedrijven/bedrijventerreinen te verduurzamen. Door vraag en aanbod van elektriciteit bij elkaar te brengen wordt de netbeheerder ontlast.

Antwoord

De provincie onderkent het belang van decentrale energie opwek door bedrijven (onder andere ter voorkoming van netcongestie) en voert een actief beleid om bedrijven hierin te faciliteren:

- *Via het economisch beleid van de provincie wordt ingezet op het verhogen van de organisatiegraad van bedrijven (v.b. door subsidies voor samenwerking). De ervaring leert dat initiatieven alleen van de grond komen als er op betreffende bedrijventerreinen een ondernemersvereniging actief is. Via de regeling verduurzaming bedrijventerreinen kan subsidie worden aangevraagd voor onder andere decentrale energie opwek en smart grids.*
- *Via het 'aanvalsplan zon' stimuleert de provincie dat daken / bebouwing worden benut voor zonne-energie. Zo is er een online tool beschikbaar waarmee de beschikbare ruimte voor zonne-energie op daken op bijvoorbeeld bedrijventerreinen in kaart is gebracht. Verder kan er een beroep gedaan worden op de regeling 'Zonnig Zuid-Holland'.*
- *Met betrekking tot locaties voor grote windturbines (hoger dan 45 meter) hanteert de provincie hanteert de provincie een aantal uitgangspunten, waaronder dat deze turbines kunnen worden ge-plaatst 'daar waar energie gevraagd wordt'. Dat kan bijvoorbeeld op of nabij een bedrijventerrein zijn. In de provinciale omgevingsverordening staat op kaart 16 aangegeven op welke locaties grote windturbines zijn toegestaan.*
- *Specifiek voor wat betreft de industrie in het Haven Industrieel Complex in Rotterdam zet de provincie zich in voor de aanlanding van wind op zee (o.a. ten behoeve van de productie van groene waterstof en elektrificatie van industriële processen); Via de regeling energie infrastructuur op industrieterreinen (die zich richt op zgn. niet-gereguleerde infrastructuur) kan subsidie aangevraagd worden voor bijvoorbeeld het gebruik van restwarmte en de aanleg van 'dedicated' elektriciteitsinfrastructuur voor duurzaam opgewekte energie. Ook dit helpt ter voorkoming van netcongestie.*

D006-EI011 Infrastructuur

De indiener is van mening dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de verhouding zonne- of windenergie bij de vaststelling van de zoekgebieden voor duurzame energie. De energietransitie kan door de onevenwichtige inzet op zonne-energie door netcongestie worden vertraagd.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze C008 - EI010

D006-PA006 Participatie

De indiener begrijpt de keuze van de provincie niet om op voorhand in de RES 1.0 aangedragen zoekgebieden af te wijzen. Dit was de kans om vanuit participatie (lokaal) gedragen windenergielocaties nader te verkennen. Geef lokaal draagvlak een prominente plaats in uw plaatsingsvisie voor de opwek van duurzame energie.

Antwoord

Bij vaststelling over de RES1.0 hebben GS en PS besloten om vast te houden aan het bestaande beleid t.a.v. windlocaties, waardoor voorgestelde nieuwe locaties niet zijn vastgesteld (m.u.v. windlocatie

Avelingen in Gorinchem). Uitbreiding van bestaande locaties is wél mogelijk (m.u.v. windlocatie Spui in Hoeksche Waard).

D006-PA007 Participatie

Wijzig uw plaatsingsvisie van “nee, tenzij” in “ja, mits”. Een grondhouding “ja, mits”, ongeacht de locatie biedt ruimte om met elkaar het gesprek aan te gaan én gezamenlijk gedragen oplossingen te creëren.

Antwoord

Bij vaststelling van de RES1.0 hebben GS en PS besloten om vast te houden aan het bestaande beleid t.a.v. windlocaties.

De afweging voor (nieuwe) locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincie samenwerken aan de duurzaamheidsopgave en hierover het gesprek met elkaar aangaan.

D006-PA008 participatie

Betrek projectontwikkelaars of brancheverenigingen actief bij besluitvorming rond wind- en zonneparklocaties. Zij zijn ook stakeholder in het participatieproces maar worden (vaak) gepasseerd vanwege potentiële belangen. Zij zijn bereid ervaringen ten aanzien van kansrijkheid, creatie van draagvlak, financiële haalbaarheid en realiseerbaarheid te delen om haalbare zoekgebieden aan te wijzen.

Antwoord

Het gesprek over de uitwerking van bestaande zoekgebieden en het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden voor wind- en zon vind plaats in de RES-regio met onze partners. Per regio wordt door de partners bepaald welke mogelijkheden er zijn om projectontwikkelaars en brancheverenigingen te betrekken in het participatieproces. Dit kan zijn in de vorm van co-creatie / samenwerking, maar i.v.m. mogelijke belangenverstrengeling ook in een adviesrol.

D006-PM016 MER

Weidevogelgebieden worden te recht toe recht aan beoordeeld op hun ligging. Hierbij mist de connectie met wetenschappelijke literatuur. Zoekgebieden worden nu in zijn geheel geclassificeerd als niet kansrijk, dit terwijl uit wetenschappelijke studies blijkt dat de verstoring van weidevogelgebieden, gemeten vanaf de rand van een rijks- of N-weg tot 300m reeds verstoord is. Een windturbine heeft dan geen extra verstorend effect.

Antwoord

In het MER is een beoordeling gemaakt van de kansrijkheid van de zoekgebieden. In dit geval betreft het een tweeledige beoordeling. In het geval van de weidevogelgebieden is bij de beoordeling gekeken naar de beschermde status die deze gebieden hebben vanuit het provinciale beleid (beschermingscategorie 2) en de kansrijkheid om gegeven deze beschermde status windturbines te realiseren. Aanvullend is in paragraaf 4.3 de kaart Beoordeling Broedvogels en Niet-broedvogels gemaakt die als referentielaag een kaartbeeld bevat waarin voor de gehele provincie Zuid-Holland de verwachte risico's van windturbines op vogelsoorten (trekvoegel, broedvoegel, wintergast) is beoordeeld aan de hand van de verspreiding, aantallen en vliegbewegingen van deze vogelsoorten (op grond van analysekaarten van SOVON). Op deze manier ontstaat een beeld van de gebieden in de provincie waar naar verwachting de risico's van windturbines op kwetsbare soorten het grootst zijn

D006-PM017 MER

De term “Ruimte Wind” vinden wij misleidend. De term suggereert een eindconclusie, de indiener stelt de term landschappelijke inpassing voor.

Beoordeling aspect Ruimte Wind: Het aspect landschappelijke inpassing dient naar onze mening in samenhang met externe veiligheid beoordeeld te worden. Door de huidige solitaire beoordeling ontstaat een beeld dat bij meerdere zoekgebieden voldaan kan worden aan de provinciale plaatsingsvisie. Wettelijke belemmeringen staan dit echter in de weg.

Antwoord

Het is uiteraard niet de bedoeling om het de term Ruimte Wind de lezer van het MER op het verkeerde been te zetten. We passen deze paragraaftitel aan. De criteria zijn in eerste instantie los van elkaar beoordeeld (zie hoofdstuk 4 van het MER voor de beoordelingen). In paragraaf 4.11 (samenvatting effectanalyse zoekgebieden zon en wind) kan de lezer de overlap tussen de categorieën bekijken. Bij het uitwerken van de alternatieven zijn de gebieden die vanuit ruimte en externe veiligheid niet kansrijk zijn niet benut.

D006-PM018 MER

De indiener mist bij ruimte wind de onderbouwing om bij molenbiotopen een extra afstandscontour bovenop de afstandscontour van 400 meter aan te houden in de bestemmingsplannen. Op basis van welke informatie/literatuur is deze aanvullende afstand gebaseerd en zijn er in Nederland praktijkvoorbeelden waar deze extra afstandscontour wordt gebruikt?

Antwoord

De beleidsmatig vastgestelde begrenzing van de molenbiotoop is 400 meter. Meer specifiek gaat het om beperkingen ten aanzien van de hoogte van objecten (bebouwing, beplanting enz) ten opzichte van de afstand tot de molen. Hierbij is bovendien onderscheid gemaakt tussen stedelijk gebied (minder hoogtebeperkingen) en landelijk gebied (meer hoogtebeperkingen). Tijdens het opstellen van deze MER is geconstateerd dat de molenbiotopen weliswaar houvast bieden, maar dat de impact van een windturbine op 400 meter afstand groter is dan stedelijke bebouwing of beplanting, waarvoor de molenbiotoop bij instelling in 1998 vooral een antwoord op moest bieden. Vanwege de maat en schaal van windturbines wordt bij deze beoordeling daarom voor deze gebieden een extra marge toegevoegd (600 meter), echter kleiner dan bij de kroonjuwelen (1.000 meter). Deze contouren zijn gehanteerd ten behoeve van de beoordeling in deze MER, voortkomend uit een inhoudelijke overweging en geen aanvulling op het bestaande beleid. Bij uitwerking moet de daadwerkelijke impact beter in beeld gebracht worden, onder andere door gebruik te maken van visualisaties. Daarna kan afgewogen worden of de impact op de kwaliteit van de beschermde gebieden acceptabel is en of er ook binnen de hier gehanteerde ruime contouren ontwikkeling mogelijk is. Hiervoor kan aangesloten worden bij het ‘advies beleid molenbiotopen in Zuid-Holland’ van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit uit 2020. Dit advies bepleit het beleid ten aanzien van de molenbiotopen te handhaven (geen versoepeling van de regels), maar wel een mogelijkheid tot afwijking toe te voegen, onder voorwaarde van een goedgekeurd ‘landschapsplan’ waarin de vijf aspecten van cultuurhistorische betekenis (windvang, zicht, positie, status en maarschappelijke invulling) in beeld zijn gebracht. Er zijn bij ons geen praktijkvoorbeelden bekend waar deze extra afstandscontour is gebruikt.

D006-PM019 MER

De beoordeling van het aspect “luchthavens” bij windenergie (externe veiligheid) klopt niet. In H4 van Annex 14 – Aerodromes – zijn hoogterestricties opgenomen voor objecten op en rond luchthavens. Een gedeelte van de voorschriften zijn harde wettelijke beperkingsvlakken die niet doorsneden mogen worden. Er zijn geen ontheffingsmogelijkheden via mitigerende maatregelen. Bij

beoordeling van de zoekgebieden wordt deze regelgeving niet gevolgd. Bijvoorbeeld bij knooppunt Kethelplein (A20-A4), hier ligt de Approach en Transitional surfaces van Rotterdam The Hague airport overheen. Deze surfaces zijn harde beperkingsvlakken, hierdoor geldt een hoogtebeperking tussen 110 – 120 meter. Gebruikte referentieturbine bij het onderdeel 'Externe veiligheid' is een Vestas V-150 5.6MW (tiphogte 241 meter). De referentieturbine doorsnijdt de surfaces, desondanks is dit gebied beoordeeld als "kansrijk te maken". Dit terwijl er geen mogelijkheid is tot mitigerende maatregelen. Tevens kunnen wij ons niet vinden in de beoordeling "kansrijk" van zoekgebieden in de zachte wettelijke beperkingsvlakken. Wij zijn van mening dat deze als "kansrijk te maken" beoordeeld dient te worden. Gezien de impact van deze regelgeving vinden wij het essentieel dat dit meegenomen wordt in de besluitvorming.

Antwoord

Hartelijk dank voor uw oplettendheid. De harde beperkingsvlakken mogen inderdaad niet worden doorsneden. Deze doorsnijdingen zijn in de data beoordeeld als 'niet-kansrijk' en zijn ook donkerpaars van kleur in de GIS viewer. Echter, bij de toekenning van de labels in de GIS viewer is abusievelijk het label 'kansrijk te maken' gebruikt. Deze fout is ook in de tekst terecht gekomen. Dit zullen wij aanpassen. Voor onze beoordeling hebben we gebruik gemaakt van de data uit de analysekaarten van NP RES. In deze data zijn alleen de harde wettelijke beperkingsvlakken opgenomen. De zachte wettelijke beperkingsvlakken zijn hierin niet opgenomen. Deze zijn derhalve ook niet getoetst. In lijn met het advies van de Commissie MER denken we dat dit planMER als basis kan dienen voor toekomstige m.e.r.-procedures. We zullen daarom tevens de zachte wettelijke beperkingsvlakken toevoegen in de data ten behoeve van toekomstige analyses.

D006-PP002 Procedure en Proces

De indiener ziet knelpunten ontstaan die het bereiken van de RES-doelstellingen van 2030 in de weg kunnen staan.

De indiener stelt voor om voorafgaand aan de formele procedures uitgebreider aandacht te besteden aan participatie en koppelkansen om de doorlooptijd te kunnen verlagen.

De indiener vraagt de provincie haar besluitvormingstrajecten te verkorten en te versnellen zodat initiatieven voor zoeklocaties sneller kunnen worden vergund.

Antwoord

In het omgevingsprogramma RES zoekgebieden zon en wind is een aantal maatregelen opgenomen die beogen om aan de voorkant van het proces aandacht te besteden aan de integrale ontwikkeling van het zoekgebied en de inrichting van het participatieproces. Wat doorlooptijden betreft wordt verwezen naar het antwoord op D005.

D006-WI046 Wind

De huidige tekst van artikel 6.28 lid 2 biedt teveel ruimte voor interpretatie en draagt daardoor niet bij aan lokaal draagvlak. Wij adviseren om toetsbare voorwaarden toe te voegen aan de uitgangspunten waaraan de uitbreiding dient te voldoen, zoals:

- Er is lokaal draagvlak voor de uitbreiding van het windpark. Het draagvlak kan bijvoorbeeld aangetoond worden via: (i) een positief besluit van het betrokken college van B&W of (ii) de uit te breiden locatie is opgenomen als zoeklocatie windenergie in de RES 1.0 of daaropvolgende versies.
- De connectie met het/de bestaande windpark(en) wordt middels een ruimtelijke onderbouwing aangetoond.
- De eerste windturbine van het nieuwe windpark (de uitbreiding) staat uiterlijk (in lijn van het bestaande windpark) binnen een afstand van viermaal de breedte van het bestaande windpark.
- Het windpark dient te voldoen aan bestaande wet- en regelgeving

- Het windpark dient te voldoen aan de vereisten ten aanzien van participatie
- De uitbreiding in een bepaalde richting betreft een maximale verdubbeling van het aantal windturbines van de bestaande locatie.
- Indien ten behoeve van een uitbreiding gebruik gemaakt wordt van dit artikel, kan het artikel niet nogmaals gebruikt worden voor een nieuwe uitbreiding in dezelfde richting
- Houd rekening met technologische ontwikkelingen van windturbines.

Antwoord

De provincie stelt het op prijs dat u heeft meegedacht om te komen tot een formulering voor de uitbreiding. De genoemde voorwaarden sluiten grotendeels aan op bestaand beleid, zoals het voldoen aan bestaande wet- en regelgeving, participatie, ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke inpassing. De provincie heeft de mogelijkheden voor uitbreiding als volgt geformuleerd. Gemeenten kunnen door middel van het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning waarbij van het bestemmingsplan wordt afgeweken op grond van artikel 2.12 lid 1 onder a 3e onderdeel Wabo een windpark uitbreiden met een capaciteit tot en met 5 MW. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de lokale omstandigheden van deze mogelijkheid en mits de uitbreiding een samenhangend geheel vormt met het bestaande windpark en aan de overige regels uit de Omgevingsverordening wordt voldaan. Het is aan de gemeenten om hiertoe al dan niet initiatieven te ontplooiën waarbij afstemming plaatsvindt in de RES.

D006-WI047 Wind

Onderzoek de vastgestelde windlocaties op kaart 16 opnieuw en bepaal of deze kansrijk zijn voor ontwikkeling/realisatie. Realisatie op meerdere van deze locaties is nagenoeg uitgesloten. Het vasthouden aan deze locaties heeft vaak een negatief effect op lokaal draagvlak en de mogelijkheid voor nieuwe zoekgebieden in de gemeentes.

Antwoord

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De genoemde locaties zijn samen met de regio's tot stand gekomen. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES- proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

D006-ZG037 Zoekgebieden

De indiener vindt dat het nieuwe omgevingsbeleid weinig aanknopingspunten biedt om nieuwe grootschalige duurzame energieprojecten (zon/wind) op te starten. Bij zon wordt hier pas de ruimte voor geboden wanneer locaties 1 en 2 zijn vergund. Dit past ons inziens niet in het met de regio's doorlopen RES-proces. Hierin is duidelijk aangetoond dat grootschalig zon op land noodzakelijk is om de doelstellingen van 2030 te bereiken. Indien u van mening bent dat de RES 1.0 onvoldoende aantoont dat grootschalige opwek op land noodzakelijk is, adviseren wij deze beleidspassage aan te passen. Omschrijf in het artikel op welke wijze gemeenten en/of initiatiefnemers moeten aantonen dat met locaties 1 en 2 de doelstellingen niet bereikt worden.

Antwoord

Zie thema antwoord Zonneladder

D006-ZG038 Zoekgebieden

De indiener verwacht dat de vastgestelde zoekgebieden windenergie vanwege uiteenlopende zaken moeilijk te realiseren zullen zijn. De zoeklocaties bevinden zich voornamelijk langs grootschalige infra dit maakt externe veiligheid een belangrijke belemmering. De zoekgebieden bieden voornamelijk ruimte voor solitaire windturbines. Onze ervaring is dat het ontwikkelen van solitaire windturbines risicovol is en ten opzichte van windparken relatief duur.

Antwoord

De partners in de RES zijn gezamenlijk tot de zoekgebieden gekomen. De huidige zoekgebieden zijn daarom het startpunt van de verdere uitwerking. Als zoekgebieden toch niet geschikt zijn of anderen zoekgebieden in beeld komen dan kan via de besluitvorming over de RES2.0 tot een aanpassing van zoekgebieden worden gekomen.

D006-ZG039 Zoekgebieden

Draag zorg voor voldoende potentieel te ontwikkelen locaties. Niet alle locaties die vastgelegd zijn in het provinciale beleid komen daadwerkelijk tot realisatie, om doelstellingen te bereiken is het essentieel om voldoende "overcapaciteit" te hebben.

Antwoord

Zie beantwoording zienswijze D006-ZG038

D006-ZG040 Zoekgebieden

Indiener vraagt om het opstellen van uitwerkingsprincipes voor artikel 6.28a lid 3 en 4 zodat het voor initiatiefnemers en gemeenten duidelijk is wat van hen wordt verwacht. Waarin inzichtelijk wordt gemaakt wanneer er door gemeente voldaan is aan de principes van de zonneladder en wat verwacht wordt van "een bijdrage leveren aan de biodiversiteit".

Antwoord

Lid 3 regelt de mogelijkheid tot het realiseren van zonnenvelden in de zoekgebieden zon mits het zoekgebied is uitgewerkt en regionaal daarover is afgestemd. De provincie is als partner in de RES betrokken bij de verdere uitwerking. In het omgevingsprogramma heeft de provincie de maatregel 'RES Zoekgebieden zon en wind' opgenomen waarin zij haar inzet voor de uitwerking van de zoekgebieden heeft opgenomen. Deze inzet, maar ook de inzet van de andere partners betrokken bij de verdere uitwerking van de zoekgebieden, zal in gezamenlijkheid leiden tot keuzes en conclusies over deze zoekgebieden.

Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de Handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie waarin handvaten zijn opgenomen voor een zorgvuldige uitwerking van een zonnenveld. De handreiking ruimtelijke kwaliteit zonne-energie wordt uitgebreid met een module biodiversiteit met daarin inrichtings- en beheersmaatregelen voor het bevorderen van de biodiversiteit.

D007 – Turbulent

D007-BE018 Algemeen

De indiener concludeert dat de plannen in de module leiden tot beslissingen die de belangen, de gezondheid en de veiligheid van de inwoners van de provincie aanmerkelijke schade zullen toebrengen. Dit leidt volgens de indiener tot aansprakelijkheid van de bestuurders en volksvertegenwoordigers, aangezien de schade in redelijkheid te verwachten is en daarmee niet verzekeraar is. Het wordt door de indiener onoorbaar gezien dat gemeenschapsgeld gebruikt wordt ter derving van schade ontstaan door het willens en wetens handelen van bestuurders en volksvertegenwoordigers.

Antwoord

In de energietransitie is gezondheid en veiligheid uiteraard ook van groot belang om mee te wegen. We gaan hierbij uit van de rijksregelgeving en -richtlijnen, zodat in de realisatie deze zaken zijn geborgd.

D007-BE027 Algemeen

Volgens de indiener is het afstrepen van het halen van een doelstelling op basis van alleen het plaatsen van capaciteit in strijd met het beleid van de provincie om in te zetten op een zorgvuldig gebruik van grondstoffen en een circulaire economie, aangezien windturbines niet optimaal benut worden wanneer ze door overlast stilgezet moeten worden.

Antwoord

Het beleid is gericht op het realiseren van duurzaam opgewekte energie op land waarbij ook circulariteit van grondstoffen een belangrijke rol speelt. Hiervoor werken wij dan ook aan gezamenlijke projecten voor energie en circulair. Dat turbines tijdelijk stil worden gezet is een keuze bij de afweging van belangen.

D007-BE028 Algemeen

Volgens de indiener ondergraaft de provincie met het plaatsen van windturbines te dichtbij woonkerken haar eigen beleid en het bijzonder ambitie 7. Gezond en veilig Zuid-Holland. Volgens de indiener lijkt het er op dat dit niet geldt voor inwoners van Hazerswoude-Rijndijk, Koudekerk aan den Rijn en Zoeterwoude-Rijndijk en worden plannen in de Omgevingsvisie aan de kant gezet om de plannen in de module te kunnen realiseren.

Antwoord

Bij het uitwerken van zoekgebieden worden de lokale omstandigheden meegewogen en worden ook de gezondheids- en veiligheidsaspecten betrokken.

D007-PM020 MER

Volgens de indiener heeft recent wetenschappelijk onderzoek aangetoond dat er bij een windturbine van 4MW jaarlijks 180 kilo aan fijnstof vrijkomt, waaronder de zwaar kankerverwekkende stof Bisfenol A. De indiener meent dat er in de module volledig voorbij wordt gegaan aan de nadelige effecten op de volksgezondheid van windturbines in de nabijheid van woningen wat daarmee volgens de indiener de planMER onvolledig en niet bruikbaar maakt omdat deze gezondheidseffecten niet zijn onderzocht.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van

milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd." Met betrekking tot vrijkomende stoffen wordt opgemerkt dat RIVM recent een quick scan heeft uitgevoerd naar mogelijke gevolgen van wind op zee voor het milieu. De quick scan is hier te vinden: [Whttps://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu](https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu). Dit onderzoek is gestart, vanuit een (sectorale) publieke verantwoordelijkheid niet omdat er duidelijke aanwijzingen zijn voor risico's. Zo start binnenkort eenzelfde quick scan voor wind op land. Naar verwachting is deze aan het einde van dit jaar gereed. Daarin wordt onderzocht welke stoffen worden gebruikt en in welke mate die in het milieu terecht komen en wat daarvan de risico's zijn.

D007-PM021 MER

Volgens de indiener is in de planMER de vuistregel van 500 meter voor de afstand tussen een windturbine en een woonkern onvoldoende, hiermee verwijzend naar de windparken Spui en Midden Groningen. De indiener stelt voor gebruik te maken van de Europese richtlijn waarbij tien maal de ashoogte wordt gehanteerd als minimale afstand tussen windturbines en woonkernen. De indiener meent dat de vuistregel in de planMER verzonnen is en gehanteerd wordt om plaatsing van windturbines in het Groene Hart mogelijk te maken.

Antwoord

Momenteel loopt een Actieprogramma vanuit de Rijksoverheid om opnieuw Rijksregels voor windturbineparken te maken (onder andere op het aspect geluid). Daarvoor moet eerst een MER worden gemaakt. Het is de bedoeling dat het MER-traject begin 2023 is afgerond. Publicatie van de nieuwe milieuregels volgt een jaar later, na het doorlopen van de procedures hiervoor. De nieuwe regels zijn derhalve nog niet bekend. In dit MER worden de zoekgebieden voor windenergie uit de RES 1.0 beschouwd. In verband met consistentie met de RES-aanpak is gekozen om aan te sluiten bij de methodiek voor het aspect geluid van windturbines uit de analysekaarten NP RES. Wanneer de nieuwe Rijksregels bekend zijn, zal opnieuw getoetst moeten worden op dit aspect. Benadrukt wordt dat de gehanteerde vuistregelafstanden vanuit losse bebouwing (300 meter) en woonkernen (500 meter) geen harde afstandseisen of normen zijn. Het zijn vuistregelafstanden ter voorkoming van normoverschrijding door geluid van windturbines. De daadwerkelijk minimaal aan te houden afstand kan verschillen per locatie en van project tot project en is daarom op het detailniveau van dit MER niet te bepalen. Tot slot wordt opgemerkt dat bij de vaststelling van de RES1.0 door Provinciale Staten de zoekgebieden voor wind in het Groene Hart door PS niet zijn vastgesteld.

D007-WI071 Wind

De indiener noemt een aantal nadelen en gevaren van het plaatsen van windturbines op land specifiek in de nabijheid van woningen. Als referentieprojecten waar deze effecten volgens de indiener uit de hand zijn gelopen noemt de indiener het windpark aan de N33 bij Meeden en Zuidbroek en windpark Spui in de Hoeksche Waard. In het geval van de windturbines langs de N33 heeft de gemeente Midden Groningen unaniem gestemd voor het 's nachts stopzetten van de windturbines om overlast van de bewoners te beperken.

Antwoord

Bij de plaatsing van windturbines dienen op projectniveau diverse effecten ten aanzien van gezondheid te worden onderzocht. Deze dienen in een MER en/of een ruimtelijke onderbouwing te worden vastgelegd.

D007-WI072 Wind

De indiener beveelt vervolgens aan om ook de juridische consequenties van de plaatsing van windturbines nabij woningen mee te nemen in de module aangezien er volgens de indiener een onrechtmatige daad wordt gepleegd wanneer er willens en wetens windturbines in de nabijheid van woningen worden geplaatst met alle leed van dien. De indiener meent dat deze handelwijze ook in strijd is met het Burenrecht.

Antwoord

Bij de plaatsing van windturbines wordt naast de ruimtelijke en landschappelijke inpassing onderzoek naar diverse effecten gedaan. De omgeving van de beoogde windlocatie is hierbij van belang, zoals de mogelijke nabijheid van woningen, bedrijven en natuur. Participatie van de omgeving vormt een belangrijk onderdeel van het te doorlopen traject.

Voor deze herziening van dit Omgevingsbeleid heeft de Provincie een Plan-MER uit laten voeren waarmee de mogelijke milieugevolgen op planmatig niveau zijn onderzocht. Aspecten als burenrrecht kunnen pas in de fase van de concrete uitwerking van een project in de fase van de opvolgende planologische procedure of vergunningverlening worden onderzocht.

D007-WI073 Wind

Als laatste heeft vigerende jurisprudentie volgens de indiener een waardevermindering van onroerend goed vastgesteld van 40% wanneer windturbines op 300 tot 500 meter van woonkernen worden geplaatst. De indiener mist deze planschade in de module.

Antwoord

Deze herziening van de Omgevingsverordening biedt geen juridische grondslag voor tegemoetkoming in planschade of nadeelcompensatie. Deze nieuwe instructieregels werken indirect door op projectbesluiten, omgevingsplannen, en omgevingsvergunningen waarbij van het omgevingsplan zal worden afgeweken. Pas nadat deze procedures zijn doorlopen kan eventueel planschade/nadeelcompensatie in een separate procedure aan de orde worden gesteld.

D007-WI074 Wind

Zoekgebied N11 met windparken Barrepolder en Spookverlaat

Volgens de indiener zal uitbreiding van het windpark Spookverlaat leiden tot toename van de klachten en het stilzetten van de turbines. Vervanging of uitbreiding van windpark Barrepolder zal volgens de indiener leiden tot een toename van slagschaduw en gezondheidsklachten door geluidsoverlast.

Volgens de indiener bevinden het zoekgebied aan de N11 en windpark Barrepolder zich in de nabijheid van een Natura2000 gebied, de Wilck en andere broedgebieden en meent dat windturbines in de nabijheid van natuurgebieden dienen voorzien te worden van een stilstandvoorziening bij detectie van vogels.

Volgens de indiener is het zoekgebied voor wind aan de N11 te risicovol vanwege de nabijheid van een drukke snelweg en spoorlijn, hoogspanningsmasten en een hoge druk gasleiding vlak onder het oppervlak. Deze risico's worden volgens de indiener onvoldoende meegenomen in de module en planMER, iets wat de indiener onverantwoordelijk en laakbaar vindt.

Volgens de indiener is het zoekgebied voor wind aan de N11 in juni 2021 uit de RES geschrapt door de gemeenteraad van Alphen aan de Rijn. Dit schrappen komt ook terug in het recentelijke coalitieakkoord, aangezien de gemeenteraad volgens de indiener erkent heeft dat plaatsing van windturbines aan de N11 veel te dicht bij woonkerken is. Daarnaast is volgens de indiener een participatietraject gestart waarbij onder meer gezocht wordt naar alternatieve zoekgebieden voor wind op land waar plaatsing geen overlast veroorzaakt. De indiener geeft aan wel verbaast te zijn dat

het zoekgebied voor wind aan de N11 wel terugkomt in de module en heeft het gevoel dat de provincie de besluiten van de gemeente Alphen aan den Rijn terzijde schuift en de gezondheid en belangen van inwoners ondergeschikt maakt aan de plaatsing van windturbines.

Antwoord

In de RES Holland Rijnland liggen aansluitend op de bestaande windlocaties langs de N11 en A4 zoekgebieden voor windenergie. Deze sluiten aan bij de infrastructuur en zijn ruim in omvang. In deze zoekgebieden wordt onderzocht en verkend of uitbreiding van de bestaande windlocatie(s) mogelijk is.

Voorafgaand aan de plaatsing van windturbines wordt naast de ruimtelijke en landschappelijke inpassing onderzoek naar diverse effecten gedaan, zoals effecten op de natuur, beschermde flora en fauna, bescherming van waardevol cultureel erfgoed, geluid, externe veiligheid, radar, slagschaduw, lichtschildering, vaarwegen en waterstaatswerken, landschappelijke inpassing, netinfrastructuur, watertoets en archeologie. Door middel van een natuurtoets moet worden onderzocht of de plaatsing van windturbines significante effecten heeft op instandhoudingsdoelen van de Natura2000 gebieden of op beschermde soorten flora en fauna. Bij significante effecten op Natura 2000-doelstellingen is een vergunning nodig, bij negatieve effecten voor overige beschermde soorten is een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Het voorgaande dient in een MER en/of een ruimtelijke onderbouwing te worden vastgelegd. De omgeving van de beoogde windlocatie is hierbij van belang. Participatie van de omgeving vormt een belangrijk onderdeel van het te doorlopen traject.

De provincie Zuid-Holland heeft meer dan andere delen van Nederland te maken met externe veiligheidsrisico's. Er vindt hier veel transport van gevaarlijke stoffen plaats en er is hier een concentratie van risicovolle bedrijvigheid. Tegelijkertijd is Zuid-Holland een dichtbevolkte provincie, wat het risico op slachtoffers bij rampen vergroot. In de huidige situatie wordt op verschillende plaatsen in Zuid-Holland niet voldaan aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico of de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico. De aanwezigheid van windturbines kan een verhoogd risico opleveren voor de omgeving. Daarom zijn de zoekgebieden beoordeeld aan de hand van de geldende veiligheidsnormen en adviesafstanden. Onder andere op de door u genoemde nabijheid bij wegen, spoorwegen, hoogspanningsleidingen en buisleidingen. Zie hiervoor paragraaf 4.7 van het MER.

D008 – Dorpsvereniging Filopopers

D008-BE019 Algemeen

Indiener is van mening dat Schone energie niet bestaat en vindt de formulering van de Ambitie Schone Energie misleidend. Indiener is er van overtuigd dat ook kernenergie deel uit zou moeten maken van de energietransitie en neemt als voorbeeld de door de firma Rolls Royce ontwikkelde Small Modular Reactors (SMR).

Indiener verzoekt de provincie de woordkeuze “schone energie” te schrappen en aan te passen naar alternatieve energie.

Antwoord

Met schone energie doelen wij op energie waarbij er geen uitstoot is van CO₂. het gebruiken van de term 'alternatieve' energie geeft onvoldoende richting aan het type energie die we willen stimuleren.

D008-BE020 Algemeen

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welke maatregelen de provincie neemt om bij iedereen thuis te kunnen garanderen dat dit inderdaad betaalbaar blijft.

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welke maatregelen de provincie kan nemen indien de voorgestelde energietransitie niet haalbaar en betaalbaar is voor iedereen en op te nemen vanaf welke drempel je niet meer bij de categorie “iedereen” hoort.

Antwoord

zie antwoord op zienswijze D003-BE016

D008-BE025 Algemeen

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen waarom zij niet actief stimuleert en zoekgebieden opstelt voor realisatie van SMR's in de toekomst. De provincie zal daar nu mee moeten beginnen aangezien wind- en zonne-energie een tussenoplossing zullen zijn voor de huidige politieke doelstellingen maar voor de lange termijn niet kunnen voldoen aan de vraag.

Antwoord

De provincie sluit in het provinciaal omgevingsbeleid op voorhand geen CO₂-emissievrije technieken uit maar voert geen specifiek beleid op kernenergie. Overeenkomstig de Kernenergiewet is kernenergie een Rijksbevoegdheid. Als gevolg daarvan is het aan de Rijksoverheid om in samenspraak met medeoverheden beleid voor kernenergie te ontwikkelen. De provincie volgt de ontwikkelingen met betrekking tot kernenergie op de voet. Met betrekking tot kernenergie zien wij voor de provincie met name een rol in het ruimtelijk domein. De (fysieke en milieu)ruimte in onze provincie is schaars.

Het Rijk laat overigens onderzoek uitvoeren naar de inpassing van kernenergie in de energiemix richting 2030, 2050 en verder, betreft de uitkomsten van dit onderzoek bij het opstellen van een Nationaal Plan Energiesysteem en laat bij de uitwerking van de contouren van dit plan ook ruimte voor nieuwe ontwikkelingen, zoals SMR's (zie Kamerbrief Minister Jetten van 1 juli 2022 over acties die in gang zijn gezet om uitvoering te geven aan het Coalitieakkoord op het gebied van kernenergie).

D008-LE012 Lokaal eigendom

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen hoe zij lokaal eigendom daadwerkelijk gaat faciliteren aangezien indiener de ervaring heeft dat lokaal eigendom bij de verkeerde mensen terecht komt en vaak ten gunste komt van buitenlandse investeerders.

Antwoord

Lokaal eigendom beoogt juist dat het risicodragend eigendom van een grootschalig energieproject in ontwikkel-, bouw-, en exploitatiefase voor 50% in handen is van de lokale omgeving. Dit kunnen (verenigde) inwoners zijn, maar ook lokale bedrijven (eigendom van lokale ondernemers) of overheden.

D008-LE021 lokaal eigendom

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welke waarborgen zij wenst op te nemen in het participatieplan bij onwenselijke overlast, dus daadwerkelijke tijdelijk stil kunnen zetten van windturbines die buiten de geldende geluidnorm om, teveel overlast veroorzaken voor omwonenden.

Antwoord

Eén van de uitgangspunten die we vragen aan de initiatiefnemer om mee te nemen in het participatietraject is het aangaan van een dialoog. Onderwerpen als overlast (en mogelijke maatregelen om die te beperken) kunnen dan aanbod komen. Het is zaak om bij de doorwerking te bewaken en te communiceren hoe vervolgens met dergelijke aangedragen onderwerpen wordt omgegaan.

Daarnaast vragen wij initiatiefnemers in gesprek te gaan met omwonenden over de mogelijkheid voor lokaal eigendom en andere vormen van financiële participatie. Het streven naar 50% lokaal eigendom heeft als doel de omgeving zeggenschap te geven over keuzes zoals maatregelen om overlast te beperken.

D008-PA009 Participatie

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welk platform zij gaat gebruiken om op een open en transparante manier vorm te geven aan participatiebeleid en hoeveel extra ambtenaren hiervoor worden ingezet.

Antwoord

We staan voor een gedegen participatieproces en vragen zodoende van de verschillende regio's om hier invulling aan te geven aan de hand van de uitgangspunten zoals beschreven in de module Energietransitie. In deze uitgangspunten is opgenomen dat een goed platform bijdraagt aan een open en toegankelijk participatieproces. Wij schrijven niet voor wélk platform dat moet zijn, zelf maken we gebruik van OpenStad.

In het participatieplan wordt opgenomen welke activiteiten georganiseerd worden en hoeveel menskracht daarvoor nodig is.

D008-PA010 Participatie

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen waarom draagvlak, zoals eerder gesteld door de Gedeputeerde een moeilijk en ingewikkeld begrip is.

Antwoord

Draagvlak is een dynamisch begrip, dat kan wijzigen in de tijd, onder bepaalde voorwaarden of naar mate men meer kennis verkrijgt. Het is daarom niet opportuun om op één moment in de tijd een definitieve uitspraak te doen over het wel/niet bestaan van draagvlak.

D008-PA011 Participatie

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen of draagvlak ondergeschikt is aan de belangen van een exploitant en politieke ambities en welke maatstaf hiervoor gebruikt wordt.

Antwoord

Bij elk project en elk besluit worden verschillende belangen tegen elkaar afgewogen, draagvlak is daar één van en bij energieprojecten tellen ook de ruimtelijke inpassing, de technische mogelijkheid om aan te sluiten op het energienetwerk en de bijdrage die een project levert aan de doelstelling voor duurzame opwek mee.

D008-PA012 Participatie

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen hoe de open en transparante intenties zich verhouden tot het beperken in de mate van invloed van het publiek (blz. 64)

Antwoord

In het participatieplan m.b.t. deze module Energietransitie is aangegeven dat voor dit proces de provincie kiest voor de rol van presterende overheid en participatievormen die daarbij passen. Deze keuze is o.i. passend in een proces waar de richting wordt gegeven door het vigerend beleid, de vastgestelde RES'en en het coalitieakkoord. We raadplegen de deelnemers aan het participatieproces en wegen hun adviezen mee in het besluit.

Daarnaast hebben wij onszelf ten doel gesteld 'eenieder' te informeren over het proces en de ontwikkeling van de inhoud van deze module, zodat dit zoveel mogelijk 'open en transparant' gebeurt.

D008-WI048 Wind

Indiener meent vast te stellen dat naast grootschalige industriële windturbines de provincie wil stimuleren om ook in te zetten op kleine windmolens met een as hoogte tot 45 meter. Indiener is van mening dat dit een extra belasting betekent van de leefomgeving zonder dat deze wijziging MER-getoetst is conform de SMB-richtlijn. Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen hoe zich dit verhoudt met de zorgvuldig tot stand gekomen locaties windenergie op kaart 16. Zijn die dan alleen nog geschikt voor de grote tot zeer grote windturbines? In ieder geval leidt deze wijziging tot verandering van het open (agrarisch) landschap naar een industrieel landschap dat voor met name in de Hoeksche Waard zeer onwenselijk is. Het authentieke polderlandschap in de Hoeksche Waard wordt met toelaten van dergelijke typen windturbines onherstelbaar beschadigd ten gunste van een enkeling die daar dan profijt van zou hebben.

Antwoord

Het MER onderzoekt de inpassing van grootschalige zon en wind in de zoekgebieden. Het stimuleren om ook in te zetten op kleine windmolens met een as hoogte tot 45 meter vormt geen herziening ten opzichte van het huidige beleid en is derhalve niet in het MER onderzocht.

Huidig Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland. Windenergie op land: "Naast de moderne grote windturbines is er in de provincie ruimte voor kleinere windturbines. Turbines met een ashoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied worden geplaatst en turbines tot 45 meter binnen bestaand stads- en dorpsgebied of binnen het glastuinbouwgebied, voor zover dat past bij de lokale situatie. Dit is ter beoordeling van de gemeente."

D008-WI049 Wind

Indiener vindt de in de verordening opgenomen opruimplicht voor windturbines een stap in de goede richting.

Antwoord

Deze zienswijze ondersteunt de provincie. In de verordening wordt opruimplicht aangepast naar sloopverplichting.

D008-WI050 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen op welke basis herkeuring plaatsvindt en welke keuringsinstantie hiertoe bevoegd is.

Antwoord

In het beleid geeft de provincie haar visie aan op hergebruik en niet in de verordening, omdat er onvoldoende handvatten zijn voor de praktijk om ruimtelijke plannen op dit onderdeel te toetsen. Daarnaast spelen bouwtechnische voorschriften bij het gebruik van materialen vaak een rol, wat geregeld is in het Bouwbesluit/Bbl.

D008-WI051 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welke financiële borg verlangd gaat worden van de exploitant om er zeker van te zijn dat de exploitant deze zogenaamde opruimplicht ook daadwerkelijk gaat nakomen en niet afgewenteld wordt op de belastingbetaler.

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen waarom zij als overheid mee zou willen werken aan de dumping van gebruikte windturbines in het buitenland?

Antwoord

Wie verantwoordelijk is voor het verwijderen van de windturbines is in de vergunning geregeld. In principe is de exploitant voor het verwijderen van de windturbines en de kosten hiervan verantwoordelijk.

D008-WI052 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen waarom zij als overheid mee zou willen werken aan de dumping van gebruikte windturbines in het buitenland?

Antwoord

De provincie wil een volledig circulaire economie in Zuid-Holland bereiken en stimuleren. Zo ook windturbines die na een herkeuring een tweede leven krijgen (in binnen of buitenland).

D008-WI053 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen welke onderdelen van een windturbine recyclebaar en welke herbruikbaar zijn.

Antwoord

De ontwerptekst wordt hierop aangepast. In de Omgevingsverordening nemen we een sloopplicht op en in de beleidskeuze de ambitie voor een circulaire economie. Windturbines zijn nu al voor ca. 90% recyclebaar, waarbij voornamelijk de windturbinebladen moeilijk te recyclen zijn. De herbruikbaarheid van de windturbineonderdelen is afhankelijk van de status na ontmanteling. De provincie zet zich via verschillende trajecten in om de circulaire verwerking van windturbines te bevorderen en door de aanvulling van deze ambitie wil de provincie circulariteit in de windenergie stimuleren.

D008-WI054 Wind

Indiener verzoekt de provincie op te nemen bij inpassing van toekomstige windturbines deze alleen nog te vergunnen voor bepaalde tijd.

Antwoord

De provincie ondersteunt deze zienswijze niet met het oog op een haalbare businesscase en zodoende het stimuleren van de energietransitie.

D008-WI055 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen of zij bij toekomstige windturbineparken, die vaak in handen zijn van buitenlandse investeerders/aandeelhouders, ook daadwerkelijk kan opleggen dat deze windturbines tot einden levensduur op de vergunde locatie blijven staan.

Antwoord

In Zuid-Holland leggen GS de bevoegdheid bij de gemeente voor de realisatie van windenergie. Dit betekent dat gemeenten de vergunningen afgeven voor windparken. De termijn wordt in de vergunning geregeld. Maar dan kan de exploitant alsnog binnen de bestaande vergunning de turbines eerder weghalen en vervangen door andere turbines.

D008-WI056 Wind

Indiener beschrijft uitgebreid hoe de omwonenden van Windpark Spui en ook andere investeerders financieel konden deelnemen aan de realisatie van het windpark en welke bezwaren indiener daarbij meent te moeten vaststellen.

Indiener verzoekt de provincie om waarborgen op te nemen dat vergelijkbare praktijken van financiële participatie zoals bij Windpark Spui in de toekomst niet meer voorkomen.

Antwoord

Lokaal Eigendom is een nieuwe beleidskeuze die voortkomt uit het klimaatakkoord. De provincie streeft ernaar dat in de projecten in Zuid-Holland minimaal 50% van het eigendom belegd wordt bij lokale partijen. Dat kan gaan om energie-coöperaties, lokale overheden en lokale bedrijven. Hierdoor kan de omgeving meebeslissen over een project in de ontwikkel-, bouw- en exploitatiefase. De provincie verwacht dat een initiatiefnemer streeft naar minimaal 50% lokaal eigendom van een project en laat zien hoe daaraan is gewerkt. Als provincie leggen we de inspanningsverplichting op om actief te streven naar minimaal 50% financiële lokale deelname.

Aanvullend hierop kunnen in gesprek met de omgeving andere vormen van financiële participatie worden afgesproken.

D008-WI057 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen in welke mate haar doelstelling transparant te zijn overeenkomt met de uitvoering van de obligatielening windpark Spui en waarom nooit onderzoek is gedaan naar de doorwerking van deze obligatieregeling.

Antwoord

De vragen over de obligatieregeling in het kader van windpark Spui achten wij niet van toepassing op de herziening omgevingsbeleid module energie omdat het specifiek op de regelingen van dit windpark gaat.

D008-WI058 Wind

Indiener is van mening dat het wetenschappelijk onderzoek dat plaatsvindt naar participatievormen niet nodig is.

Antwoord

Vanuit de ervaring die we nu opdoen met het (onafhankelijke) draagvlakonderzoek rondom de uitwerking van de zoeklocatie Avelingen, komen we tot een voorgestelde methodiek om in de toekomst draagvlakonderzoeken vorm te geven. Voorafgaand aan het uitwerken van de zoekgebieden en zoeklocaties stemmen wij graag met onze RES-partners en/of de initiatiefnemers van een project een participatieplan af, waarin de 4D's zijn opgenomen. 4D's: doelen, dialoog, diversiteit en doorwerking.

D008-WI059 Wind

Indiener verzoekt de provincie te onderbouwen waarom geen opdracht is gegeven tot onderzoek naar overlast in de geluidsproblematiek met gezondheidsschade tot gevolg.

Antwoord

De vraag over het niet geven van een opdracht naar onderzoek van geluidsoverlast in het kader van achten wij niet van toepassing op de herziening module energie. Verwijzen naar het landelijke traject rondom nieuwe regels en planMER.

D008-WI061 Wind

Indiener onderkent dat in de herziening Windpark Spui uitgesloten wordt van een eventuele uitbreiding van het windpark maar geeft desalniettemin aan bezwaar te hebben tegen de mogelijkheid van uitbreiding van windparken in de provincie. Zij verzoekt de provincie te onderbouwen op welke wijze de provincie een nieuwe inpassing zou willen realiseren en vergunning zou willen verlenen voor een verdubbeling van het aantal windturbines in bestaande windturbineparken. De terinzage gelegde ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie dient volgens indiener rekening te houden met de voorwaarden die gesteld zijn in de SMB-richtlijn en deze nader uit te werken. Dit is naar mening van indiener niet tot onvoldoende gebeurd. Het ontwerp van de Herziening Omgevingsbeleid Module Energietransitie biedt volgens indiener geen deugdelijk materieel toetsingskader, terwijl er weldegelijk verbanden bestaan tussen windturbines en mogelijke veroorzaking van gezondheidsschade wordt volgens indiener geheel buiten beschouwing gelaten en niet meegenomen in de MER.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze WI008 - A003

D008-WI068 Wind

Indiener verzoekt tevens op te nemen in de herziening dat er geen nieuwe vergunningen worden afgegeven voor plaatsing windturbines totdat het Rijk definitief de nieuwe regels voor nationale windturbinebepalingen leefomgeving heeft vastgesteld.

Antwoord

Het blijft mogelijk om toestemmingen te verlenen voor nieuwe parken. Dat vraagt wel wat van de onderzoeken en de motivering die aan besluiten ten grondslag worden gelegd, omdat je geen aansluiting meer kunt zoeken bij de windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit. Het vaststellen van besluiten moet gebeuren op basis van een eigenstandige, op de locatie toegesneden afweging. Op basis daarvan zal onderbouwd moeten worden welke hinder voor de specifieke locatie aanvaardbaar wordt geacht. Vanuit Zuid-Holland ondersteunen we onze gemeenten die met eigen

lokale normering aan de slag willen, dit vanuit het oogpunt het tempo voor de realisatie van windenergie vast te houden.

D009 – Rijnland Energie, Gebiedscoöperatie Groener Zoeterwoude en Eneco

D009-PA013 Participatie

Indiener is van mening dat in de herziening onvoldoende rekening wordt gehouden met de wensen van burgers en lokaal draagvlak. De ontwikkeling van duurzame energie is een complexe opgave waarbij lokaal draagvlak essentieel is. Indiener stelt voor dat lokaal draagvlak een belangrijke plaats in de plaatsingsvisie inneemt door bij initiatieven met lokaal draagvlak uit te gaan van “ja, mits” ook in het Groene Hart.

Antwoord

Bij vaststelling van de RES1.0 hebben GS en PS besloten om vast te houden aan het bestaande beleid t.a.v. windlocaties. Dit houdt in dat nieuwe locaties voor windenergie in het Groene Hart zijn uitgesloten. (Onderzoek naar) uitbreiding van bestaande locaties is wel mogelijk. De bovenregionale rol van de provincie en de provinciale belangen maken het juist bij een complexe opgave als de energietransitie, noodzakelijk om een goede integrale afweging te maken, waarbij voorkeuren van de lokale omgeving nadrukkelijk mee worden genomen.

D009-WI075 Wind

Indiener wil met deze zienswijze aangeven dat een concretisering van de omgevingsverordening nodig is in relatie tot mogelijkheden van windenergie in de oksel van de A4-N11 te Zoeterwoude. Indiener is van mening dat de huidige tekst te veel interpretatiemogelijkheden heeft en daardoor niet bijdraagt aan de creatie van draagvlak. Indiener adviseert om artikel 6.28 lid 2b (OVZH) aan te passen:

- Maak het artikel SMART zodat het richting geeft en ruimte biedt voor maatwerk oplossingen;
- Houdt rekening met technologische ontwikkelingen van windturbines;
- Voeg toetsbare voorwaarden aan de uitgangspunten waaraan de uitbreiding dient te voldoen toe, zoals:
 - a. Er is lokaal draagvlak voor de uitbreiding van het windpark. Dit kan worden aangetoond via een positief besluit van het betrokken College van B&W of de uit te breiden locatie is opgenomen als zoeklocatie windenergie in de RES 1.0 of daaropvolgende versies
 - b. Een ruimtelijke onderbouwing van de connectie met het/het bestaande windpark(en);
 - c. De eerste windturbine van het nieuwe windpark (“de uitbreiding”) staat uiterlijk (in lijn van het bestaande windpark) binnen een afstand van viermaal de breedte van het bestaande windpark;
 - d. Het windpark dient te voldoen aan bestaande wet- en regelgeving;
 - e. Het windpark dient te voldoen aan de vereisten ten aanzien van participatie;
 - f. Indien ten behoeve van een uitbreiding gebruik gemaakt wordt van dit artikel, kan dit artikel voor een nieuwe uitbreiding in dezelfde richting niet nogmaals gebruikt worden;
 - g. De uitbreiding in een bepaalde richting betreft een maximale verdubbeling van het aantal windturbines van de bestaande locatie;
 - h. Indiener ondersteunt de keuze om de uitbreiding te beperken tot een maximale verdubbeling van het bestaande windpark.

Antwoord

Zie ook zienswijze WI052-D011

D009-WI076 Wind

Indiener is van mening dat de huidige plaatsingsvisie de bedrijven en bedrijvenvereniging in Zoeterwoude beperkt toekomstperspectief biedt om duurzame energie uit hun directe omgeving te gebruiken. Dit heeft negatieve impact op de concurrentiepositie van (een gedeelte van) de bedrijven(terreinen) in Zoeterwoude. Indiener stelt voor dat de provincie medewerking verleend aan

windenergieprojecten, wanneer de opgewekte energie aantoonbaar gebruikt wordt om bedrijven/bedrijventerreinen te verduurzamen én dit de netbeheerder kan ontlasten.

Antwoord

De provincie is hier voorstander van, waarbij de provinciale criteria en uitgangspunten, voor onder meer landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit, participatie en draagvlak van kracht blijven.

D010 – Kernplatform Duinhoek

D010-PA014 Participatie

De indiener geeft aan dat in een ingediende zienswijze op de RES 1.0 is gesteld dat de RES 1.0 niet voldoet aan het Verdrag van Aarhus waar het vroegtijdige inspraak betreft, wanneer alle opties open zijn en doeltreffende inspraak kan plaatsvinden. Er heeft volgens de indiener onvoldoende, enkel zwaar sturende burgerparticipatie plaatsgevonden naar een gewenst resultaat.

Verder is er volgens de indiener in de genoemde zienswijze opgemerkt dat de RES 1.0 in strijd is met artikel 3.4 en 3.9 AWB. De bij het besluit rechtstreeks betrokken belangen zijn volgens de indiener onvoldoende afgewogen en de nadelige gevolgen van het besluit zijn onevenredig in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Het doorlopen proces om te komen tot de RES 1.0 voldoet volgens de indiener niet aan het gestelde in artikel 8 WOB. Er is volgens de indiener onvoldoende informatie uit eigen beweging verstrekt op het moment dat dit in het belang is van een goede democratische bestuur voering.

Antwoord

Zie antwoord op zienswijze D003 - PA005

D010-PM024 MER

Volgens de indiener heeft de provincie een opdracht laten liggen om ruimte en landschap een volwaardig onderdeel te laten zijn van de RES.

Volgens de indiener wordt in de module en het MER eveneens niet ingegaan waarom windturbines op land (nabij kwetsbare) objecten het minst slechtste alternatief is. Daarbij moet volgens de indiener niet alleen gekeken worden naar de exploitatiefase, maar ook naar de aanleg en sloop, de totale levensfase van in dit geval een opwekker. Zoals eerder aangegeven is er tijdens de levensfase van een windturbine sprake van effect op de leefomgeving door erosie. Doordat dit in het grondwater komt is het effect gebied rondom een windturbine vele malen groter dan het zetten van een cirkel met een straal van 1000 meter.

Volgens de indiener doet het feit dat de wet op dit moment aangeeft dat bij een omgevingsvergunning de uitstoot van de aanlegfase niet betrokken hoeft te worden hier niets aan af. Deze regelgeving inzake stikstof mag volgens de indiener niet “verward” worden met de zeer duidelijke voorwaarden die gesteld worden aan een MER/m.e.r. Volgens de indiener gaan de module en het MER met een te smalle scope van het gegeven uit dat het plaatsen van windturbines op land de oplossing is, de minst vervuilende en minst het milieu verstorende oplossing om (duurzaam) energie op te wekken. Daarbij is volgens de indiener de scope van de module geheel gericht op het kunnen plaatsen van windturbines en zijn alle genoemde alternatieven en milieuaspecten op deze wijze gemotiveerd en beschreven. Daarbij wordt voorbijgegaan aan het feit dat het kenmerk van een milieueffectrapportage is, dat initiatiefnemer en bevoegd gezag zich niet kunnen blindstaren op één specifieke oplossing. Er moeten alternatieven uitgewerkt en onderzocht worden.

De indiener concludeert dat de module zich blind staart op het mogelijk maken om windturbines te plaatsen. Er ontbreekt volgens de indiener een strategische afweging vooraf of windturbines in vergelijking met andere vormen van (duurzame) energie-opwekkers de oplossing zijn voor duurzame energie versus de effecten op de leefomgeving en wordt te gemakkelijk uitgegaan van een verdubbeling van de locaties windenergie op kaart 16, middels wijziging artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening.

Volgens de indiener is er nergens in het Energieakkoord opgenomen dat er per definitie windturbines op land moeten worden geplaatst, dat is volgens de indiener slechts een niet onderbouwde aanname

die gedaan is, zonder gedegen onderzoek naar de effecten. Er is volgens de indiener nimmer onderzocht welke effecten er lokaal en mondiaal zijn bij de winning van grondstoffen, de productie en bouw, exploitatie en uiteindelijk sloop of vervanging. Dat de huidige stikstofwet de uitstoot van de bouw uitsluit bij omgevingsvergunningen doet volgens de indiener niks af aan het feit dat het in het kader van de milieuwetgeving verplicht is dit te onderzoeken en te kijken of dit wel het beste alternatief is. Zeker windturbines op wind luwe landsdelen geven volgens de indiener een enorme extra uitstoot, immers door de veel lagere vollaasturen zijn er simpelweg meer nodig om hetzelfde vermogen op te wekken. Alleen hierom al kan volgens de indiener nimmer uit onderzoek blijken dat windturbines op land in de wind luwe gebieden het beste alternatief zijn.

Antwoord

Het MER heeft betrekking op de ontwerp Herziening van de module Energietransitie van het Omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland. De vaststelling van de zeven RES'en binnen de provincie Zuid-Holland vormt de belangrijkste aanleiding om de module Energietransitie te herzien. In de RES-regio's is gezocht naar mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie (zonne-energie en windenergie) om daarmee uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord. De herziening dient om de vanuit de RES'en voortkomende duurzame opwek van elektriciteit op land mogelijk te maken. De scope van het MER richt zich derhalve op het in kaart brengen van de milieueffecten van de inpassing van toekomstige ontwikkeling van windenergie en zonne-energie binnen de zoekgebieden zodat deze bij het vaststellen van het ontwerpbeleid gewogen kunnen worden. In het MER zijn vier alternatieven onderzocht. Deze alternatieven vallen allemaal binnen de kaders voor dit MER (zoekgebieden voor zon en wind zoals die uit het RES-proces naar voren zijn gekomen en die in de toekomst verder uitgewerkt zullen worden).

D010-PM025 MER

Volgens de indiener zijn de indicatoren voor gezondheid in het MER en de Monitor Leefomgeving onvolledig en moeten (ultrasoon)geluid, slagschaduw, trillingen en schadelijke deeltjes als gevolg van erosie van windturbines in een brede context ook opgenomen en onderzocht worden waar het gezondheid betreft. Trillingen vallen daarbij niet onder de categorie geluidsoverlast en zijn ook geen laag frequent geluid volgens de indiener. Daarnaast zijn er volgens de indiener ook zorgen over trillingen in de omgevingen in de ondergrond en is onduidelijk welke gevolgen dit heeft op het milieu. De MoLo geeft daarom onvoldoende garantie dat het aspect gezondheid voldoende wordt onderzocht. Met deze MER is volgens de indiener geen effectieve rechtsbescherming van de burger, diens lijf, goed en omgeving geregeld dan wel gewaarborgd, zoals bedoeld vanuit het Unierecht en de SMB-richtlijn. Deze MER heeft een volgens de indiener een verkeerd dan wel een te beperkt gekozen invalshoek om recht te doen aan hetgeen beoogd wordt te bereiken met de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021.

De indiener verwijst door naar een uitspraak van de ECLI, zie hiervoor de zienswijze.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd."

D010-PM026 MER

Volgens de indiener behoort ook het aspect erosie onderzocht te worden in het MER en de MoLo. Erosie van de rotorbladen van windmolens is volgens de indiener een onderschat probleem,

aangezien de rotorbladen van windmolens opgebouwd zijn uit Epoxyharsen en polyurethaanharsen en bij erosie schadelijke stoffen vrijkomen. Deze stoffen zijn volgens de indiener vrijwel nooit opgenomen in de risicoanalyses en de gevarenklassen. Dit vormt een gevaar voor het leefmilieu. Windturbines hebben de typische eigenschap dat ze hoog boven akkers, weilanden met vee en waterbronnen staan. Er is dus een groot gebied dat beïnvloed wordt door het vrijkomen van schadelijke stoffen. Er is volgens de indiener reeds wetenschappelijk bewijs dat grondwater rondom windmolens verontreinigd is. Het is daarbij volgens de indiener belangrijk te beseffen dat erosiesnelheid exponentieel is aan de impactsnelheid of impactenergie. Bij nieuwere en grotere turbines zullen veel grotere massa verliezen optreden en dus meer schadelijke stoffen vrijkomen.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd." Met betrekking tot erosie wordt opgemerkt dat RIVM recent een quick scan heeft uitgevoerd naar mogelijke gevolgen van wind op zee voor het milieu. De quick scan is hier te vinden: <https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-milieu>. Dit onderzoek is gestart, vanuit een (sectorale) publieke verantwoordelijkheid niet omdat er duidelijke aanwijzingen zijn voor risico's. Zo start binnenkort eenzelfde quick scan voor wind op land. Naar verwachting is deze aan het einde van dit jaar gereed. Daarin wordt onderzocht welke stoffen worden gebruikt en in welke mate die in het milieu terecht komen en wat daarvan de risico's zijn.

D010-PM027 MER

Volgens de indiener verzaakt de Nederlandse overheid stelselmatig haar voorzorgplicht. Volgens de indiener dienen alle bestuursorganen en rechtscolleges het voorzorgsprincipe voor de gezondheid van de mens in het hart van de besluitvorming te plaatsen. Ook in deze module is er volgens de indiener onvoldoende getracht gezondheidsrisico's op voorhand uit te sluiten.

Volgens de indiener gaat de wijze waarop in deze module en het bijbehorende MER zijn opgesteld in zijn geheel voorbij aan de voorwaarden die gesteld worden vanuit de SMB-richtlijn. Het onderdeel milieueffect voor de bevolking en de gezondheid van de mens in de breedste zin ontbreekt. Kort gezegd meent de indiener dat:

1. De module niet SMB-proef is en in strijd met het Unierecht.
2. De module bovendien geen rekening houdt met het feit dat de overheid een voorzorgplicht voor de gezondheid van de mens heeft.
3. De module met bijbehorende MER aangevuld en vervolmaakt moet worden door de provincie met alle zaken die opgenomen zijn in de voorgenoemde richtlijnen en verdragen, alsmede alle geldende wet- en regelgeving welke van toepassing is of kan zijn op deze module en bijbehorende MER.

Antwoord

De provincie heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. De Commissie m.e.r. adviseert, als onafhankelijke organisatie, over de inhoud van milieueffectrapporten. In het advies geeft de Commissie het volgende aan: "De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de aanpassing van de Module Energietransitie. De milieu-informatie sluit aan bij het detailniveau van het besluit en het huidige uitwerkingsniveau van de zoekgebieden uit RES 1.0 voor zon en wind. In het kader van RES 2.0 zullen de zoekgebieden nader worden geconcretiseerd en begrensd."

D010-PM028 MER

Volgens de indiener wordt in de module door de wijziging van artikel 6.28, 3de lid gemakshalve ten behoeve van de energietransitie kleine windturbines met een max as hoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max as hoogte van 35-45 meter toegelaten in bestemmingsplannen. Dit betekent volgens de indiener een extra belasting van de leefomgeving zonder dat deze wijziging MER-getoetst is conform de SMB-richtlijn.

Antwoord

Het MER onderzoekt de inpassing van grootschalige zon en wind in de zoekgebieden. Het stimuleren om ook in te zetten op kleine windmolens met een as hoogte tot 45 meter vormt geen herziening ten opzichte van het huidige beleid en is derhalve niet in het MER onderzocht.

Huidig Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland. Windenergie op land: "Naast de moderne grote windturbines is er in de provincie ruimte voor kleinere windturbines. Turbines met een as hoogte tot 15 meter mogen binnen en buiten bestaand stads- en dorpsgebied worden geplaatst en turbines tot 45 meter binnen bestaand stads- en dorpsgebied of binnen het glastuinbouwgebied, voor zover dat past bij de lokale situatie. Dit is ter beoordeling van de gemeente."

D010-PM029 MER

Volgens de indiener gaan de module en het MER met een te smalle scope van het gegeven uit dat het plaatsen van windturbines op land de oplossing is, de minst vervuilende en minst het milieu verstorende oplossing om (duurzaam) energie op te wekken. Daarbij is volgens de indiener de scope van de module geheel gericht op het kunnen plaatsen van windturbines en zijn alle genoemde alternatieven en milieuaspecten op deze wijze gemotiveerd en beschreven. Daarbij wordt voorbijgegaan aan het feit dat het kenmerk van een milieueffectrapportage is, dat initiatiefnemer en bevoegd gezag zich niet kunnen blindstaren op één specifieke oplossing. Er moeten alternatieven uitgewerkt en onderzocht worden.

Antwoord

Het doel van dit MER is om de milieueffecten van de inpassing van toekomstige ontwikkeling van windenergie en zonne-energie binnen de zoekgebieden inzichtelijk te maken zodat deze bij het vaststellen van het ontwerpbeleid gewogen kunnen worden. Op grond van de milieueffecten is de mate van kansrijkheid van de inpassing van windenergie en zonne-energie beoordeeld. In lijn met het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage op de NRD van dit MER richt dit MER zich op de onderdelen zon en wind van de herziening. Specifiek richt dit MER zich op het opnemen van de aanpak voor de verdere uitwerking van de zoekgebieden voor zon en wind in het Omgevingsprogramma. In de ontwerp Herziening is dit beschreven als maatregel: RES-zoekgebieden zon en wind onder beleidskeuze 3-1-3 Bevorderen energietransitie. Voor de nadere uitwerking van de zoekgebieden worden in dit MER vier alternatieven beschouwd (zie hoofdstuk 5). De alternatieven in dit MER hebben tot doel om de theoretische bandbreedte aan mogelijkheden – binnen de zoekgebieden van de zeven RES'en 1.0 – in beeld te brengen om de opwekdoelstellingen van de RES-en (het totaal bod van de zeven RES-regio's) te behalen. Daarbij wordt een integrale beoordeling van de effecten van de verschillende alternatieven uitgewerkt op grond van de in hoofdstuk 4 uitgewerkte milieu- en leefomgevingseffecten.

D010-WI080 Wind

artikel 6.28

- 1) De indiener zegt dat met de herziening van het Omgevingsbeleid Module Energietransitie niet wordt voldaan aan de kern van de uitspraak van de Raad van State (RvS) betreffende de Strategische Milieu Beoordelings-richtlijn en Unierecht, waardoor de windturbinebepalingen

uit het Activiteitenbesluit-en regeling buitenwerking zijn gesteld. En meent dat er voor het opstellen van vervangende c.q. nieuwe windturbinebepalingen eerst een planMER moet plaatsvinden.

- 2) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter toegelaten in bestemmingsplannen. En meent dat deze wijziging niet getoetst is conform de SMB-richtlijn.
- 3) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter toegelaten in bestemmingsplannen. En mist een onderbouwing van de maximale ashoogte.
- 4) De indiener is het oneens met de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter in bestemmingsplannen zonder een maximaantal turbines bedreigt het open landschap.
- 5) De indiener vraagt hoe het toestaan van kleine en middelgrote windturbines zich verhoudt tot met de zorgvuldig tot stand gekomen locaties windenergie op kaart 16? En vraagt of de gekozen windlocaties op kaart 16 enkel geschikt voor grote tot zeer grote windturbines?
- 6) De indiener meent dat de wijziging van artikel 6.28, 3delid, het toestaan van kleine windturbines met een max ashoogte van 15 m en middelgrote windturbines met een max ashoogte van 35-45 meter in bestemmingsplannen het streven van de gemeenten op Voorne-Putten om de benodigde windturbines aan de buitenzijde van het eiland te formeren onderuithaalt.
- 7) De indiener vraagt of het wetenschappelijk is uitgesloten dat 1-2 windturbines op een boerenerf geen aanzienlijk milieueffect hebben op de toestand van de menselijke gezondheid en veiligheid?
- 8) De indiener meent dat de milieueffecten bij windturbines niet alleen geluid betreffen, maar komen er ook door erosie giftige deeltjes vrij. Dit geldt ook voor 1-2, kleine en middelgrote windturbines.

Antwoord

Zie de beantwoording van de zienswijzen D003-WI063 en D008-WI048.

D010-WI081 Wind

De voorgenomen aanpassing van artikel 7.76

- 1) De indiener vraagt verduidelijking of het gaat om een ruimtelijke uitbreiding van de huidige locaties of dat er nieuwe locaties toegevoegd kunnen worden aan kaart 16?
- 2) De indiener stelt dat het wijzigen van artikel 7.76 van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) voorgesteld zonder participatief traject en zonder gelegenheid van de gemeente om akkoord te gaan plaatsvind, en meent dat er daardoor sprake is van "het veranderen van spelregels tijdens het spel" en stelt daarom De vraag of de voorgestelde wijziging daarom de juiste procedure is, gelet op het effect dat deze wijziging heeft op zowel ruimtelijke ordeningsgebied als op het gebied van milieu, het gebrek aan participatie en te creëren draagvlak.

Antwoord

Zie de beantwoording van de zienswijze D003-WI064.

D011 – energicoöperaties RES regio Holland Rijnland

D011-LE013 Lokaal eigendom

Indiener onderschrijft de ambitie voor 50% lokaal eigendom. Indiener wijst op de verschillende mogelijkheden van collectieve projecten met een financiële stroom vanuit en naar inwoners. De provincie moet hierbij duidelijke proceseisen stellen. Hierbij is aan gemeenten en lokale energicoöperaties om vorm en inhoud te bepalen.

Antwoord

Het opnemen van dit streven in ons omgevingsbeleid is een belangrijke basis om - wanneer de provincie betrokken is als bevoegd gezag of vanuit de bovenregionale verantwoordelijkheid voor goede ruimtelijke ordening - de initiatiefnemer te vragen zich in te spannen dit streven te realiseren door een participatieplan op te stellen en uit te voeren én in een omgevingscontract op te nemen welke afspraken er zijn gemaakt over lokaal eigendom en andere vormen van financiële participatie.

D011-PA015 Participatie

Indiener is van mening dat weinig gemeenten en regio's erin zijn geslaagd de totstandkoming van RES 1.0 te baseren op een gedegen communicatie- en participatietraject. Die geringe betrokkenheid heeft volgens indiener niet veel aan draagvlakontwikkeling voor de plannen bij kunnen dragen. Indiener adviseert de provincie een duidelijke inspanning op dit gebied te leveren. Waar mogelijk willen de energicoöperaties samen met hun gemeenten hieraan een bijdrage leveren.

Antwoord

Wij zijn van mening dat alle regio's (hoewel er onderlinge verschillen zijn) een eerste stap hebben gezet in de participatie m.b.t. zoekgebieden en -locaties voor duurzame opwek. Wij zullen ons als RES-partner inspannen om in het vervolg deze participatie te intensiveren, al hebben wij met de gemeenten afgesproken dat zij primair verantwoordelijk zijn voor de participatie met inwoners. Wij zullen samen met onze RES-partners werken aan het opstellen en uitvoeren van participatieplannen aan de hand van de in het omgevingsprogramma opgenomen 4D's.

D011-WI060 Wind

Indiener is van mening dat een actualisering van de huidige windlocaties noodzakelijk is omdat deze deels niet haalbaar zijn of door gemeenten niet mogelijk zijn gemaakt. Indiener ondersteunt de mogelijkheid om bestaande locaties uit te breiden zoals bijvoorbeeld bij Zoeterwoude, waar Rijnland Energie en Eneco bij de A4/N11 een project willen ontwikkelen met lokaal eigendom en draagvlak. Ook langs de A11 bij Bodegraven en bij Dordrecht ontstaan dan aanknopingspunten. Ook met deze verruiming zal de doelstelling voor wind op land niet gerealiseerd kunnen worden en de indiener pleit ervoor dat de provincie blijft zoeken naar nieuwe locaties bijvoorbeeld langs de hoofdinfrastructuur of in de nabijheid van bestaande op geplande opstellingen.

Antwoord

De provincie ondersteunt uw zienswijze om bestaande locaties uit te breiden, zoals bijvoorbeeld bij Zoeterwoude, waar Rijnland Energie en Eneco bij de A4/N11 een project willen ontwikkelen met lokaal eigendom en draagvlak. Hiertoe heeft de provincie in het Omgevingsprogramma een tekst over opgenomen.

Locaties uit het eerder vastgestelde beleid worden pas uit de provinciale Omgevingsverordening gehaald als nieuwe locaties bekend zijn. De afweging voor nieuwe locaties vindt plaats via het RES-proces waarin gemeenten en provincies samenwerken aan de duurzaamheidsopgave.

D011-ZG041 Zoekgebieden

Indiener is van mening dat er te weinig urgentie spreekt uit de herziening en meent dat de provincie op diverse manieren belemmeringen opwerpt om zon en wind op land te kunnen realiseren. Waar locaties zijn goedgekeurd als uitwerkingsgebieden en de gemeente aan de slag wil, zegt de provincie nog niet te weten of ze medewerking zal verlenen, zelfs niet op plekken waar de bestaande RES-ruimte laat. Indiener doet de aanbeveling om een positieve grondhouding in te nemen ten aanzien van de zoek- en de uitwerklocaties die in de RES staan.

Antwoord

Zie antwoord A006 - ZO073 Zie thema antwoord subsidiariteit

D011-ZO064 zon

Indiener meent dat de realisatie van zon op dak onvoldoende op gang komt en doet een aantal voorstellen ter versnelling:

1. Aanvullende eisen voor eigenaren van (grote) daken in de vorm van een progressief OZB-tarief (i.sm. Het Rijk) en het waarderen van zonnepanelen als besparingsmaatregel voor ondernemers
2. Geen volgorde van zonnepanelen op dak en zon op land
3. Versoepeling van de eisen voor meervoudig ruimtegebruik, versterking van natuurwaarden en goede ruimtelijke inpassing van zonnevelden
4. Subsidies voor het realiseren van biodiversiteit bij zonnevelden
5. Positie voor lokale energiecoöperaties voor zon op parkeerplaatsen in combinatie met laadpalen
6. Gemeente ruimte bieden om ook kansen voor zonne-energie buiten de zoekgebieden te realiseren
7. Duidelijkheid bieden over ruimtelijk commitment bij de uitwerking van zoekgebieden voor zon
8. Meer ruimte voor combinatie van wind en zon bij agrarische bedrijven, windparken en bedrijfsterreinen

Antwoord

Artikel 6.28f zal niet worden aangepast.

D012 – Liander & Stedin

D012-EI012 Infrastructuur

De indiener vraagt zich af of de verschuiving van de vraag naar regionale energie-infrastructuur leidt tot minder aardgasinfrastructuur en meer andere infra zoals voor warmte, duurzaam gas en elektriciteit. Een te grote inzet op elektrificatie of een te grote duurzame opwek kan leiden tot congestie, de uitdagingen op het elektriciteitsnet kunnen worden verkleind door te kiezen voor meerdere energiedragers.

Antwoord

Energietransitie en ruimtelijke ontwikkelingen hebben impact op de regionale energie infrastructuur en elektriciteitsbehoefte in Zuid-Holland. Provincie wil het programmeren van de infrastructuur integraal benaderen en in te zetten op een diversiteit aan energiedragers, en naast elektriciteit nadrukkelijk ook warmte, duurzame gassen en CO2, mee te nemen.

D012-EI013 Infrastructuur

De indiener vraagt om de leesbaarheid van de zin “belangrijke regionale projecten.....komen te staan” te verbeteren, deze is niet juist geformuleerd en daardoor is het onduidelijk wat er wordt bedoeld.

Antwoord

Wij zullen deze zin aanpassen.

D012-EI014 Infrastructuur

De indiener draagt een aanvulling in de toelichting van de maatregel aan, deze is nu: “De provincie stimuleert de toepassing van de handelingsopties die de flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem vergroten door te verbinden met ruimtelijke ontwikkelingen, gebieden of bedrijventerreinen waarbij netcongestie een rol speelt”. In het kader van maatschappelijke kosten zou niet alleen de focus op congestie moeten zijn maar ook op voorkoming van extra netuitbreidingen.

Antwoord

Correcte constatering, deze aanvulling zal gedaan worden in de tekst.

D012-EI015 Infrastructuur

Om spanningsproblemen zoveel mogelijk te voorkomen op het laagspanningsnet draagt de indiener aan om duurzame opwek te realiseren op de hogere netvlakken (grootschalig) en niet extra te stimuleren op het laagspanningsnet (kleinschalig). De provincie heeft als ambitie de potentie van zon op dak zoveel mogelijk te benutten. Dit leidt in bepaalde gebieden steeds vaker tot spanningskwaliteit problemen op het laagspanningsnet, voornamelijk voor opwek (overspanning). In sommige gevallen ligt dit aan het net van Stedin. In veel gevallen gaat dit om een installatiefout in het systeem van de aangeslotene. Het is belangrijk dat we de ontwikkelingen (van terug levering op het net) zo goed mogelijk kunnen volgen. Om de voorspelbaarheid te vergroten, helpt het ons als de provincie haar stimuleringsplannen deelt met de netbeheerder.

Antwoord

Vanuit het in te richten proces voor programmeren zullen we de netbeheerders regulier op de hoogte houden van ontwikkelingen en stimuleringsplannen.

D012-WI063 Wind

De indiener mist ruimtelijke uitgangspunten bij de plaatsing van windenergie op land in de nabijheid van energie infrastructuur, danwel dat de bestaande/reeds aangelegde infrastructuur (energienetwerk) als leidend principe wordt gehanteerd. De algemene regel is des te verder de plaatsing van bestaande elektriciteitsinfrastructuur, des te hoger de maatschappelijke kosten voor aansluiting.

Antwoord

In het beleid voor windenergie is bij de te onderzoeken effecten netinfrastructuur toegevoegd, wegens de mogelijke impact hiervan op windenergielocaties. De huidige uitkomst van de verhouding zonne- en windenergie is een resultante van een uitgebreid participatief proces met en in de regio's. Wij zullen uw suggestie meenemen bij een volgende uitwerking.

D012-WI064 Wind

De indiener draagt aan dat er bij de inzetten op een 100% circulaire economie een passage in het bestemmingsplan moet worden opgenomen. In de passage zou naar voren moeten komen dat men rekening houdt met de sloop van de bouwwerken (windmolens) na het beëindigen van die opwekking. Om te voorkomen dat de netaansluiting ongebruikt blijft liggen is het van belang om deze ook mee te nemen zodat er geen ongebruikt vermogen gereserveerd blijft op het elektriciteitsnet. Het zou goed zijn als de aansluiting opgezegd wordt of wordt hergebruikt voor andere duurzame opwek.

Antwoord

De Provincie is niet bevoegd om te sturen op netcapaciteit. Omdat de Provincie wil voorkomen dat windturbines na beëindiging van het feitelijk gebruik ongebruikt in het landschap blijven staan hebben wij de volgende bepaling in de Omgevingsverordening opgenomen: Een bestemmingsplan dat plaatsing van windturbines en andere bouwwerken gericht op de opwekking van energie uit wind mogelijk maakt, verantwoord in de toelichting de wijze waarop is verzekerd dat de windturbines na afloop van het daadwerkelijke gebruik worden gesloopt.

D012-WI065 Wind

De indiener adviseert om bij bestaande windparken en uit te breiden of nieuw te ontwikkelen projecten in te zetten op cable pooling. Hierdoor kunnen nabijgelegen wind- en zonneparken slim aan elkaar worden gekoppeld op één netaansluiting. Op die manier wordt de capaciteit van de elektriciteitskabel beter benut en is in gebieden met congestie vaak nog veel mogelijk voor windparken. Ook gaan de maatschappelijke kosten voor het beheer en onderhoud van de energie-infrastructuur omlaag.

Antwoord

Deze zienswijze ondersteunt de provincie.

D012-WI066 Wind

De provincie wil inzetten op kleine windmolens in onder andere agrarisch gebied. Deze gebieden hebben van oudsher een beperkte netcapaciteit, waardoor plaatsing van dit soort windmolens tot lokale knelpunten kan leiden. Is het mogelijk om toe te voegen dat daarbij gestreefd dient te worden om de opgewekte energie zoveel mogelijk zelf te gebruiken? Daardoor vindt er minder terug levering plaats op het net en worden knelpunten voorkomen.

Antwoord

We starten, naar aanleiding van inbreng in het participatieproces rond de RES'en, een onderzoek (onder meer de relatie met ruimtelijke kwaliteit) naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35 meter as-hoogte).

Het ontwerpend onderzoek naar grotere windturbines op boerenerven (tot 35-meter as-hoogte), zal zich in eerste instantie richten op de effecten voor verschillende landschappen. Het accent ligt hierbij op het onderzoeken van de ruimtelijke effecten; onderscheiden van diverse landschapstypen, type bedrijven, koppeling maken met landschapswaarden (kleinschaligheid, open zicht, etc.). Daarnaast wordt per landschap bekeken wat de mogelijke ecologische effecten zijn. Indien hiertoe aanleiding vormt, is het mogelijk het beleid hierop aan te passen.

D012-ZO070 zon

De indiener mist bij zon ook de plaatsing in de nabijheid van energie infrastructuur. De algemene regel is des te verder de plaatsing van bestaande elektriciteitsinfrastructuur, des te hoger de maatschappelijke kosten voor aansluiting.

Antwoord

Het door indiener geschetst beeld van de kosten voor aansluiting van zon-PV op de elektriciteitsinfrastructuur wordt herkend. Daarom is het provinciale beleid onder andere gebaseerd op het principe 'een goede ruimtelijke ordening, waarbij infrastructuur (energienetwerk) als leidend principe wordt gehanteerd. Wek energie op daar waar het gebruikt wordt en waar aansluiting op het energienetwerk logisch is.

Een provinciale bevoegdheid om te kunnen sturen op basis van netcapaciteit is echter niet voor handen. Vanuit hogere wetgeving van de Elektriciteitswet 1998 is namelijk bepaald, dat provinciale staten en de gemeenteraad niet bevoegd zijn het opwekken, transporteren en leveren van elektriciteit in het belang van de energievoorziening aan regels te binden. Er zijn dan ook geen mogelijkheden om regels hieromtrent op te nemen.

Bijlage 1: Tekstwijzigingen

A001 – PM001; A004 – PM002; A009 – PM007; A009 – WA004; A018 – PM008; A019 – PM009; A019 – WA008

De datum in relatie tot de RES van juli 2023 zal niet meer worden benoemd.

A001 – WA001; A004 – WA002

Toegevoegd wordt in de toelichting beleidskeuze 3.2.1 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving: *Voor de ontwikkeling van bovenlokale warmtesystemen heeft de provincie de ambitie om een regierol te ontwikkelen. De rol wordt met de samenwerkingspartners verkend en begin 2023 vastgesteld. Hierover communiceert de Provincie actief met de samenwerkingspartners.*

A003 – WI011

Zienswijze wordt overgenomen en de naam in het Omgevingsprogramma wordt aangepast.

A007 – WA031

Toegevoegd wordt in de toelichting beleidskeuze 3.2.1 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving: *De provincie verkent de kansen en optimalisaties om warmtenetwerken en daarmee samenhangende bronnen, warmteopslagsystemen te ontwikkelen en uit te breiden en onderdeel te maken van het toekomstige omgevingsbeleid, onder meer gebruik makend van het planMER instrument.*

A007 – WI086

Cumulatieve effecten wordt toegevoegd aan paragraaf ‘Te onderzoeken effecten’ in het Omgevingsprogramma Windenergie op land.

A007 – WI087; A007 – WI089

In de tekst en toelichting beleidskeuze 3.1.1. Windenergie op land wordt ingevoegd: *Met name private partijen*

A007 – ZG001

Suggestie m.b.t. (opgetelde) ambities van de RES'en van Zuid-Holland van 6,4-6,8 TWh wordt opgenomen.

A007-ZO018

De tekst wordt aangepast waarbij duidelijk wordt gemaakt dat de provincie terughoudend is met het toestaan van zonnevelden.

A017 – WA005; B001 – WA041

In beleidskeuze 3-1-2 Zonne-energie wordt in de passages over zonneveld in glastuinbouwgebied aangegeven:

Mits er sprake is van dubbele ruimtegebruik

A017 – WA007; C005 – WA012

In beleidskeuze 3-2-1 Warmtetransitie gebouwde omgeving wordt in een aparte paragraaf over de glastuinbouwsector toegevoegd:

In aansluiting op het Klimaatakkoord vormt het Tuinbouwakkoord en het Energieakkoord Greenport West het kader van waaruit de provincie inzet pleegt. De ambitie van de glastuinbouwsector om te komen tot een klimaat neutrale energievoorziening in 2040 wordt daarbij ondersteund.

B001 – WA017; B001 – WA035; B001 – WA036; A006 – WA055; A006 – WA058

In beleidskeuze 3.2.2. Wordt toegevoegd:

Deze beleidskeuze is gekoppeld aan de beleidskeuze Warmtetransitie in de gebouwde omgeving (3.2.1). Beide beleidskeuzen hangen volledig samen en worden vanuit die samenhang uitgevoerd.

B001 – WA018

In beleidskeuze 2-2-1 wordt toegevoegd:

De door de provincie vastgestelde waterstofvisie ‘De rol van waterstof in de energie- en grondstoffentransitie in Zuid-Holland 2030 (-2050)’ is van toepassing met als kernpunten:

- De provincie ondersteunt pilots, demonstratieprojecten en verkenningen waarmee meer inzicht ontstaat in de toepasbaarheid van waterstof in de gebouwde omgeving en glastuinbouw*
- Voor 2030 wordt geen grootschalige toepassing voorzien en naar de toekomst is toepassing beperkt tot de plekken waar andere duurzame alternatieven technisch, maatschappelijk en financieel niet haalbaar zijn. Daarbij kan gedacht worden aan oude binnensteden.*

B001 – WA020; B001 – WA038

In beleidskeuze 3-2-1 wordt de zin toegevoegd:

Hierbij wordt aangesloten bij de door het Rijk gedefinieerde strategie ‘Klimaat en Energie’ voor een klimaat neutrale, fossielvrije en circulaire energievoorziening in 2050.

B001 – WA028; A006 – WA047

In beleidskeuze 3-2-1 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving wordt de passage “Naarmate oplossingen (bijvoorbeeld meer groen of water in stedelijke omgeving) een grotere bijdrage aan de leefomgevingskwaliteit leveren krijgen deze meer gewicht.” vervangen door:

Dus eerst voorkomen van een koelingsvraag door (bijvoorbeeld meer groen of water in stedelijke omgeving te realiseren. En vervolgens het overige koelingsvraagstuk duurzaam in te vullen. Deze of vergelijkbare oplossingen die een bijdrage leveren aan de leefomgevingskwaliteit zullen de voorkeur krijgen ten opzichte van gebruik van duurzame bronnen.

B001 – ZO041

Een definitie van de term zonneveld wordt toegevoegd aan de begrippenlijst van de verordeningen. *Zonneveld: samenstel van voorzieningen waarmee elektriciteit of warmte met behulp van zon wordt geproduceerd.*

C005 – ZO058

Het betreffende artikel wordt aangepast met de toevoeging ‘mits er sprake is van dubbel ruimtegebruik.

C005 – ZO062

De woorden Agrarisch bouwblok worden aangepast naar agrarisch bouwperceel

D006 – PM017

Paragraaftitel 4.10 in MER wordt aangepast: analyse ruimte wordt vervangen door:

Analyse landschappelijke inpassing

Ondertitel paragraaf 4.10.1, 4.10.2 en 4.10.4 wordt aangepast: criterium ruimte wordt vervangen door: *Criterium landschappelijke inpassing*

D006 – PM018

We nemen de aanvullende onderbouwing voor de extra afstandscontour op in het planMER. Concreet gaat het om de volgende tekst: Molens zijn een beeldbepalend element binnen het Nederlandse erfgoed en landschap. Omdat het behoud hiervan van groot belang is, gelden er met betrekking tot activiteiten in de omgeving van molens strikte regels om windvang en aantasting van de zichtbeleving te voorkomen. De beleidsmatig vastgestelde begrenzing van de molenbiotoop is 400 meter. Meer specifiek gaat het om beperkingen ten aanzien van de hoogte van objecten (bebouwing,

beplanting enz.) ten opzichte van de afstand tot de molen. Hierbij is bovendien onderscheid gemaakt tussen stedelijk gebied (minder hoogtebeperkingen) en landelijk gebied (meer hoogtebeperkingen).

Tijdens het opstellen van deze MER is geconstateerd dat de molenbiotopen weliswaar houvast bieden, maar dat de impact van een windturbine op 400 meter afstand groter is dan stedelijke bebouwing of beplanting, waarvoor de molenbiotoop bij instelling in 1998 vooral een antwoord op moest bieden. Vanwege de maat en schaal van windturbines wordt bij deze beoordeling daarom voor deze gebieden een extra marge toegevoegd (600 meter), echter kleiner dan bij de kroonjuwelen (1.000 meter). Deze contouren zijn gehanteerd ten behoeve van de beoordeling in deze MER, voortkomend uit een inhoudelijke overweging en geen aanvulling op het bestaande beleid. Bij uitwerking moet de daadwerkelijke impact beter in beeld gebracht worden, onder andere door gebruik te maken van visualisaties. Daarna kan afgewogen worden of de impact op de kwaliteit van de beschermde gebieden acceptabel is en of er ook binnen de hier gehanteerde ruime contouren ontwikkeling mogelijk is. Hiervoor kan aangesloten worden bij het 'advies beleid molenbiotopen in Zuid-Holland' van de provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit uit 2020. Dit advies bepleit het beleid ten aanzien van de molenbiotopen te handhaven (geen versoepeling van de regels), maar wel een mogelijkheid tot afwijking toe te voegen, onder voorwaarde van een goedgekeurd 'landschapsplan' waarin de vijf aspecten van cultuurhistorische betekenis (windvang, zicht, positie, status en maatschappelijke invulling) in beeld zijn gebracht.

D006 – PM019

Tekstwijziging in het MER par. 4.7:

In de provincie Zuid-Holland zijn ook hoogtebeperking van toepassing vanuit de civiele en militaire luchthavens. De overlappen tussen de hoogtebeperkingen en de zoekgebieden zijn als niet-kansrijk beoordeeld.

D012 – EI013

In de toelichting van beleidskeuze 3-3-1 Regionale energie-infrastructuur wordt toegevoegd:

Door in het proces af te stemmen met sectoraal beleid worden sectorale doelen en ruimtelijke ontwikkelingen beter in lijn gebracht met ontwikkeling van benodigde energie-infrastructuur. Belangrijke regionale projecten komen daarmee tijdig en ruimtelijk ingepast tot realisatie.

D012 – EI014

In het Omgevingsprogramma Stimuleren van flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem wordt in de toelichting toegevoegd achter de zin De provincie stimuleert de toepassing van de handelingsopties die de flexibiliteit en efficiëntie van het energiesysteem vergroten door te verbinden met ruimtelijke ontwikkelingen, gebieden of bedrijventerreinen waarbij netcongestie een rol speelt:

Of waar dit ingezet kan worden als mogelijk alternatief voor netuitbreidingen.

Lokaal eigendom

Met betrekking tot het onderwerp Lokaal eigendom is een aantal zienswijzen ingediend die voor ons aanleiding zijn geweest de tekst aan te vullen / te verduidelijken.